

Besluit 01/24

Voorgestelde behandeling

PS-vergadering : 2 februari 2024

Onderwerp

Notulen vergadering Provinciale Staten d.d. 27 oktober 2023

Datum

2 februari 2024

Documentnummer

5851125

Provinciale Staten van Noord-Brabant;

Gelezen het voorstel van de griffier van 23 januari 2024, nr. 01/24 A;

Gelet op artikel 46, derde lid, van het Reglement van orde Provinciale Staten Noord-Brabant 2020;

Besluiten:

Vast te stellen de notulen van het verhandelde door Provinciale Staten in hun vergadering d.d. 27 oktober 2023.

's-Hertogenbosch, 2 februari 2024

Provinciale Staten voornoemd,

de voorzitter

de griffier

mr. I.R. Adema

mr. K.A.E. ten Cate

Vastgesteld

PS 01/24 Notulen van de vergadering van Provinciale Staten van Noord-Brabant op 27 oktober 2023

Inhoudsopgave	
Index gesproken personen	3
Lijst van de leden van Provinciale Staten van Noord-Brabant	4
Opening van de vergadering / vaststellen agenda	7
Insprekers	8
Actualiteit	8
Bespreekstukken	8
31/23 Bestuursrapportage II-2023 (Burap II-2023)	8
77/22 Beleidskader Leefomgeving	43
Beperkte bespreekstukken	64
51/23 Meerjarenperspectief Ontwikkelbedrijf 2023	64
41/23 Eerste wijziging Verordening hoor- en adviescommissie voor bezwaarschriften en klachten Noord-Brabant	75
52/23 Benoeming plaatsvervangend voorzitters Provinciale Staten Noord-Brabant Statenperiode 2023-2027 (inclusief stemming)	79
53/23 Aanwijzing vertegenwoordiger c.q. plaatsvervangend vertegenwoordiger voor de Algemene Vergadering van het Interprovinciaal Overleg (inclusief stemming)	81
Aanwijzing loco-griffier	82
56/23 Aanwijzing loco-griffier (inclusief beëdiging)	82
Hamerstukken	82
49/23 Wijziging Omgevingsverordening – veegronde	82
62/23 Verantwoording fractievergoedingen 2022	82
40/23 Notulen Provinciale Statenvergadering 26 mei 2023	82
42/23 Notulen Provinciale Statenvergadering 30 mei 2023	82
43/23 Notulen Provinciale Statenvergadering 16 juni 2023	82
44/23 Notulen Provinciale Statenvergadering 23 juni 2023	83
46/23 Notulen Provinciale Statenvergadering 7 juli 2023	83
48/23 Lijst ingekomen stukken Provinciale Staten 27 oktober 2023 (periode 29 juni 2023 tot en met 20 september 2023)	83
Stemming	83
Sluiting	88

Index gesproken personen

Boelema, S.M., 32, 33, 34, 43, 76, 77
Broek, D.C.H. van den, 46, 58
Brouwers, J.F.X.M., 17, 18, 19, 42, 53, 54, 63, 69, 84
Buiks, R.P.A.F., 13, 25, 26, 31, 32, 36, 37, 39, 42, 43, 68, 72, 73, 74, 84
Deckers, E.H., 47, 58, 59, 61, 84
Dirken, A.M.W., 34, 35, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 63, 64
Frenken, J.P., 44, 45, 55, 61, 83
Griffier, 7, 82
Gruijthuijsen, M.P.J.M. van, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 42, 43
Hamerslag, N.I., 15, 29, 30, 41
Hattem, A.W.J.A. van, 10, 11, 12, 22, 23, 27, 28, 30, 31, 33, 36, 38, 43, 49, 56, 57, 59, 60, 61, 63, 64, 65, 66, 70, 71, 72, 83, 84, 86, 87
Heijmans, N.G.L., 12, 22, 23, 38, 48, 51, 57, 61, 65, 84
Hordijk, K.J.M., 10, 11, 12, 24, 37
Horst, J.B. van der, 29, 30, 31, 32
Kammen, P. van der, 75, 77, 78
Koevoets, H.J.P.E., 15, 40, 51, 62, 68
Langenberg, K.M.M. van de, 49, 62
Leege, E.M., 50, 51, 60, 61, 62
Lepolder, P.W.A., 8, 35, 36, 37
Linden, J.J. van der, 9, 24, 30, 34, 37, 84
Loco-griffier, 82
Meuwissen, C.C.R.M., 45, 61
Meylink, T.N.A., 65, 66
Miltenburg, M. van, 84
Minkels, J.D., 16, 41, 53, 62, 84
Putman, N.H.M., 52, 55, 62, 84
Raak, O.E.A. van, 80, 81, 82
Roijackers, H.I., 26
Rutjens, W.H.A., 11, 14, 17, 18, 21, 34, 35, 40, 51, 62, 84, 86
Schipper, A., 19, 42, 54, 63, 85
Sheikkariem, S.S.R., 84
Smeulders, S.J.H.A., 27, 28, 29, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75
Stoot, F., 13, 39
Tolsma, S.A.H., 8, 35, 64
Voorzitter, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88
Vossen, I.E.F.M., 16, 41, 53, 62, 84

Lijst van de leden van Provinciale Staten van Noord-Brabant

mr. I.R. Adema, commissaris van de Koning/voorzitter PS

mr. K.A.E. ten Cate, griffier

Berkvens, M.P.M.J. (Marcel)	BBB	Mariahout
Bijl, F.S.D. (Fiona)	PvdA	Reusel
Boon, M.C.H. (Maikel)	PVV	Bergen Op Zoom
Broek, D.C.H. (Daan) van den	GroenLinks	Eersel
Brouwers, J.F.X.M. (Jan Frans)	50PLUS	Son En Breugel
Buiks, R.P.A.F (Ronnie)	CDA	Etten-Leur
Damen, C.A.M. (Lia)	BBB	Fijnaart
Deckers, E.H. (Ward)	PvdA	Vught
Dommelen, J.C.F.M. (Johan) van	BBB	Reusel
Frenken, J.P. (John)	BBB	Son En Breugel
Gremmen, R.J. (Roel)	VVD	Oss
Jansen, J.F. (Joachim)	VVD	Moerdijk
Hamerslag, N.I (Nikky)	Partij voor de Dieren	's-Hertogenbosch
Hattem, A.W.J.A. (Alexander) van	PVV	Vinkel
Havermans, M.C.J. (Marco)	BBB	Lage Zwaluwe
Hazendonk, L.S. (Laura) van	GroenLinks	Eindhoven
Heer, C. (Cees) de	CDA	Eindhoven
Heijmans, N.G.L. (Nico)	SP	's-Hertogenbosch
Hordijk, K.J.M. (Kevin)	PvdA	Tilburg
Hulten, S.M. (Saskia) van	PvdA	Eindhoven
Kammen, P. (Patricia) van der	PVV	Riel
Koevoets, H.J.P.E. (Hubert)	Lokaal Brabant	Etten-Leur
Koopman, F.W.M. (Irma)	SP	Geldrop
Kuiper, A.M.H. (Angela)	BBB	Roosendaal
Langenberg, K.M.M. (Kasper) van de	D66	Boxtel
Langman, T. (Tjerk)	PVV	Eindhoven
Lauwen, W.P.J.C. (Wilfred)	BBB	Rucphen
Leegeer, E.M. (Ezra)	CDA	Nistelrode
Lepolder, P.W.A. (Petra)	VVD	Dongen
Linden, J.J. (Jade) van der	GroenLinks	Oss
Ludwig, T.W. (Tom)	GroenLinks	's-Hertogenbosch
Meuwissen, C.C.R.M (Carola)	VVD	Maarheeze
Meylink, T.N.A. (Tom)	VVD	Eindhoven
Miltenburg, M. (Matthijs) van	D66	's-Hertogenbosch
Minkels, J.D (Jozef)	Forum Voor Democratie	Schijndel
Nostrum, J.H.F.A.M. (Jeroen) van	BBB	Oirschot
Nuijten, K. (Kevin)	JA21	Oosteind
Nuland, J.S. (Jelle) van	VVD	Oisterwijk
Philippart, M.J.A. (Michiel)	GroenLinks	Eindhoven
Pluijm, R.A.P.A. (Rik) van der	VVD	Rijswijk
Putman, N.H.M. (Ellen)	Partij voor de Dieren	Rijsbergen

Raak, O.E.A. (Oscar) van	SP	Tilburg
Rijvers, A.J.M. (Aloïjs)	BBB	Ulicoten
Roelofs, M.A. (Maartje)	VVD	Cuijk
Rutjens, W.H.A. (Willem)	JA21	's-Hertogenbosch
Schellekens, E.F.M. (Dianne)	D66	Vught
Schipper, A. (Anne)	ChristenUnie-SGP	Best
Sheikkariem, S.S.R. (Shah)	Lokaal Brabant	Babyloniënbroek
Spapens, M. (Maurice)	SP	Breda
Stoot, F. (Floris)	D66	Zevenbergschenhoek
Tolsma, S.A.H. (Sinne)	BBB	Wernhout
Ven, A.J.M. (Tanja) van de	CDA	Beek En Donk
Vossen, I.E.F.M. (Inge)	Volt	Rosmalen
Wildenberg, C.H.A. (Corinne) van den	BBB	's-Hertogenbosch
Zwart, P.S. (Suzanne)	VVD	Molenschot

Vergadering van Provinciale Staten van Noord-Brabant

Vrijdag 27 oktober 2023

Agenda

- I. Opening van de vergadering / vaststellen agenda**
- II. Insprekers**
- III. Actualiteit**
- IV. Bespreekstukken**
 - 31/23 Bestuursrapportage II-2023 (Burap II-2023)**
 - 77/22 Beleidskader Leefomgeving**
- V. Beperkte bespreekstukken**
 - 51/23 Meerjarenperspectief Ontwikkelbedrijf 2023**
 - 52/23 Benoeming plaatsvervangend voorzitters Provinciale Staten Noord-Brabant Statenperiode 2023-2027 (inclusief stemming)**
 - 53/23 Aanwijzing vertegenwoordiger c.q. plaatsvervangend vertegenwoordiger voor de Algemene Vergadering van het Interprovinciaal Overleg (inclusief stemming)**
- VI. Aanwijzing loco-griffier**
 - 56/23 Aanwijzing loco-griffier (inclusief beëdiging)**
- VII. Hamerstukken**
 - 41/23 Eerste wijziging Verordening hoor- en adviescommissie voor bezwaarschriften en klachten Noord-Brabant**
 - 49/23 Wijziging Omgevingsverordening – veegronde**
 - 62/23 Verantwoording fractievergoedingen 2022**
 - 40/23 Notulen Provinciale Statenvergadering 26 mei 2023**
 - 42/23 Notulen Provinciale Statenvergadering 30 mei 2023**
 - 43/23 Notulen Provinciale Statenvergadering 16 juni 2023**
 - 44/23 Notulen Provinciale Statenvergadering 23 juni 2023**
 - 46/23 Notulen Provinciale Statenvergadering 7 juli 2023**
 - 48/23 Lijst ingekomen stukken Provinciale Staten 27 oktober 2023 (periode 29 juni 2023 tot en met 20 september 2023)**
- VIII. Stemming**
- IX. Sluiting**

Vergadering van Provinciale Staten van Noord-Brabant Vrijdag 27 oktober 2023

mr. I.R. Adema, commissaris van de Koning, voorzitter.

mr. K.A.E. ten Cate, griffier.

Volgens de presentielijst zijn 51 leden aanwezig, te weten:

Berkvens, Bijl, Boon, Van den Broek, Brouwers, Buiks, Damen, Deckers, Frenken, Gremmen, Hamerslag, Van Hattem, Havermans, Van Hazendonk, Heijmans, Hordijk, Van Hulten, Jansen, Van der Kammen, Koevoets, Koopman, Van de Langenberg, Langman, Lauwen, Leeger, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Van Miltenburg, Minkels, Van Nostrum, Nuijten, Van Nuland, Van der Pluijm, Putman, Van Raak, Rijvers, Roelofs, Rutjens, Schellekens, Schipper, Sheikkariem, Spapens, Stoot, Tolsma, Van de Ven, Vossen, Van den Wildenberg, Zwart.

Afwezig: *Van Dommelen, De Heer, Kuiper, Philippart.*

Opening van de vergadering / vaststellen agenda

De voorzitter opent de vergadering om 9.30 uur.

De **voorzitter**: Dames en heren. Ik open de vergadering. Ik verzoek u allen te gaan staan voor een moment van stilte.

Er wordt een moment stilte in acht genomen.

De **voorzitter**: Ik verzoek de griffier mededeling te doen van binnengekomen berichten van verhindering.

De **griffier**: Ik heb een aantal berichten van verhindering. De heer De Heer, mevrouw Kuiper en de heer Van Dommelen. Ik ga er vanuit dat de heer Philippart ook niet aanwezig zal zijn. De heer Oudenhoven is absent. Mevrouw Van Hulten en mevrouw Van der Kammen zullen later in deze vergadering aanwezig zijn.

De **voorzitter**: Dank u wel. Ik heet natuurlijk iedereen van harte welkom, in het bijzonder zo meteen de bezoekers aan de publieke tribune en natuurlijk zij die ons volgen via de website vandaag. Dan weet u dat alvast, vandaag is de Heemkundekring van Sprang-Capelle onze gast en een viertal individuele gasten. Zij zijn de gasten van PS en worden ontvangen door Statenlid Anne Schipper, in principe. Ik stel de agenda aan de orde. Er zijn geen mondelinge vragen en actuele moties ingediend. Vanmorgen hebben wij in de agendavergadering gesproken over de spreektijd van het beperkte bespreekstuk van voorstel 41/23 Eerste wijziging Verordening hoor- en adviescommissie voor bezwaarschriften en klachten Noord-Brabant. De PVV heeft daar twee minuten voor aangevraagd. En omdat dat is geschied, behandelen we dit na voorstel 51/23 Meerjarenperspectief Ontwikkelbedrijf 2023. Ik neem aan dat u daarmee akkoord kan gaan. Ik zie dat u daarmee akkoord bent. En voor de goede orde, ik herhaal de afspraak uit het Presidium dat er terughoudend wordt geïnterrupteerd, dat wil zeggen dat er maximaal vier keer geïnterrupteerd mag worden, met twee vervolgvragen in de eerste termijn van uw Staten. Daarnaast herinner ik u eraan dat we volgende week de begroting hebben, u weet dat natuurlijk wel, dus dat is een moment voor opvattingen over de toekomst. Dus hou de opvattingen ook vooral daar. Bij deze is de agenda vastgesteld. Moties en amendementen die tijdens de vergadering worden ingediend, worden door de griffie op iBabs geplaatst onder de Statendag 27 oktober 2023, onder agendapunt 11, ingediende

moties en amendementen. Tot slot merk ik op dat in de schorsing voor de lunchpauze er een groepsfoto zal worden gemaakt van de Staten. En daarna van het Presidium. Dan weet u dat alvast. Dan gaan we over naar de bespreking van Statenvoorstel 31/23, de Bestuursrapportage II-2023 en ik geef als eerste het woord aan de heer Tolsma.

Insprekers

Geen sprekers

Actualiteit

Geen sprekers

Bespreekstukken

31/23 Bestuursrapportage II-2023 (Burap II-2023)

De heer **Tolsma** (BBB): Dank u wel, voorzitter. Als BBB willen we niet veel woorden wijden aan de Burap. Volgende week bij de begroting zullen wij meer inbrengen. Ons is duidelijk, dat u zichzelf veel te hoge doelen stelt. We hopen dat u in de toekomst meer realistische doelen gaat stellen. De rode draad in de Burap is toch wel dat Brabant op slot zit. Veel achterstand is door eigen toedoen ontstaan. Als provincie hebben we de mond vol van brede welvaart. Wat de BBB-fractie het meest opvalt, is dat door dit slot ook de brede welvaart behoorlijk in de knel zit. Voorzitter, de woningbouw blijft achter. We willen allemaal een dak boven ons hoofd. Een eigen plek is een belangrijke factor voor de Brabander. In de Burap geeft u stikstof als feit aan. In de beantwoording op onze vragen, geeft u aan dat stikstof vooralsnog een beperkte rol speelt. Het klinkt als een beetje zwanger en we weten allemaal dat dat niet kan. Wat is het nu? Speelt stikstof nu wel een rol in het halen van de woningdoelen, of niet? In het veld horen wij bouwondernemers die toch wel degelijk met stikstofproblematiek te kampen hebben en hierdoor mogelijk personeel moeten ontslaan. Gegarandeerd zijn voor werk is ook een belangrijke factor voor het welzijn van de Brabander. Voorzitter, op pagina 46 realiseren we sterke clusters door Europese en internationale samenwerking. Hier lezen we dat bedrijven niet willen of kunnen investeren in Brabant door beperkte ruimte, netaansluiting en vergunningsprocedure. Hoe gaat u actief zorgen dat de bedrijven zonder problemen in Brabant kunnen gaan investeren? Voorzitter, ook de bereikbaarheid en de verkeersveiligheid is in het geding in Brabant. Brabant is koploper in files. De stijging van verkeersslachtoffers is deels te wijten aan achterstallig onderhoud en het niet uit kunnen voeren van werkzaamheden. Ook hier legt u een link met stikstof. Voorzitter, het kan niet zo zijn dat onveiligheid van weggebruikers is toegenomen doordat er minder onderhoud aan wegen is gepleegd, vanwege stikstof. BBB gaat dit aan niemand uitleggen. Is de gedeputeerde het met ons eens dat nood wetten breekt en dat de provincie vandaag nog met het nodige onderhoud aan de slag gaat? Zo niet, graag een onderbouwing op voorhand voor het extra risico dat een weggebruiker heeft vanwege het achterblijven van onderhoud. Voorzitter, zelfs de polonaise met carnaval gaat in Brabant sneller vooruit dan het verkeer op onze wegen. Hoeveel stikstof levert dat extra op? Ook over het OV maken wij ons zorgen. De berichten over personeelstekorten in het OV zal een uitdaging zijn voor de nieuwe partij om aan de doelstelling te gaan voldoen. De 0,2 procent rituitval vinden wij een gewaagde doelstelling. Beschermd, betrouwbaar, betaalbaar van A naar B is een belangrijke factor voor de Brabander. Hoe gaat u garanderen dat het openbaar vervoer voor iedereen bereikbaar is en blijft? Voorzitter, hier wou ik het even bij laten.

De **voorzitter**: Dank u wel. Ik geef graag het woord aan mevrouw Lepolder.

Mevrouw **Lepolder** (VVD): Dank wel, voorzitter. VVD is tevreden met het overall beeld vanuit de Burap. Er is de afgelopen maanden een aantal mooie prestaties geleverd, waar de VVD het college en de

ambtelijke organisatie de complimenten voor wil geven. Specifiek daarbinnen benoem ik graag de natuurdoelanalyses. Er zijn er nu een viertal goedgekeurd door de Ecologische Autoriteit. Hun oordeel is dat deze analyses goed in elkaar zitten en dat de conclusies worden gedeeld. De inzet om arbeidsproductiviteit te verhogen door middel van Smart Industry 4.0 vinden we ook een belangrijke zet. In een tijd waarin arbeid bijna nog schaarser is dan geld, is het zo belangrijk om de economische kracht van Brabant hoog te houden. VVD is ook blij om te zien dat er steeds realistischer wordt geraamd. En als laatste wil ik benoemen, de inzet op de energietransitie met LEC, BODE en het Sociale Innovatie Energietransitie. Deze energietransitie vraagt om draagvlak, maar ook om lokaal de verdien capaciteit te creëren, om voor iedereen de transitie mogelijk te maken. Uiteraard heeft de VVD daarnaast ook nog een aantal aandachtspunten. Op het gebied van natuur zien we dat veel van de indicatoren op oranje staan, vaak veroorzaakt door externe factoren. Wij roepen het college op om in lijn met het bestuursakkoord vooral zich te richten op de Natura 2000 gebieden. Een herstel van deze gebieden is noodzakelijk om Brabant definitief van het slot te krijgen en te houden. Onze zorg gaat ook uit naar het onderhoud van de provinciale wegen. Het college geeft aan dat een overdracht van provinciale wegen naar de gemeenten een optie is. De VVD-fractie ontvangt echter signalen dat gemeenten hier echt niet op zitten te wachten. Overdracht is naar onze mening geen haalbare optie. We horen graag van het college waarom hier toch nog op wordt ingezet en welke reacties zij dan krijgen van de diverse gemeenten. Voorzitter, ik beëindig mijn eerste termijn met het ziekteverzuim. In de beantwoording op de technische vragen die de VVD heeft gesteld, wordt gemeld dat het verzuim steeds vaker een psychische of arbeid-gerelateerde oorzaak kent. Door de krapte op de arbeidsmarkt is het ook niet eenvoudig om vervangende capaciteit in te huren. Het is uiteraard belangrijk dat medewerkers die in verzuim zitten, uw volle aandacht krijgen. Maar de VVD roept het college ook op om zuinig te zijn op de medewerkers die niet in verzuim zitten. Bij de bespreking van Burap I heb ik namens de VVD al aangegeven dat we onze ambities in verhouding moeten brengen met onze budgetten en met beschikbare capaciteit. De begroting die we binnenkort bespreken, is beleidsarm. Maar bij de Perspectiefnota, waar het bestuursakkoord in verwerkt gaat worden, verwachten wij dat nadrukkelijk en aantoonbaar ook de capaciteit die nodig is, wordt benoemd. Tot zover de eerste termijn.

De **voorzitter**: Dank u wel. En mevrouw Van der Linden is al onderweg. U heeft het woord.

Mevrouw **Van der Linden** (GroenLinks): Dank u wel, voorzitter. Wanneer we naar deze afwijkingen rapportage kijken, zien we dat we op veel onderdelen goed op weg zijn. Er is natuurlijk nog veel meer nodig om de vastgestelde doelstellingen te gaan halen. Kijk bijvoorbeeld naar de stoplichten op oranje binnen het water- en bodemprogramma. Het stoplicht voor klimaatadaptaties staat op oranje, omdat het onduidelijk is of onze inspanningen voldoende blijken met het oog op de snelheid van klimaatverandering. Wanneer kan het college PS hierover informeren, gegeven dat de klimaatscenario's van het KNMI reeds beschikbaar zijn gekomen. Voor GroenLinks is de doelstelling drie gezonde levensjaren erbij in 2030 voor iedere Brabander, een belangrijke doelstelling. Toch blijft het rondom gezondheid en onze rol in de verbetering hiervan vaag. Er wordt weinig inzicht gegeven in waar het beleidskader gezondheid en de daarbij horende uitvoeringsagenda gezondheid tot op heden toe hebben geleid. Ook blijkt uit de beantwoording van onze technische vragen dat het effect van de vijf projecten van uitvoeringsagenda schone lucht niet gemeten wordt. Wij zouden juist wel willen weten wat het effect is en hoe dit bijdraagt aan drie gezonde levensjaren en het schone lucht akkoord. Graag een reactie van het college. GroenLinks blijft zich verbazen dat er bedrijven bekend zijn geworden die zeer zorgwekkende stoffen gebruiken en uitstoten. Dit blijkt uit de beantwoording van onze technische vragen. Hoe komt dit, aangezien in de afgelopen jaren door Provinciale Staten hier meermaals aandacht voor is gevraagd? En daarnaast, nog belangrijker, zit het wel in de vergunning? Of gaat het hier om ongeoorloofde uitstoot en lozingen? Graag een reactie. GroenLinks maakt zich ook zorgen over de invloed van netcongestie op onze klimaatopgave. Het stoplicht voor een bijdrage leveren aan toekomstbestendige energie-infrastructuur staat op groen. En bij, wat gaan we ervoor doen, wordt het actieplan netcongestie aangehaald. We begrijpen dat de

provincie zich maximaal inspant om te zorgen dat we meer ruimte creëren op het net. Kunnen wij als provincie door middel van het inzetten van meer middelen, of het weghalen van obstakels, dit versnellen? Graag een reactie. Voorzitter, mijn laatste vraag gaat over natuur-inclusieve boeren. In het beleidskader Landbouw en voedsel en daarna ook in de uitvoeringsagenda Landbouw en voedsel is hier voor een doelstelling opgenomen. Ook is er een indicator die we nu gebruiken voor het aantal bedrijven die gebruik maken van de coaches, die we beschikbaar stellen en het aantal bedrijven dat gebruik maken van ondersteuning die wij bieden voor het maken van omschakel- en businessplannen. De doelstelling uit het beleidskader en de uitvoeringsagenda is dus anders dan de indicator, ook opgenomen in deze bestuursrapportage, terwijl de streefwaarden, 150 in 2023 en 500 in 2030, hetzelfde zijn. Kan het college aangeven hoe zij meten hoeveel natuur inclusieve agrarische bedrijven er zijn en hoe de natuur inclusieve agrarische bedrijven, die geen gebruik maken van de provinciale ondersteuning in beeld worden gebracht en welke definitie hieraan wordt gekoppeld? Alleen dan weten we of we wel het juiste meten en we op weg zijn naar het halen van onze doelstelling. Tot zover, dank je wel.

De **voorzitter**: Dank u wel. De heer Hordijk.

De heer **Hordijk** (PvdA): Voorzitter, dank. Met deze Burap II kijken we terug. We hebben het college in het afgelopen jaar hard zien werken, daar zijn we supertrots op. Tegelijkertijd zien we, als we naar de voortgang in de indicatoren kijken, dat we op veel onderdelen de eigen doelstellingen nog niet gehaald hebben. De druk zit er voor GS dus goed op, want we staan nu ook aan het begin van de nieuwe bestuursperiode met een mooi, maar ambitieus bestuursakkoord. Daar verwacht ik veel van. Het is dus tegelijkertijd afronden en opstarten geblazen. Wat betreft dat afronden, vorig jaar vroeg ik vanaf die plek aandacht voor de 25 procent doelstellingen die nog niet op koers lagen. Helaas stel ik vast dat het in een jaar niet gelukt is om een versnelling of verbetering te realiseren. Ik snap dat het een lastig jaar is geweest met de verkiezingen en een lange formatie, maar van alle indicatoren staat nu 28 procent op rood of oranje. Hoe kijkt GS eigenlijk zelf terug op deze verslechtering? Welke doelstelling geeft GS zich eigenlijk zelf? Is 75 procent of 72 procent realisatie van de eigen plannen in haar ogen voldoende? Is het wellicht onrealistisch van PS om meer te vragen in het realiseren van plannen? Graag vraag ik hierbij om een reflectie. Dan brede welvaart. Bij brede welvaart worden de staten geïnformeerd dat in de nog vast te stellen uitvoeringsagenda indicatoren en streefwaarden worden verwerkt. Dat geeft kansen. Brede welvaart is voor onze fractie namelijk een zeer belangrijk thema. En het is booming. Deze nieuwe beleidsterm wordt door steeds meer overheden en maatschappelijke organisaties omarmd als richtinggevend perspectief voor de duurzame doorontwikkeling van stad en platteland. Tegelijkertijd merken wij ook op dat het in onze staat een soort containerbegrip geworden is, waarin iedereen kan lezen wat het wil. Wat ons betreft kijken we bij brede welvaart verder dan enkel materiële welvaart en voegen we daar ook zaken als welzijn, gezondheid, bereikbaarheid, wonen, natuur en klimaat aan toe. Maar dat is onze inzet. Het aanscherpen van de criteria van brede welvaart is in ieder geval voor ons allemaal belangrijk om er zeker van te zijn dat we de komende jaren de goede stappen op dit dossier gaan zetten. Mag ik GS daarom verzoeken bij het opstellen van de uitvoeringsagenda niet alleen experts uit het veld, maar ook actief de commissie Sturen en verantwoorden te betrekken, om zo tot de meest duidelijke, indicatieve, sturende en prestatievolle KPI's te komen.

De **voorzitter**: De heer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dank, voorzitter. Ik hoorde de heer Hordijk van de PvdA een terechte opmerking maken, dat brede welvaart vooral een containerbegrip is. En vervolgens hoor ik hem zeggen, er moeten nog allerlei begrippen aan worden toegevoegd. Wordt dan het containerbegrip niet in nog sterkere mate een containerbegrip?

De heer **Hordijk** (PvdA): Ja, die kans bestaat altijd. Maar je hoopt eigenlijk dat het door meer duiding ook duidelijker wordt. Ik denk dat onze partij inderdaad een wat bredere blik geeft over hoe wij naar brede welvaart kijken. Maar wat ik zeg, dat is onze inzet. Ik vind het vooral heel belangrijk dat wij als Staten hier tot een soort gezamenlijke consensus komen over wat het is, zodat we dan vervolgens ook veel beter kunnen gaan meten wat de opbrengsten ervan zijn. Dat is eigenlijk mijn betoog.

De **voorzitter**: De heer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dank, voorzitter. Maar als de heer Hordijk dat consequent zou willen doen, dan zou je toch eerst moeten zeggen van, ga eerst kijken wat dat begrip überhaupt is, in plaats van op voorhand al te zeggen dat er nog bepaalde begrippen moeten worden ingevuld en toegevoegd.

De heer **Hordijk** (PvdA): Volgens mij sluiten uw woorden goed aan op de mijne, want ik hou hier een pleidooi dat we in ieder geval in deze kamer helemaal scherp krijgen wat het wel en wat het niet is. En dat ze daar dan vervolgens een mooie meting op kunnen zetten.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voorzitter, voor mij mag het begrip brede welvaart ook gewoon volledig uit de boeken verdwijnen. Dan hebben we ook geen last meer van een nutteloos containerbegrip.

De heer **Hordijk** (PvdA): Ik snap dat dat uw inbreng is, maar ik kijk er iets anders tegenaan.

De **voorzitter**: De heer Rutjens.

De heer **Rutjens** (JA21): Dank u wel, voorzitter. Misschien nog even over de volgorde bij brede welvaart. Ik hoor ook de spreker zeggen, brede welvaart is belangrijk en het is voor Boomers of booming, of iets in die trant. In ieder geval, het is belangrijk. En we zien dat het college het al volop meeneemt in een bestuursakkoord. Alleen we weten nog niet wat het is. Is dat niet de verkeerde volgorde? Een of ander begrip positioneren als, dat gaan we doen en daarna gaan we wel kijken wat het precies betekent. Dat is toch raar?

De heer **Hordijk** (PvdA): Dank, voorzitter. Ja, dat is precies de reden waarom ik nu om die duiding vraag. Wij kunnen als Staten, zeker in een commissie als Sturen en verantwoorden, dat is een belangrijke commissie, ervoor zorgen dat we concreter worden, als misschien GS op bepaalde vlakken wat vager is. Dat hoort bij onze controlerende taak en dat kunnen we gewoon agenderen. Dus sluit u aan en dan gaan we er een prachtige indicator en een mooie definitie op zetten.

De heer **Rutjens** (JA21): Mijn vraag ging meer over de volgorde. Is het niet belangrijk om vóórdat je iets als coalitie in een bestuursakkoord zet en het is belangrijk, om dan alvast duidelijk te hebben wat het betekent. En niet achteraf te verzinnen hoe we dat dan gaan invullen.

De heer **Hordijk** (PvdA): Dank, voorzitter. Ja, theoretisch ben ik het met u eens, maar we hebben hier met de provincie te maken, waar gewoon mensen wonen. En we willen voor die mensen zorgen dat ze hier zo goed mogelijk kunnen vertoeven. Dus dat we soms al beginnen met het leven zo goed mogelijk proberen te maken, terwijl we de definities nog niet eenmaal scherp hebben, vind ik niet zo erg. Zolang we er maar wel voor zorgen in deze periode dat we dan uiteindelijk wel scherp hebben waar het over hebben.

De heer **Rutjens** (JA21): Nou, ik constateer dat de spreker het theoretisch met me eens is, maar in de praktijk schort er nogal veel aan. Dus dat we dat vasthouden.

De **voorzitter**: Gaat u verder.

De heer **Hordijk** (PvdA): Dank u wel, voorzitter. Dan het stuk gezondheid. Ik ga mij aansluiten bij de woorden van de collega van GroenLinks. Wij zien ook heel veel mogelijkheden om tot scherpere KPI's daarop te komen. En wij vragen ons af in hoeverre GS zich herkent in het beeld dat door GroenLinks geschetst is, dat er inderdaad nog ruimte is om concreter en meetbaarder op deze KPI te gaan rapporteren. En dan als laatste herhaal ik een vurige wens ten aanzien van de indicator opkomst verkiezingen in Noord-Brabant. De gekozen KPI geeft de verkiezingsuitslag weer, 55,5 procent. Maar dat weten we toch al sinds maart? Het duurt nog wel een tijdje voordat we daar een nieuwe van kunnen maken. De echte vraag op dit thema is, welke acties onderneemt de provincie om dit opkomstpercentage hoger te krijgen? Ofwel hoe krijgen we meer Brabanders naar de stembus? Dus GS, welke concrete acties worden hiertoe ondernomen? Is het niet veel beter om dan op die acties of initiatieven een indicator te zetten? En die dan vervolgens mee te nemen in de Burap? Een mooie suggestie, waar ik graag een reflectie op zie. En dan als laatste, wil GS in ieder geval toezeggen dat deze, zo weinig toevoegende KPI niet meer opgenomen wordt in komende Buraps? Ik kijk uit naar de antwoorden en hopelijk zitten daar ook een paar toezeggingen bij. Dank. Tot zover.

De **voorzitter**: Dank u wel. De heer Heijmans.

De heer **Heijmans** (SP): Dank u wel, voorzitter. Na de geplaatste opmerkingen, de gestelde vragen en de uitgesproken zorgen, zou ik werkelijk niet meer weten wat ik hier nog naar voren zou moeten brengen. Ik sluit me daarbij aan en kijk of er in de tweede termijn noodzaak is tot reageren.

De **voorzitter**: Oké, dank u wel. Dan ga ik naar de heer van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dank, voorzitter. Voor de duidelijkheid, ik vervang vanochtend mevrouw Van der Kammen op dit onderwerp. Voorzitter, de Burap betreft een tussentijdse rapportage van Gedeputeerde Staten aan Provinciale Staten over de afwijkingen in de beleidsuitvoering van het lopende jaar. Daar is tevens een begrotingswijziging aan vastgekoppeld, waarmee lopende en meerjarige financiële wijzigingen worden voorgelegd aan PS. De PVV is van mening dat begrotingswijzigingen bij een Burap enkel betrekking zouden moeten hebben op het lopende begrotingsjaar. Voorzitter, aan ambitie is er geen gebrek bij deze provincie. Je kunt het zo gek niet verzinnen of GS wil zich ermee bemoeien. Het zou om meerdere redenen beter zijn als de provincie zich beperkt tot het goed uitvoeren van de kerntaken, want een groot deel van het beleid dient enkel en alleen de overheid zelf. Het is vooral een feestje voor de bestuurders en hun management. De overheid is een veelkoppig monster geworden met als belangrijkste doel zichzelf groter en groter maken op kosten en ten koste van de burgers. Een aantal burgers uitgezonderd, want er is een groep die stevig profiteert van al het potverteren, namelijk veel te veel dure ZZP-ers die op grote schaal worden ingehuurd om voor een groot deel niet essentieel of zelfs onzinnig werk te doen. Zoals onze fractie eerder al heeft aangegeven moet het bedrijfsleven dat staat te springen om werknemers feitelijk concurreren met die ambitieuze en potverterende overheden. In een overspannen arbeidsmarkt meer en meer overheidsbeleid optuigen, werkt dus alleen maar meer ontwrichtend. En daar komt even een duidelijk voorbeeld van. Neem nou het Brabant Outcomes Fund. Het Brabant Outcomes Fund (BOF) valt volgens het college onder Bestuur en Veiligheid, omdat het, ik citeer "het onderdeel uitmaakt van het thema brede welvaart en de daarmee samenhangende uitvoeringsagenda. Deze is gepositioneerd binnen het programmaonderdeel Bestuur en Veiligheid, mede gezien vanuit het feit dat werken aan brede welvaart vraagt om het bouwen en uitbouwen van samenwerking tussen Brabantse partners, zoals o.a. VBG en Brabant Stad." Einde citaat. Voorzitter, dat is nou een prototypisch voorbeeld van beleid als bestuurlijk speeltje. Die bestuursclubjes moeten in hun netwerkbijeenkomsten natuurlijk worden beziggehouden. Daartoe worden projecten als BOF bedacht. De kosten voor het BOF 1 van 1,15

miljoen euro bestonden voor ruim 312.000 euro uit onderzoeken, adviezen, begeleiding, projectleiding en cetera. Dat is 27 procent van de totale uitgaven. Resultaten kennen we nog niet. BOF 2 heeft nog geen enkel resultaat opgeleverd. Wel is er inmiddels meer dan een half miljoen verbrand aan projectleiders, marktonderzoek, haalbaarheidsonderzoek, de businesscase, validatie van de businesscase, begeleiding van een aanbesteding en noem maar op. Het uitblijven van resultaten wordt toegeschreven aan gebrek aan belangstelling uit de markt, bijvoorbeeld vanwege te veel financieel risico, niet-passendheid binnen het mandaat, of omdat het doelgebied te klein zou zijn. Voorzitter, dit zijn allemaal zaken die duidelijk hadden moeten worden, of op zijn minst kunnen worden, uit de markt- en haalbaarheidsonderzoeken en zichtbaar in de businesscase en de validatie daarvan. Desondanks is het college verder gegaan met geld uitgeven aan een dure aanbesteding en fondsmanagement. Voorzitter, kunt u toelichten waarom er ofwel broddelonderzoekswerk wordt verricht, ofwel tegen beter weten in een heilloos project wordt doorgezet? Voorzitter, dit voorbeeld maakt pijnlijk duidelijk dat dit college de weg volkomen kwijt is. Terwijl steeds meer mensen moeite hebben om rond te komen, hun energierekening of de zorgkosten niet meer kunnen betalen en de wanhoop nabij zijn, wordt er in de toren vrolijk verder gehobbyd, met een grenzeloze wereldvreemdheid. Voorzitter, mevrouw Van der Kammen sprak bij de vorige Burap over de verloederende van plichtsbesef, over de rol en de taken van de overheid. Die woorden wil de PVV vandaag graag herhalen. Tot zover in eerste termijn.

De **voorzitter**: Dank u wel. Het woord is aan de heer Stoot van D66.

De heer **Stoot** (D66): Dank u wel, voorzitter. Voordat u denkt, wat is deze jongen gepassioneerd, tot tranen toe over de Burap, dat is niet zo. Ik ben gewoon een beetje ziekjes. Globaal liggen we met uitvoering op koers. Maar de D66-fractie heeft wel enkele zorgen, juist bij de programma's die er zo toe doen in deze tijd, namelijk Natuur en milieu en Water en bodem, halen we niet alle beleidsdoelstellingen, terwijl natuurherstel en schoon en voldoende water van vitaal belang zijn voor Brabant. We kunnen lezen dat de grote opgaves op deze gebieden het huidige budget overstijgen. Maar welke middelen heeft u nodig om de doelstellingen wel te halen? Verder baart de ontwikkeling van wonen, werklocaties ons zorgen. Het realiseren van voldoende woningen die aansluiten op de behoefte van onze inwoners, blijft achter. De inschatting is dat wij voor 2023 op zo'n 11.000 woningen uitkomen, terwijl de streefwaarde ruim 13.000 is. Daarom de vraag aan de gedeputeerde, wat het plan van aanpak is om dit tekort in te halen. We kunnen het ons niet permitteren om in tijden waar onwijs grote krapte is op de woningmarkt, achter te blijven in onze doelstellingen voor de woningbouw. Tot zover, voorzitter.

De **voorzitter**: Dank u wel. De heer Buiks van het CDA heeft het woord.

De heer **Buiks** (CDA): Dank u wel, voorzitter. Het CDA wil deze bestuursrapportage behandelen door zich te beperken tot alleen de overhevelingsbudgetten. En ik zou tegen de deelnemers willen zeggen, let op, want ik ga aan u ook vragen stellen, zodat dat niet mis kan gaan, zoals dat in het verleden wel mis is gegaan. Het CDA is over het algemeen geen voorstander van overheveling van budgetten. Als het niet nodig is, moeten we het niet opmaken. Het is geld van onze inwoners. Daarnaast zijn er extra gelden nodig om onze doelstellingen te realiseren. Het CDA zou veel meer accenten willen leggen op bouw van woningen in onder andere kleine kernen en het aanleggen van infrastructuur. We moeten daar de gemeenten mee gaan helpen, om zaken te realiseren. Ook daar hebben we geld voor nodig. Dus als er extra gelden beschikbaar kunnen komen, moeten we die daarvoor willen inzetten. Het CDA wil alleen de overhevelingen benoemen, waarmee we het niet eens zijn, of vragen over hebben. De anderen zijn voor het CDA akkoord. Maar wij gaan ook vragen wat de andere fracties van onze voorstellen vinden. Dus nogmaals, voor de tweede keer, let op. 1) Actualisatie pensioenlasten en wachtgeld. Voor het CDA is de knelpuntenbuffer voldoende, om deze in te zetten voor het tekort. In deze tijd is het vormen van een knelpuntenbudget of -buffer niet de hoogste prioriteit. Er is voor 2024 ook al een budget van overige

personeelskosten van viereneenhalf miljoen en overige bedrijfsvoering kosten van ruim 26 miljoen, als de pot mogelijk te klein zou zijn. Dus wat betreft het CDA, de 250.000 euro niet ten laste brengen van de vrije begrotingsruimte, maar deze gelden beschikbaar houden voor de toekomst en dus niet te reserveren. 2) Brede welvaart, het overhevelen van een budget van 250.000 euro. Het CDA wil eerst de discussie over de brede welvaart voeren en dan pas keuzes maken waar en wanneer we het geld gaan overhevelen. Onzes inziens zijn er geen onomkeerbare besluiten genomen om bijvoorbeeld BOS 2 te realiseren. Voor wat betreft het CDA mag men dit bedrag ook in de vrije bestedingsruimte opnemen. 3) Overhevelen budget Veiligheid voor een bedrag van drie miljoen. Er is al een budget voor 2024 voor Veiligheid. Het CDA is niet overtuigd dat deze gelden echt noodzakelijk zijn, de genoemde drie miljoen. In 2023 waren er ook voldoende middelen beschikbaar. De programmalaasten stijgen in de begroting ook van 15,9 naar 16,2 miljoen. Dit moet voorlopig genoeg zijn. 4) Omzetting stelpost arbeidsmarktbeleid van twee miljoen in 2024. Het CDA is akkoord met deze omzetting, omdat er een subsidiebeschikking van toepassing is. Echter, het CDA wil meer resultaten gaan zien van deze subsidies. De werkloosheid begint weer op te lopen onder jongeren en er is geen personeel te vinden voor een groot aantal bedrijven. 5) Als laatste, overheveling werkbudget van 500.000 euro voor vrije tijd, cultuur en sport en erfgoed. Voor dit bedrag zijn er nog geen onomkeerbare besluiten genomen. In 2023 is met minder budget de doelstelling bijna volledig behaald. Dus wat betreft het CDA, dit budget nog niet overhevelen. Dit bedrag wil het CDA laten terugkomen in de vrije bestedingsruimte. Er kan dan door PS zelf gekozen worden waar we het aan uit gaan geven. En dat is voor ons op dit moment nog te vroeg. Voorzitter, het CDA zou graag van de andere partijen horen of ze zich kunnen vinden in onze vier voorstellen. Hiermee creëren we een ruimte van vier miljoen aan vrije bestedingsruimte. Het is voor het CDA noodzakelijk om de doelstellingen van de komende tijd te realiseren. Tot zover.

De **voorzitter**: Dank u wel, meneer Buiks. Ik schat dat de heer Rutjens naar voren komt omdat hij het woord mag voeren. Dat is geen interruptie? De heer Rutjens heeft gewoon het woord in zijn termijn.

De heer **Rutjens** (JA21): Dank u wel, mevrouw de voorzitter. Dames, heren, Brabanders, een bestuursrapportage gaat dus over verantwoording afleggen, maar het wordt bij ons in de provincie ook gebruikt om efkes tussendoor, zoals ze dan zeggen, de begroting aan te passen. Het provinciebestuur neemt bij die verantwoording haar eigen doelen als basis. Zelfs dan is het falen overduidelijk. Bij Bestuur en Veiligheid lezen we over de Risk Factory. Dat klonk ontzettend mooi in de bestuurstoren, maar leerlingen en scholen gaan er simpelweg niet naartoe. Net als de totaal overbodige Brabant Outcome Funds, waar we nog heel veel moeite gaan besteden om alsnog kapitaal binnen te houden. En ondertussen wordt de kerntaak Ruimte en Wonen verwaarloosd. Iedereen kent de woningtekorten in Brabant en de indicator voor voldoende woningen staat gewoon op oranje. Bij de uitleg volgt allerlei blabla en wat gedraai, om maar niet te hoeven zeggen dat het gebrek aan locaties en het teveel aan bovenwettelijke regels bouwen duur maakt en de opbrengst laag, zodat er simpelweg niet gebouwd kan worden. En als er steeds meer mensen naar Brabant immigreren, dan helpt dat het probleem niet oplossen. Bij Natuur en Milieu lezen we over de NDA's. Het blijkt dat die niet voldoende zijn. Dank je de koekoek. Als je irrealistische doelen stelt, dan kun je die ook helemaal niet halen. En al helemaal niet als je iets niet zeker weet en dan maar gewoon het gebied helemaal op rood zet, want je weet maar nooit. Bij Economie lezen we dat er nog steeds meer subsidiegelden naar allerlei VVD en D66 bekenden gaan. En de Brabant Innovation Day heeft zo weinig belangstelling dat het maar met de helft wordt ingekort. Bij Energie lezen we over netcongestie. De doorgedramde elektrificatie en de dure weersafhankelijke stroomopwekking dreigen ons stroomnet zo instabiel te maken als dat van een derdewereldland. Toch is het zaak om vast te houden aan de doelen en ambities, waardoor het probleem niet opgelost wordt, maar juist verergerd. Dan gaan we toch een klein stukje vooruit kijken, de begrotingsaspecten. Dan lezen we dat er meer van dit rampzalige beleid en deugprojecten moeten komen, zeventien voorstellen maar liefst. Onder de noemer Brede welvaart blijkt dat de coalitie zelf geen enkel idee heeft wat Brede welvaart nou eigenlijk betekent.

Daarom krijgen we een kennissessie. En wordt er alvast een week van de Brede welvaart aangekondigd. In het investeringsschema lezen we dat de provincie verder gaat met bankje spelen. En allerlei subsidievriendjes, zoals Kunstloc, kunnen rekenen op miljoenen voor een gebouw en het personeel, zodat ze verder maatschappelijke doelen kunnen verbinden. Voorzitter, er is een dikke onvoldoende op dit rapport en we gaan zeker niet instemmen met nog meer van deze ellende. Dank u wel.

De **voorzitter**: Dank u wel. Ik geef de heer Koevoets graag het woord.

De heer **Koevoets** (Lokaal Brabant): Dank u wel, voorzitter. Als besturen vooruitkijken is, dan moeten we ons snel gaan richten natuurlijk op de begroting van volgende week, maar je kunt niet vooruitkijken en je hebt geen toekomst zonder verleden, dus het is goed dat we toch nog even naar de Burap kijken. Kijken wat we kunnen leren voor de begroting en voor de toekomst. Het is al vaak gezegd vandaag, er worden een aantal posten overgeheveld. Dat kennen we, dat is eigenlijk gebruikelijk in het huis hier. We willen het college vragen om te kijken naar wat er geleerd kan worden uit al die posten, die in die overheveling komen, of alle posten die wellicht op oranje staan met betrekking tot wat zijn de belemmeringen en gaan die belemmeringen volgende keer er nog steeds zijn, of niet meer? Met een knipoog naar de begroting zou moeten worden gekeken naar hoe kunnen wij onze zaken prioriteren, zodanig dat we niet aan zaken gaan werken waarvan we nu al weten, dat ze er toch niet doorkomen. Dat zou jammer zijn. Wij vinden dat het college voortvarend aan de slag gegaan is, maar we zoeken wel naar oplossingen die implementeerbaar zijn. Ik wil een aantal zaken wel oppakken, met name als ik denk aan de mobiliteit, daar maken wij ons wel zorgen over. Een ander heeft het ook al gezegd. Met name de bereikbaarheid van de kernen, als we niet meer kunnen onderhouden, als we geen wegen aan kunnen leggen en als we ook problemen hebben met het openbaar vervoer, dat over die wegen moet rijden, dan maken we ons zorgen wat betreft de bereikbaarheid van die kernen. Daar hadden we graag commentaar op gekregen. Andere zaken die wij aan de orde willen stellen, is dat we met name willen focussen op die kleine kernen, omdat we denken dat als we daar de bereikbaarheid niet kunnen borgen, als mensen uit die kleine kernen niet meer naar de steden kunnen en ook niet meer terug kunnen 's avonds, dan hebben we daar een probleem mee. We zien daar dus met name onze zorgen opkomen. Dank u wel.

De **voorzitter**: Dank u wel. Mevrouw Hamerslag.

Mevrouw **Hamerslag** (Partij voor de Dieren): Dank, voorzitter. In mijn betoog beperk ik me vandaag tot de twee thema's water en natuur. Dit zijn twee hoofdstukken waarin we ons geen oranje bolletjes kunnen veroorloven, maar die er wel vol mee staan. Te beginnen met Water en Bodem. In dit hoofdstuk wordt de lange termijn aanpak benadrukt. Normaliter hoor ik dat graag, maar de doelen van de Kaderrichtlijn Water moeten al in 2027 behaald zijn. Dat is nauwelijks nog lange termijn te noemen. Er wordt gesteld dat we wachten op gebiedspartners. We wijzen naar anderen, zoals vervuiling uit Vlaanderen en de niet optimaal werkende wetgeving. Maar hadden we zelf niet andere prioriteiten moeten stellen? Het leek zo mooi om alles met partners te doen, maar nu blijkt dat we doelen niet gaan halen, worden de partners nu vooral gebruikt om naar te wijzen als schuldigen? Bij beek- en kreekherstel et cetera wordt ook gewezen naar gebiedspartners. Verder wordt hier het verkrijgen van grond als knelpunt genoemd. Dit is echter al jaren een knelpunt. Verschuif de focus nu eens van beheer en onderhoud naar aankoop. Hoe langer je wacht, hoe duurder het wordt. En het moet toch gebeuren? Planten groeien hier vanzelf al op die grond, of we nou willen of niet. Mijn vraag aan de gedeputeerde is, denkt de gedeputeerde dat we de doelen van de Kaderrichtlijn Water gaan behalen? Heeft de gedeputeerde duidelijk wat de consequenties zijn financieel, maar ook qua vergunningverlening, als we de doelen niet behalen in 2027 en kunnen we daar alvast op voorsorteren? Ik verwijs hiermee naar het feit dat ook in Natura 2000 gebieden de waterkwaliteit te slecht is. We laten het er toch niet op aankomen, dat er nog een slot op Brabant wordt gelegd, dit keer een waterslot, waar we dan nog jaren aan vastzitten? We gaan wel die die richting op en je kan dan niet

zeggen dat het een verrassing is. En dit brengt mij bij het volgende thema Natuur en Milieu. Ook buiten de Natura 2000 gebieden staat de biodiversiteit onder druk. Maar het resultaat van de maatregelen voor kwetsbare soorten zijn mede afhankelijk van de mate waarin de transitie naar duurzame landbouw en energievoorziening effect sorteren. Dus de Burap. Maar voorzitter, dan vraag ik aan het college, in het hoofdstuk Energie staan bijna alle stoplichten op groen. Als we onze ambities behalen, kan de energietransitie toch geen struikelblok zijn voor de biodiversiteit? Of sluiten onze ambities niet aan bij wat nodig is om onze leefomgeving te beschermen? In het hoofdstuk Landbouw is helaas ook veel oranje te zien. We wachten bijvoorbeeld nog op Rijksgelden voor subsidies voor stalsystemen. We blijven de verantwoordelijkheid ook hier van ons afhouden en wachten op toveroplossingen. Maar de natuur kan niet meer wachten. Een andere reden dat de natuurdoelen nog steeds achterlopen, is dat we ons daarvoor afhankelijk hebben gemaakt van vrijwilligers. Stel je voor dat we het onderhoud van provinciale wegen ook aan vrijwilligers overlaten, dat zou veel geld schelen. Of het op peil houden van het vestigingsklimaat, wie dat belangrijk vindt, kan daar zelf tijd en moeite insteken. Waarom kiezen we daar niet voor, terwijl als het gaat om de basis van ons bestaan, een robuust ecosysteem, trekken we onze handen er zoveel mogelijk vanaf. We snappen dat hier keuzes van PS aan de grondslag liggen, maar kan het college hier toch een bespiegeling op geven? Hoe kijken zij aan tegen dit verschil in aanpak? Tot zover, voorzitter.

De **voorzitter**: Dank u wel. Ik zou al bijna vragen wanneer u klaar was, maar u bent klaar. Mevrouw Vossen.

Mevrouw **Vossen** (Volt): Dank u, voorzitter. De Burap doorlezend heeft Volt zich ook geconcentreerd op een aantal programma's. Als eerste natuur, klimaat, water en bodem. Er staat veel op oranje, dat baart ons grote zorgen. Ik moest het twee keer doorlezen, omdat er stond lange termijn. Toen dacht ik, het gaat toch niet zo zijn dat we het op de lange termijn gaan schuiven. Er is echt een urgentie om dit onderwerp op te pakken. Wij roepen dan ook het college op om echt daadkrachtig hiermee aan de slag te gaan in de toekomst. Ik lees veel dat we meer tijd nodig hebben, de gebiedspartners, dus ik denk dat de regisseurrol van het college actief moet zijn en daadkrachtig. Dan had ik een vraag met betrekking tot de KNMI scenario's. Die scenario's zijn bekend en ik ben heel erg benieuwd hoe deze van invloed gaan zijn op het uitrollen van beleid dat eraan zit te komen. Waar ik echt mijn wenkbrauwen bij gefronst heb, is Schone lucht. Er zijn geen projecten gevonden, die uitgevoerd konden worden binnen, waarschijnlijk zeg ik het fout, Spuk SLA. Maar die zijn dus niet gevonden. Dan denk ik, hoe dan? Wij weten met z'n allen hoe belangrijk het is voor die gezondheidswinst in Brabant, dat die lucht schoner wordt. Hoe kan het dan zijn dat er schijnbaar op geen enkele manier projecten gevonden zijn, die daar een bijdrage aan kunnen leveren? Daar zou ik graag een antwoord op willen hebben. Dan het OV. Het is bijna grappig, maar dat is het niet. Mijn fractie is te laat vanochtend omdat de bus uitviel. Er kwam geen chauffeur opdagen. En nou is dat voor mijn fractie geen drama. Maar voor studenten die naar school willen of mensen die naar hun werk moeten, die in de zorg werken en niet op tijd aan dat bed kunnen staan, lijkt me dat toch een heel groot probleem. Veel rituitvallen daar, dus we maken ons zorgen over het personeelstekort. Een ander onderwerp is verkeersslachtoffers. Ik blijf het steeds zeggen, ik schrik daarvan. Ik heb het afgelopen week zelf meegemaakt in mijn directe kring, dat het niet vanzelfsprekend is dat we met z'n allen veilig over die wegen heen rijden. Gelukkig alleen maar blikshade, maar toch. We zien aan de rode cijfers dat veel mensen thuis een bericht krijgen dat het niet zo goed afloopt. Dus daar zijn wij erg bezorgd over. We vragen echt aan het college in de toekomst, zet nou eens die schouders eronder. Concrete invulling en laat daadkracht zien in die rol als regisseur. Dank.

De **voorzitter**: Dank u wel. Meneer Minkels.

De heer **Minkels** (Forum voor Democratie): Dank u wel, voorzitter. Wat een verademing om te lezen dat het goed gaat met de doelen in Noord-Brabant. Het rapport stelt namelijk dat van de 178 doelen ruim 70

procent op schema ligt. De Brabander kan met een gerust hart gaan slapen, wetende dat de wegenbelasting in Brabant zal stijgen, dat door de klimaatambities van deze coalitie geen huizen gebouwd kunnen worden, dat onze boeren en bouwvakkers hun vak kwijtraken vanwege stikstof en onze Brabantse voedselvoorziening in gevaar komt, de energie nog peperduur is, de steden bevrijd worden van auto's en autobezit en dat terwijl er een groot probleem is in het openbaar vervoer. De Brabander zal uitgerust wakker worden, wetende dat de Shoeby Shop failliet is, de Big Bazar failliet is, de BCC failliet is en dat sinds augustus de werkeloosheid gemiddeld met 4000 werkelozen per maand stijgt. De hypotheekrente staat op vijf procent. Naar verwachting zullen de huizenprijzen in 2023 met zes procent zakken en in 2024 met vier procent. Maar toch blijven we spreken van een brede welvaart. Eén op de vijf Nederlanders kan zijn rekening niet meer betalen en zelfs drie op de tien maken zich ernstige zorgen in de toekomst de rekening niet meer te kunnen betalen. Brede welvaart? Voorzitter, dit is een trend die pas net begonnen is. Technisch gezien zitten we al in een recessie. Na het lezen van deze bestuursrapportage maakt Forum voor Democratie zich nog meer zorgen over de toekomst van alle Brabanders. Maar voorzitter, gelukkig lopen wij in Brabant op schema en is er geen reden tot paniek.

De **voorzitter**: Dank u wel. De heer Brouwers.

De heer **Brouwers** (50PLUS): Dank u wel, voorzitter. Bij de Burap kijk je altijd naar alle programma's, alle doelstellingen, prestaties en ook naar de afwijkingen. We hadden 178 doelstellingen en ruim 70 procent loopt op planning. En ik kijk ook nog naar de vierde begrotingswijziging. 50PLUS gaat in op een aantal programma's, niet allemaal. Allereerst het programma Bestuur en Veiligheid. Vijftien van de 21 doelstellingen zijn gehaald. Iemand zei het al, maar er is nog geen plan voor de oudere bezoekers aan de Risk Factory. Ik zou toch graag een keer willen weten wat daar de stand van zaken is. Als je kijkt naar het bestuur, dan is er een gemeente die qua informatie en archiefbeheer niet voldoet. Dat is de gemeente Helmond. En er is ook een gemeente die actief toezicht heeft voor het omgevingsrecht en dat is de gemeente Eindhoven.

De **voorzitter**: U wordt geïnterrupteerd. De heer Rutjens heeft het woord.

De heer **Rutjens** (JA21): Dank u wel, voorzitter. Ik had een vraag. Ik hoorde over de Risk Factory, zeg maar de oplossing op zoek naar een probleem. Ik begrijp dat 50PLUS een probleem heeft geïdentificeerd, waarbij de Risk Factory kan helpen. Dat is vraag één. En ten tweede, is er niet een betere oplossing te verzinnen voor het probleem, dan de Risk Factory te houden.

De heer **Brouwers** (50PLUS): De Risk Factory draait niet, er is te weinig omzet. Met kinderen is het moeilijk, dus we hebben aangegeven waarom zou je de doelgroep ouderen niet aanboren? Ik heb daar wat onderzoek naar gedaan en dat betekent dat men heel graag, dat kan overdag of 's avonds, naar de Risk Factory zou willen gaan. Dan los je meteen het probleem op. Ten tweede hebben we gezegd, laten we dat niet alleen doen in het westen van Brabant, maar laat ook in het oosten van Brabant zo'n Risk Factory opzetten.

De **voorzitter**: De heer Rutjens.

De heer **Rutjens** (JA21): Ik denk dat we een andere definitie van probleem hebben. Ik merk nu dat u het probleem vindt dat er te weinig mensen naar de Risk Factory gaan. Dat lijkt me niet een probleem. Blijkbaar is er een probleem bij ouderen, dat wellicht door het houden van een Risk Factory kan worden opgelost. Wat is dat probleem? En is er geen betere oplossing te vinden dan het houden van die hele dure Risk Factory?

De heer **Brouwers** (50PLUS): Ik kan u zeggen, ik ben er zelf geweest bij de Risk Factory. En als ik zag wat daar allemaal aanwezig was en wat men daar kon zien en leren, ik had ook een wat oudere bij me, dan sprong men een gat in de lucht. Het staat daar allemaal bij elkaar. Laten we dit doorzetten, het is een fantastische oplossing en als dat ook nog een oplossing is voor het financiële gebeuren, dan moeten we het gewoon doorzetten.

De heer **Rutjens** (JA21): Ik probeer het toch nog een keer, voorzitter. Wat is het probleem, dat ouderen hebben, dat opgelost wordt door de Risk Factory en dat niet een betere oplossing heeft, dat veel minder geld kost? En ik neem aan dat als ouderen in de lucht springen, ze misschien niet een Risk Factory nodig hebben?

De heer **Brouwers** (50PLUS): Laat ik het een containerbegrip noemen. Alles wat te maken heeft met veiligheid, dat kan ook het digitale stuk zijn, dat kan het fysieke stuk zijn, daar is gewoon heel veel behoefte aan. U bent nog niet zo oud, maar als u kijkt naar wat ouderen op dit moment allemaal vragen, dan zeggen ze van, wij zijn natuurlijk eenzaam en wij willen graag mobieler zijn, maar ze zeggen ook, veiligheid is een heel belangrijk punt geworden. De Risk Factory kan dat fantastisch invullen. En ik zou dat zeker door willen laten gaan.

De **voorzitter**: Gaat u verder.

De heer **Brouwers** (50PLUS): Mooi. Ik was bezig met programma Bestuur en Veiligheid. Helmond voldoet dus niet qua informatie- en archiefbeheer en Eindhoven staat onder actief toezicht voor het omgevingsrecht. Dus de vraag die ik aan het college heb, als deze twee grote gemeenten al moeite hebben, hoe gaat het verder? Bij het programma Ruimte en Wonen zijn twaalf van de vijftien doelstellingen groen, maar we hebben nog steeds te weinig woningen. Bij het programma Energie zijn negen van de elf doelstellingen gehaald. Dan denk je van wauw, maar 51.000 gezinnen lopen het risico om op 1 januari 2027 geen energie meer te krijgen. RWE Geertruidenberg heeft aangekondigd te gaan stoppen. 50PLUS zal daar bij de begroting met twee moties op terugkomen. Maar vergeet ook niet dat door de congestie er op dit moment 7000 bedrijven zijn, die zitten te wachten op een aansluiting. Die informatie komt van de VNO-NCW. Het programma Landbouw en Voedsel ligt op koers, staat er. Maar de boeren zitten nog steeds te wachten op duidelijkheid. Welke stalaanpassingen zijn nu goed, met welke RAF code? Brabant zit op slot, het werd al gezegd. Maar voorzitter, gisteren was ik op een meeting van VABIMPULS, een prachtige organisatie, maar in de uitvoering een drama. Een boer vertelde dat hij in 2018 was begonnen met het maken van een plan en pas kort geleden, dit jaar, heeft hij zijn plan kunnen indienen. En als daar geen uitsluitel over komt voor 1 januari, dan kan hij weer opnieuw beginnen. Dit in verband met de omgevingsvordering. Bij het programma Basisstructuur Mobiliteit zijn slechts vier van de doelstellingen gehaald, steeds minder busritten, stoppen met buslijnen en vooral inwoners van de kleine kernen, ouderen en studenten zijn dan de pineut. 50PLUS zal bij het budget een motie indienen over de status quo bij Hermes in Eindhoven. Bij het programma Mobiliteitsontwikkeling zijn elf van de veertien doelstelling gehaald en dat betekent geen nieuwe wegen, maar slechts onderhoud. Oftewel we gaan stilstaan in de file. Bij het programma Vrije tijd, Sport, Cultuur en Erfgoed zijn 23 van de 24 doelstellingen gerealiseerd. En daar wordt 50PLUS vrolijk van. In conclusie, steeds meer inwoners kunnen het beleid van de provincie moeilijk volgen. 70 procent van de doelstellingen zijn gehaald, maar ik heb geen woning, ik heb geen vervoer, ik heb geen werk, ik heb geen energie of betaalbare energie en ik heb geen zorg meer. Als je met de inwoners van Brabant praat, dan wil men het goede terug. De BBA, de PNEM, Obragas, ziekenfonds.

De **voorzitter**: U bent aan het afronden, neem ik aan?

De heer **Brouwers** (50PLUS): Bijna.

De **voorzitter**: Het is de bedoeling dat het helemaal wordt, zeg maar.

De heer **Brouwers** (50PLUS): Ik heb nog twee zinnen. Ook respect voor ambulancepersoneel, voor brandweerlieden en agenten. Bijna al deze sectoren zijn aan de markt gegeven, waarbij de winst regeert in plaats van het maatschappelijk rendement. Nog een zin?

De **voorzitter**: Vooruit, de allerlaatste zin dan.

De heer **Brouwers** (50PLUS): Als het aan 50PLUS ligt, gaan we weer terug naar nutsbedrijven waarbij zorg, openbaar vervoer en energie weer een dienst wordt. Dank u wel, voorzitter.

De **voorzitter**: Dank u wel. Ik geef graag het woord aan de heer Schipper.

De heer **Schipper** (ChristenUnie-SGP): Dank u wel, voorzitter. De werkzaamheden in de bestuursrapportage verlopen voor 70 procent volgens planning, een rapportcijfer van een zeven. ChristenUnie-SGP is hier positief over. Tegelijkertijd zien we dat 30 procent nog achterloopt. Op ons rapport scoren we drie slechte cijfers, een onvoldoende voor Water en Bodem, Natuur en Milieu en een mager zesje voor Landbouw en Natuur. En dat vinden we jammer. We maken ons zorgen over de voortgang in deze programma's en we vernemen graag hoe men dit gaat verbeteren naar een zeven of hoger. In deze rapportage zien we de nodige overhevelingen. Dat is bijzonder. We willen graag weten wat de reden is, om dat nu al te doen. Wat maakt dat we dit niet gewoon integraal bij de vaststelling van de jaarrekening doen? Dan is immers duidelijk of het saldo toereikend is om overhevelingen te laten plaatsvinden. Voor het overhevelen van middelen moet aan de hiervoor opgestelde criteria worden voldaan. Kunt u aangeven of hiervan sprake is? Dan enkele inhoudelijke punten. Het programma Zeer Zorgwekkende Stoffen loopt aanzienlijk achter, het staat op 50 procent. Het programma is qua problematiek urgent, maar kennelijk niet in de uitvoering. Wat gaat u hieraan doen? En zoals het er nu naar uitziet, voldoet ruim 75 procent van de gemeenten aan de taakstelling voor de huisvesting van vergunninghouders. Drie gemeenten krijgen het oordeel dat ze niet voldoen. Wat gaat u doen in het kader van actief toezicht, zodat deze gemeenten alsnog hun taakstelling invullen? En hoe gaat u voorkomen dat er volgend jaar opnieuw gemeenten zijn, die niet voldoen? We maken ons zorgen over het aantal verkeersdoden. Er wordt ingezet op stil vervoer. En dat klinkt helemaal top. Maar deelnemers aan het verkeer horen snelle fietsen, elektrische auto's en andere voertuigen steeds minder goed aankomen. Wat moeten we hiermee doen? Bovendien zijn er in de afgelopen bestuursperiode middelen uit de reserve Verkeer en Vervoer ter beschikking gesteld voor een intensivering op het gebied van data en digitalisering. En hetzelfde geldt voor het samenwerkingsverband INDUSA, ter stimulering van duurzaam bouwen. Voorzitter, wij zien liever dat het geld geïnvesteerd wordt in veiligheid en bereikbaarheid van kernen. Tenslotte maken we ons zorgen over de investeringen in zogenaamde innovatiecoalities, die werken op thema's. Gaan zij werkelijke resultaten opleveren, of blijft het bij mooie vergezichten? Dank u wel, voorzitter.

De **voorzitter**: Dank u wel, meneer Schipper. Ik schors de vergadering voor tien minuten.

Schorsing

De **voorzitter**: Dames en heren, wil iedereen plaatsnemen? Ik wil graag stilte in deze ruimte. We hervatten de vergadering en het woord is aan gedeputeerde van Gruijthuijsen. Het college heeft in totaal 20 minuten, dus zoveel tijd is dat niet. Gaat u gang.

De heer **Van Gruijthuijsen** (GS, VVD): Ik ga met spoed aan de slag, mevrouw de voorzitter. Beste woordvoerders, dank voor uw inbreng over het belangrijke Statenvoorstel de Burap II. En ik zal namens het college zoveel mogelijk van uw vragen beantwoorden. Desniettemin zijn er ook een aantal zeer specifieke vragen gesteld, waarbij de collega's de antwoorden zullen geven namens het college. En ik wil vanuit hier ook collega Oudenhoven beterschap wensen en ik zal zo goed mogelijk ook de vragen die over zijn portefeuille gesteld zijn beantwoorden. Het is natuurlijk een bijzonder jaar, sommigen hebben daar al naar gerefereerd. Een bijzonder jaar in verband met de provinciale Statenverkiezingen, een ander college, een ander bestuursakkoord. Daar ziet u ongetwijfeld al een en ander van terug en daar zult u ook in de beantwoording van mij of mijn collega's iets van terug horen. En natuurlijk ook de val van het kabinet, wat ook direct en indirect van impact is op datgene wat wij als provincie kunnen oppakken en kunnen uitvoeren. Ook het Rijk is een belangrijke partner, stakeholder van de uitvoering van ons beleid. Ik wil u ook danken voor alle technische vragen die gesteld heeft en die hebben wij, samen met de ambtelijke organisatie, zo goed mogelijk proberen te beantwoorden. En u heeft ongetwijfeld gezien dat de Burap gaat over de periode tot 1 september. U heeft dus ongetwijfeld ook een aantal wijzigingen in het nieuwe bestuursakkoord gelezen, wat we anders gaan aanpakken en wat de rol van de provincie zal zijn. De doelstellingen die u door de hele Burap leest, zijn op basis van door u vastgestelde doelstellingen, maar die specifiek ook een rol benoemen van de provincie. En ja, de doelstellingen zijn ambitieus doch realistisch en dat spanningsveld proberen wij in de afgelopen bestuursperiode, maar ook zeker richting de toekomst overeind te houden. Met 70 procent van het realiseren van onze doelstellingen is dat een zeven, dat zei volgens mij de heer Schipper al, dat is een voldoende. Ja, het is een voldoende, maar wij streven toch naar beter, naar zeer goed en naar goed, zeg ik tegen een aantal andere woordvoerders op de vraag hoe u als college reflecteert op het percentage van de doelstellingen. Dus ja, gezien de bijzondere periode die ik net heb toegelicht zijn we tevreden, maar naar de toekomst toe, onderschrijft dit college, mag 70 procent, een zeven, wel een tandje meer worden. Naar aanleiding van onze bespreking van Burap I, in juni van dit jaar, hebben we uitgebreid gesproken over realistisch ramen. U heeft ook in het Statenvoorstel kunnen lezen dat we daar ook echt een poging toe doen en een inzet op hebben om dat steeds beter te doen. Zaken waarvan we nu al weten dat we die dit jaar niet gaan halen, waarbij het mandaat ook expliciet bij u ligt als PS, hebben we dus ook in een aantal besluiten aan u voorgelegd, waarover u zelf inderdaad per voorstel dient te besluiten. En dan hebben we het ook over een aantal overhevelingen, waarvan wij als zittend college, als nieuw college met een nieuw bestuursakkoord, ook reflecterend op datgene wat er met het oude bestuursakkoord al in gang is gezet, maar nog niet is gerealiseerd gezien de omstandigheden, waarvan wij vinden om nu al te zeggen dat laten we overhevelen. Dat is ook een uitkomst van het debat dat we op 24 juni hebben gehad. Dat willen wij dus expliciet aan u vragen. Wij adviseren u om daar ook positief over te zijn bij de stemmingen, maar uiteindelijk gaat u als Staten erover, wat u wel of niet via amendementen wil overhevelen. Een aantal personen noemden de KPI's. Via de commissie Sturen en Verantwoorden werken we graag in brede zin met de werkgroep indicatoren. Er werd ook gesproken bijvoorbeeld over indicatoren Brede welvaart of Gezondheid. Het lijkt het college heel verstandig om dat allemaal heel goed samen collegiaal met stuurgroepen en de werkgroepen indicatoren af te ronden. Dan een aantal concrete vraagstukken. Er werden een aantal onderwerpen genoemd met betrekking tot de snelheid van het realiseren van wonen, van infra, van de energietransitie en dat dat allemaal te maken heeft met stikstof. Dat heeft elementen van stikstof, maar het heeft ook een gevolg doordat er te weinig grondstoffen zijn, de rentestijgingen, bijvoorbeeld ook de arbeidsmarkt tekorten op de diverse sectoren. Dus het is een optelsom van factoren. Het is niet zwart-wit, niet makkelijk om op te tellen dat er één reden is waarom een aantal indicatoren achterblijven, maar het is de optelsom die het juist heel lastig maakt. Dat is misschien de complexiteit van de rol van regisseur die we als provincie hebben. We gaan niet over alles, maar proberen wel de boel te verbinden. Maar we zijn dus ook afhankelijk van andere actoren zoals het Rijk, zoals bedrijven, zoals andere instellingen, zoals gemeenten en noemen de hele rataplan maar op. Dus dat maakt het lastig. Het

is niet alleen stikstof, die we als enige schuldige aan kunnen wijzen. Dan een aantal zeer concrete vragen. Brede welvaart, hoe zien we dat? Dat hebben we volgens mij goed opgeschreven. Er is denk ik geen discussie over wat brede welvaart is, maar hoe we als provincie daar onze eigen rol in pakken. Daar hebben we in het bestuursakkoord al het een en ander over geschreven, dat elk programma daar zijn eigen rol pakt. De verdere uitwerking zult u ongetwijfeld vinden in de nieuwe uitvoeringsagenda, maar we willen ook vooral niet de gemeenten bijvoorbeeld in de weg zitten, die ook daar weer een rol hebben. Dus de Brede welvaart indicatoren zijn niet alleen van toepassing op onderwerpen zoals wij die hebben, als wonen, als bereikbaarheid, als welvaart. Dus dat even in brede zin.

De **voorzitter**: Een interruptie die ik al zag aankomen. De heer Rutjens.

De heer **Rutjens** (JA21): Dank u wel, mevrouw de voorzitter. Ik denk dat anderen hem ook wel zien aankomen, want nu hoor ik toch de gedeputeerde zeggen, dat de definitie van Brede welvaart wel duidelijk is. Nu hoor ik andere sprekers hier zeggen dat dat helemaal niet zo is. Sterker nog, het college stelt voor om een expertsessie te houden om te definiëren wat dan Brede welvaart is. Wat is het nou?

De heer **Van Gruijthuijsen** (GS, VVD): Ik ga niet over de inschatting van uw Staten en over de definities die Statenleden daaraan koppelen. Volgens het college is de definitie van het CBS over Brede welvaart duidelijk. Alleen welke rol wij dan als provincie daarbinnen in opnemen, ook naar de toekomst toe, daar zal een bijeenkomst over gaan. En dan definiëren we dat binnen de programma's of dat het nou gaat over wonen, economie, infrastructuur en mobiliteit. Op die manier kijken wij naar het thema Brede welvaart, meneer Rutjens.

De heer **Rutjens** (JA21): Ik zou er bijna van gaan stotteren, maar dat de definitie van Brede welvaart van het CBS duidelijk is, dat is nou net het punt. Het is niet zozeer wat we met Brede welvaart gaan doen. Want we begrijpen niet wat Brede welvaart is. Blijkbaar heeft u daar een heel goed begrip bij. Maar Statenbreed wordt geconstateerd dat die definitie niet duidelijk is, ook niet die van het CBS, want daar is overigens geen definitie. Er is een heel dik pak papier, ik heb geprobeerd het te begrijpen, maar dat is dus niet duidelijk.

De heer **Van Gruijthuijsen** (GS, VVD): Nogmaals, ik ga niet over de invulling die de Statenleden, enkele Statenleden, enkele woordvoerders, hebben gegeven aan dit thema. Voor ons als college is leidend datgene wat het CBS beoogt te doen. En wat dan onze specifieke rol is, meneer Rutjens, als provincie, dat willen we per programma oppakken. Dat we daar ook aantal bijeenkomsten over organiseren, lijkt ons ook heel logisch. Volgens mij beginnen we in een cirkel te komen. Dus misschien wilt u zelf ook een bijeenkomst organiseren met uw Staten? Dat u zegt van, hoe kijken we dan met z'n allen als Staten naar de definitie?

De **voorzitter**: De heer Rutjens tot slot.

De heer **Rutjens** (JA21): Voorzitter, ik heb helemaal geen behoefte aan een sessie over Brede welvaart, zo'n loos begrip. Maar misschien kan de gedeputeerde wel verduidelijken waar dan die expertsessie voor is. Als ik het nu goed begrijp, gaan we daar dus niet definiëren wat Brede welvaart is. Dat blijft even vraag. Maar we gaan definiëren wat de provincie daar dan mee gaat doen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (GS, VVD): Heel concreet, ik heb de agenda van die expertmeeting niet voor ogen, meneer Rutjens. Dit past denk ik ongetwijfeld heel goed langs de redeneerlijn die ik zojuist verteld heb. En dat daar bijeenkomsten over zijn, over de invulling van de provincie, welke rol we oppakken. Maar ik kan me heel goed voorstellen dat het ook gaat over welke rol gemeenten of andere

actoren gaan oppakken. Dus dat je wel met z'n allen als actoren de totale breedte van de Brede welvaartsdiscussie oppakt. Dat zou zomaar een heel mooi thema zijn van een expertmeeting, meneer Rutjens. Ik zou u daar ongetwijfeld bij willen uitnodigen.

De **voorzitter**: De heer Van Hattem. Vast ook hierover.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dank, voorzitter. De breedte van de Brede welvaart. Het wordt steeds breder. Ik zou het als definitie willen geven, breed en wel vaag. Het raakt kant noch wal. Ik heb dan toch een vraag aan de gedeputeerde, want hij heeft namens het college in de stukken ook staan dat er sprake is van brede welvaart, bouwen en uitbouwen van samenwerking tussen de Brabantse partners. Er wordt dus van alles aan opgehangen, maar het wordt ook al gekoppeld aan de uitvoeringsagenda van Brede welvaart. Dus er is blijkbaar voor het college wel duidelijk, in ieder geval duidelijk genoeg, wat die brede welvaart zou moeten zijn, zodat ze al wel een uitvoeringsagenda kunnen opstellen, zonder dat deze discussie uit-en-ter-na heeft plaatsgevonden. Dus mijn vraag is aan de gedeputeerde, hoezo kan er dan een uitvoeringsagenda komen als het begrip nog niet eens scherp is?

De heer **Van Gruijthuijsen** (GS, VVD): Ik treed in herhaling, meneer Van Hattem. Het begrip en de definitie is voor ons als college scherp. We gaan vooral kijken hoe we dat als provinciebestuur gaan invullen, daar gaan we de voorbereidingen voor treffen en dat gaan we opschrijven in een uitvoeringsagenda, die we keurig met u gaan bespreken.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voorzitter, als het begrip helder is voor het college, kan de gedeputeerde dan in één zin aangeven wat op dit moment de definitie is van Brede welvaart?

De heer **Van Gruijthuijsen** (GS, VVD): Die vindt u via het CBS, meneer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voorzitter, dan moet ik concluderen dat deze gedeputeerde gewoon geen duidelijke definitie heeft van Brede welvaart. Hij verwijst alleen maar naar het CBS. Hij zet het uitgebreid in de stukken, in de begroting, in het coalitieakkoord, Brede welvaart komt elke keer terug. Maar een duidelijke uitleg van wat voor Brabant de definitie van Brede welvaart is voor dit college, ontbreekt. Dus nogmaals de vraag, wat is dan voor Brabant, los van het CBS, voor dit college de definitie van Brede welvaart, waar wij dit college ook op kunnen controleren.

De heer **Van Gruijthuijsen** (GS, VVD): Nee, meneer Van Hattem, u wil denk ik maar een deel van mijn antwoord horen, dat is namelijk dat voor ons de definitie Brede welvaart duidelijk is, lees het CBS. Maar welke rol wij als provincie Noord-Brabant daarbinnen innemen, dat is het onderwerp van gesprek. En hoe wij als colleges dat zien, vindt u straks in de uitvoeringsagenda die we keurig met u gaan bespreken. Daar kunt u van alles van vinden. Maar dat zal in ieder geval het voorstel zijn. Dus u hoort maar de helft van mijn antwoord, meneer Van Hattem.

De **voorzitter**: Ik ga naar de heer Heijmans.

De heer **Heijmans** (SP): Voorzitter, ik zou de gedeputeerde een definitie van Brede welvaart voor willen leggen en graag horen van hem wat hij van die definitie vindt. Naar mijn idee is Brede welvaart, welvaart en staat de mens centraal bij die brede welvaart. Welvaart is dat er geen armoede is, is dat er ontplooiingskansen, ontwikkelingskansen voor mensen zijn en keuzes voor mensen en wat hem juist breed maakt, is dat de welvaart niet ten koste mag gaan van mensen elders in de wereld of van latere generaties. Vindt u dat een definitie waar u mee zou kunnen leven, want die zit inderdaad heel dicht bij de CBS definitie?

De heer **Van Gruijthuijsen** (GS, VVD): U zegt het zelf al meneer Heijmans, heel dicht bij de CBS definitie. Ik zou onrecht doen aan iedereen die daar net dezelfde interpretatie wel of niet heeft, net over de randjes wel of niet gaat. Dus vanuit mijn gevoel, ook namens het college blijf ik erbij, de definitie van Brede welvaart is van het CBS, meneer Heijmans.

De heer **Heijmans** (SP): Daar kan ik dan wel mee instemmen. Maar nogmaals, ik zit er toch wel heel dichtbij hoor.

De **voorzitter**: Gaat u verder, meneer Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (GS, VVD): Ja, ik kijk even. Rondom de BOF, daar zijn ook door een aantal mensen opmerkingen over gemaakt. De constatering die een aantal van u doen, die hebben wij natuurlijk als nieuwe coalitie ook geconstateerd. Daarom stellen wij in het nieuwe bestuursakkoord een andere aanpak voor. Dat zullen we ook gaan uitwerken in de toekomst. Natuur inclusief boeren, dat is aan de ene kant bedoeld voor een algemene beweging op gang te brengen en aan de andere kant specifiek datgene wat in de IOV is opgeschreven, waar we echt wel een hele concrete indicator hebben opgeschreven. Daar zit misschien even de spanning in. Dat gaan we ook naar de toekomst toe echt wel bij elkaar brengen, maar vandaar het verschil. Dat kan mijn collega Van Oudenhoven veel beter beantwoorden dan ik dat nu kan doen.

De **voorzitter**: Ik onderbreek u eventjes omdat u geïnterrupteerd wordt door de heer Van Hattem. Ik denk nog over het vorige onderwerp.

De heer **Van Hattem** (PVV): Jazeker, voorzitter. De gedeputeerden ging heel snel voorbij aan het Brabants Outcome Funds, het BOF. Dat is niet bepaald boffen voor de Brabantse belastingbetaler, want deze gedeputeerde zegt gewoon van ja, we gaan naar de toekomst toe verder kijken hoe we dit kunnen uitwerken. Maar waarom wordt er niet gezegd, als een project totaal niks oplevert, totaal geen resultaat boekt en er vanuit de markt ook helemaal geen behoefte aan is, waarom dan niet gewoon een punt erachter te zetten in plaats van zo'n project in stand te laten en tegen wil en dank toch door te zetten?

De heer **Van Gruijthuijsen** (GS, VVD): De doelstelling blijft nog steeds overeind, wat ons college betreft en ook met goedkeuren van de coalitie. Alleen gaan we dat op een andere manier uitvoeren en dat is dan de opdracht die aan het college is.

De **voorzitter**: Meneer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voorzitter, maar het blijkt nergens uit dat het nu wel succesvol zou moeten zijn. En waarom kan er niet gewoon gezegd worden, we zien het nergens toe leiden, we zetten er gewoon een punt achter. Of is er gewoon angst om gezichtsverlies te verliezen te lijden en dat er misschien iemand zal zeggen, ik heb een project niet succesvol afgesloten. Kan dit geld niet op een effectievere manier besteed worden, dan tegen wil en dank dit fonds in de lucht houden?

De heer **Van Gruijthuijsen** (GS, VVD): Nee, de doelstelling, nogmaals, blijft wat ons betreft overeind staan. De aanpak gaat veranderd worden. En daar gaan we onze tanden inzetten, meneer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voorzitter, maar wanneer kunnen we dan concrete resultaten zien en ook afrekenbare resultaten?

De heer **Van Gruijthuijsen** (GS, VVD): Daar komen we zo snel mogelijk op terug als er inderdaad dat voorstel is van een andere aanpak. Daar kan ik geen precieze periode op zetten, maar dat zal ongetwijfeld al iets meer duidelijk zijn bij de Perspectiefnota, meneer Van Hattem.

De **voorzitter**: Mevrouw Van der Linden heeft het woord.

Mevrouw **Van der Linden** (GroenLinks): Dank u wel, voorzitter. Gedeputeerde geeft duidelijk aan wat er wordt gezien onder natuur-inclusieve boer. Maar mijn vraag is dan wel nog steeds, hoe gaan we die meten? En hoe worden de natuur-inclusieve boeren in beeld gebracht, hoeveel het er zijn, als het gaat om boeren die niet meedoen aan de ondersteuningsmaatregelen vanuit de provincie?

De heer **Van Gruijthuijsen** (GS, VVD): Daar gaan we de komende periode naar kijken, mevrouw Van der Linden. Hoe we dat precies gaan oppakken? Ik snap uw vraag en ik heb al gezegd, er zijn twee soorten. Het in gang brengen van de beweging, dat we daar een tand gaan bijzetten is duidelijk. En die oproep van u is ook duidelijk. Dus dat gaan we oppakken.

Mevrouw **Van der Linden** (GroenLinks): Voorzitter, ik snap dat de gedeputeerde duidelijk verschil ziet tussen een procesindicator en een resultaatindicator. Dus ik wacht af waar GS dan mee komt, met hoe wij de hoeveelheid natuur inclusieve boeren, wat wij denk ik niet altijd heel goed in beeld hebben, toch op de radar krijgen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (GS, VVD): Exact. Dan werd er een vraag gesteld over de indicator opkomst van de Provinciale Statenverkiezingen. De Provinciale Statenverkiezingen is een politiek moment, meneer Hordijk. Gedeputeerde staten voert het beleid uit en wil zich vooral niet in de politiek wagen. Dus het is vooral aan u en alle collega's, zo zie ik uw oproep vooral, die actief zijn in de politieke arena om ervoor te zorgen dat de opkomst in 2027 hoger is. Hoewel we ook wel zien dat in de afgelopen keren, met een triest dieptepunt in 2015, dat we dat in '19 en '23 echt wel hoger hebben. Dus we zitten in de goede trend, meneer Hordijk, als provincie. En desniettemin is het echt vooral aan de politieke partijen zelf om die opkomst te verhogen. En als u zegt, haal dan ook maar de indicator eruit, dan snap ik dat.

De **voorzitter**: De heer Hordijk.

De heer **Hordijk** (PvdA): Dank, voorzitter. Het gaat mij echt letterlijk om die indicator die iedere keer weer terugkomt. Dus als u zegt we halen hem eruit, dan is wat mij betreft de kwestie bij deze afgedaan. En dan gaan we ons keurig inzetten om het verkiezingspercentage bij de volgende verkiezingen weer mogen te krijgen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (GS, VVD): Nou dan zal ik daar een toezegging op doen, meneer Hordijk. Ik kom tot afronding. Er werd een vraag gesteld over statushouders en drie gemeenten. Die zijn nu bezig met het maken van verbeterplannen, die wij als provincie gaan beoordelen. En die gemeenten gaan dan de acties ondernemen die in die verbeterplannen ook daadwerkelijk staan. Dus als we speak wordt daaraan gewerkt. Innovatie coalitie is echt bedoeld om te gaan over hoe verdient de Brabander over tien jaar zijn of haar geld? Dus het is niet iets waar we vandaag of morgen meteen concrete resultaten van verwachten. Maar we hebben afgesproken we in elke innovatiecoalitie mijlpalen checken. Dus elk jaar, elke twee jaar, checken we waar we staan. Een voorbeeld heeft u misschien wel of niet gezien. Van de week was er een opening van een testfaciliteit van een gesmolten zoutreactor op de campus van de technische Universiteit. Dat is echt zo'n mijlpaal, waar we weer verder kunnen met die innovatiecoalitie. Die mijlpalen staan in die innovatiecoalities, maar dat perspectief duurt echt minstens vijf jaar. Dus dat was ook het spannende toen we de uitvoeringsagenda innovatiecoalitie vaststelden, dat we echt wat verder

vooruitkijken dan een bestuursperiode. Maar uiteindelijk pakken we wel de mijlpalen tussentijds op. Voorzitter, volgens mij heb ik aan de voorkant een aantal dingen in algemene zin proberen weg te vegen en de vraag te beantwoorden. En ik heb een aantal concrete vragen beantwoord. Nee, ik mis er nog een, de vraag van de heer Buiks over arbeidsmarktregio's, daar moeten we meer resultaten boeken. Ja graag, maar dat moeten we uiteindelijk ook doen met die arbeidsmarktregio's, want uiteindelijk willen we hen ook niet voor de voeten lopen. En tegelijkertijd, als provincie, als bestuurlijk en politiek orgaan willen wij dat geld overmaken dan moet er ook voldaan worden aan de wensen die wij hebben. Dus ik ervaar dat echt als een oproep, ga nog wat concreter en ambitieuzer met die arbeidsmarktregio's in gesprek en zeg ook dat de Staten wel meer willen. Dat zie ik als een oproep, zodat we dat in 2024 ook met die arbeidsmarktregio's gaan uitvoeren.

De **voorzitter**: Meneer Buiks.

De heer **Buiks** (CDA): Ik kwam eigenlijk voor die vraag, maar goed, nu ben ik er toch.

De **voorzitter**: Wilt u de microfoon nog even aanzetten?

De heer **Buiks** (CDA): Dat had ik net geprobeerd, maar dan doe ik het nog een keer. U heeft in het begin van uw betoog aangegeven, die overheveling ja, dat hadden we toen al bedacht, het was door het vorige college in gang gezet en we vinden eigenlijk allemaal dat dat moet gebeuren. Maar ik mis toch wel een stukje onderbouwing bij die punten. Ik kan eigenlijk niet uit de stukken destilleren dat het echt zo noodzakelijk is, dat deze euro's overgeheveld moeten worden. U vindt dat, maar waarom u het vindt, kan ik eigenlijk niet goed meekrijgen. Dus ik zou graag per onderdeel de motivatie horen, waarom u vindt dat we het moeten overhevelen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (GS, VVD): Ik heb maar een korte spreektijd, 20 minuten voor het totale college. Er zijn een heleboel uitvoeringsagenda's, door de uw Staten vastgestelde of besproken. Daar komen acties uit en daar werken we samen met partners in de provincie aan. Of dat nou gaat om agrariërs, of het gaat om de arbeidsmarktregio's of het gaat om de energietransitie of met de vrijetijdseconomie en cultuur. Daar zitten we in gesprek en daar zijn we aan het uitvoeren. Dat heeft helaas een aantal vertragingen opgeleverd en desalniettemin zijn die plannen goed. Omdat we aan het einde van de bestuursperiode zitten, leggen we dit voor aan Staten, want daar gaat u over als Staten, daar heeft u budgetrecht over. Wij adviseren over al deze thema's weloverwogen. Er staat een korte toelichting bij. Weloverwogen adviseren wij de Staten om ook daadwerkelijk voor deze overhevelingen te stemmen, zodat uiteindelijk de inhoud en de doelstelling gerealiseerd gaat worden, meneer Buiks.

De **voorzitter**: Meneer Buiks.

De heer **Buiks** (CDA): Ik heb hier nog geen onderbouwing gehoord. U zegt, we hevelen ze over. Ik heb juist onderbouwd waarom het niet moet. En het geeft u juist als GS ruimte voor de komende periode om extra budgetten te hebben, want ik heb net een heleboel mensen dingen horen roepen die ze allemaal willen realiseren en daar zullen we ook centjes voor moeten hebben. We hebben dus eigenlijk meer budgetten dan we uitgegeven hebben en we hebben het volgend jaar sowieso hetzelfde budget om maar eens iets te noemen. En ik hoorde net de discussie over Brede welvaart, die zullen we eerst moeten voeren voordat we allerlei geld daaraan opmaken. Ik ben nog steeds niet overtuigd van uw verhaal. U zegt, hier moet u het mee doen. Dan ga ik het er ook mee doen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (GS, VVD): Heel fijn, deze extra duiding, meneer Buiks. Zoals u in het bestuursakkoord heeft kunnen lezen, willen we met de Perspectiefnota de uitwerking van het

bestuursakkoord presenteren, met daarbij ook de financiële uitwerking van de vrije begrotingsruimte. Dus daar zijn we samen met onze ambtelijke organisatie nu echt mee bezig, om dat te doen. Daar speelt ook de overweging oud voor nieuw, dat heeft ook in het bestuursakkoord kunnen lezen. We kijken echt op dat moment ook wel van, wat gaan we stoppen en wat willen we door laten gaan? En dat loopt dan uiteindelijk mee ook richting de toekomst, om uiteindelijk als bestuur en ook als Provinciale Staten bij de Perspectiefnota in de positie gesteld te worden om eventuele wijzigingen en richtingswijzigingen, een andere invulling, breder, dieper, groter, minder, daadwerkelijk te realiseren. Dus wij hebben het idee dat deze overhevelingen passen binnen dat traject van uitwerking bestuursakkoord en oud voor nieuw. Dat is de afweging die we gemaakt hebben en vandaar deze voorstellen.

De **voorzitter**: De heer Buiks tot slot.

De heer **Buiks** (CDA): Volgens mij past mijn verhaal uitstekend bij wat u zegt. Alleen, ik zou iets meer karakter tonen en lef tonen, door te zeggen, inderdaad, het is beter om dat geld mee over te nemen. Maar goed, ik ga in herhaling vallen. We doen het ermee.

De heer **Van Gruijthuijsen** (GS, VVD): Ik heb verder geen woorden meer, voorzitter.

De **voorzitter**: Dank u wel. Dan ga ik naar mevrouw Roijackers.

Mevrouw **Roijackers** (GS, GroenLinks): Voorzitter, er zijn een aantal vragen op het terrein van natuur en milieu, om te beginnen die van mevrouw Van der Linden van GroenLinks over de projecten van het Schone Lucht Akkoord. Het Schone Lucht Akkoord is een samenspel tussen Rijk, provincie en gemeenten en is gericht op het totaal terugdringen van emissies. De exacte bijdrage per project kan ook daarom niet worden vastgesteld. Het doel is vanuit Noord-Brabant dat alle Brabantse gemeenten straks mee gaan doen en daar vallen dan heel veel emitterende activiteiten onder, die je ook simpelweg niet allemaal afzonderlijk kunt bemeten. Het gaat om het totale effect. Cumulatief draagt dat natuurlijk wel degelijk bij aan het terugdringen van die emissietotalen, die dan door het RIVM uiteraard jaarlijks worden gemonitord en gerapporteerd. Het Schone Lucht Akkoord heeft daarnaast nog een aantal andere belangrijke effecten, je ziet dat gemeenten hun gemeentelijk gezondheidsbeleid en hun omgevingsbeleid op een goede manier ook via het Schone Lucht Akkoord aan het combineren zijn. En in de praktijk zie je ook al dat er voor bewustwording wordt gezorgd in die gemeenten, denk ook bijvoorbeeld aan houtstook en windstilheid. Je ziet dat gemeenten aan dat onderwerp aandacht besteden vanuit het Schone Lucht Akkoord, samen met burgermetingen, die ook lokale bronnen vaak in beeld brengen, waar je dan het gesprek over kunt aangaan. Dan is er een vraag gesteld, voorzitter, vanuit de D66-fractie, de heer Stoot, over de relatie tussen budget en doelen van het programma Natuur. Het is aan het budgetrecht van de Staten om af te wegen, gezien de toestand van de Brabantse natuur die aan u wordt gerapporteerd, natuurlijk periodiek, maar ook voortdurend via Brabantinzicht.nl, of het budget opgehoogd zou moeten worden of niet ten behoeve van de natuurdoelen. Maar dat is echt aan de Staten om dat af te wegen. Dan vanuit mevrouw Hamerslag, de Partij voor de Dieren de vraag waarom we niet kiezen voor professionals in het onderhoud van de natuur, zoals we doen voor infrastructuur. We hebben professionals die al die fantastische vrijwilligers begeleiden. En we zijn heel blij met al die vrijwilligers op het gebied van natuur, die ook zorgen voor monitoring, onderhoudt, of het nou knotwilgen zijn, of weidevogeltellingen of noem het allemaal maar. En het is ook vanuit de pijler Natuur voor en door de Brabanders, dat we dat verder willen stimuleren. Waar het gaat om zoiets als monitoring en onderhoud staat het ook altijd onder de professionele begeleiding van onze terreinbeherende organisaties, vanuit IVN, et cetera. En je ziet dat het ook gewoon vooral heel erg prettig en leuk wordt gevonden door al die vrijwilligers, die inderdaad zeer waardevol werk doen. En ik denk niet dat je die groepen vrijwilligers kunt inzetten voor infra-onderhoud, dus daar zit ook nog eens een belangrijk en gevoelig verschil in tussen de thema's die u noemt daarin.

Mevrouw Vossen van Volt vroeg hoe het kan dat er geen Schone Lucht Akkoord projecten bij andere programma's zijn gevonden, die een bijdrage kunnen leveren? Ik deel inderdaad dat het heel erg jammer is dat die niet zijn gevonden, maar er zit ook een technische reden in, want die Spuk-subsidies zijn gebonden aan bepaalde voorwaarden, zoals dat er geen andere subsidiëring mag plaatsvinden. Je mag die subsidies niet stapelen met elkaar en dat is een belangrijke technische reden. Dat is heel erg jammer. En we zijn ook met het Rijk in gesprek of die strenge Spuk, of daar iets aan kan gaan veranderen. We zijn ook verder, dieper in de programma's aan het kijken of we ook niet-gesubsidieerde activiteiten in beeld hebben en of we daar misschien wat mee kunnen. Maar dat is een reden waarom we nog verder en dieper aan het zoeken en aan het verkennen zijn met elkaar. Voorzitter, tot slot wil ik nog wat aanvullen op wat gedeputeerde Van Gruijthuijsen zei over natuur inclusief boeren en de indicator. Dat is in de richting van de fractie van GroenLinks. Natuur-inclusiviteit hebben wij vanuit diverse programma's gestimuleerd en laat zich niet altijd in een spitse indicator vangen, maar is wel ontzettend belangrijk. Alles wat valt onder de studiegroepen van ZLTO-bio, alles wat valt onder agrarisch natuurbeheer, alles wat valt onder het verrijken van organische stof, wateropvang en actief randen beheer, is iets wat wij breed stimuleren, niet allemaal subsidiëren en ook niet allemaal in beeld kunnen hebben als provinciale overheid. Die kennis zit soms ook elders en daarom is het ook best lastig om dat in een SNV-indicator te vangen. Maar wij zijn wel echt heel erg stimulerend ook met onze partners samen, om die brede beweging op gang te helpen. Dat zijn de vragen die onder mijn onderwerpen zijn gesteld, Statenvoorzitter.

De **voorzitter**: Dank u wel. Dan geef ik gedeputeerde Smeulders het woord.

De heer **Smeulders** (GS, PvdA): Dank u wel, voorzitter. Ik heb vier vragen gesteld in mijn portefeuille en daar zal ik kort op ingaan. Ik begin bij de onderhoudsstaat van onze provinciale infrastructuur. Het is terecht dat een aantal van uw leden daar vragen over stellen en zorgen over hebben, want die hebben wij zelf ook. Daarom hebben we dat ook opgenomen in de Burap zoals het er staat. De veiligheid van onze provinciale wegen en daarmee het beheer en onderhoud dat nodig is om die veiligheid te waarborgen is van het hoogste belang. Het is een wettelijke taak en een morele verplichting om te zorgen voor veilige infrastructuur waar de Brabanders zich over begeven. En die onderhoudsstaat is gelukkig nog steeds op orde. Dat is belangrijk. Er is een handreiking van de Rijksoverheid, die er ook voor zorgt, dan kijk naar de BBB-fractie, dat we ook onderhoud kunnen blijven uitvoeren. Dus in principe kunnen wij onderhoud nog steeds uitvoeren, ondanks de stikstof problematiek. Dat doen we ook. Wat we bij een aantal projecten echter zien, is dat wij onderhoud hadden gekoppeld aan een grootschalige reconstructie, om werk met werk te maken. En wat je dan ziet, is op dat op het moment dat die grootschalige reconstructie uitgesteld wordt, bijvoorbeeld door stikstofvraagstukken, dat dat gekoppelde onderhoud ook later gaat plaatsvinden. Daarbij moet je dus opletten dat het onderhoud niet te laat plaats gaat vinden, waardoor de onderhoudsstaat wel onder druk komt te staan. Dat is wat hier staat, daar maken we ons zorgen over. Daar zijn ook voorbeelden van, denk aan de N284 in de Kempen. We hebben daar in deze Staten vaker het gesprek over gevoerd. Met dank aan de houding van de gemeenteraad van Bladel is er uitstel, als het gaat om de keuze van een voorkeursalternatief. Het vraagstuk ligt daar ook op tafel of het uitgevoerd kan worden in relatie tot stikstof. Dat kan dus betekenen dat we eerder grootschalig onderhoud moeten gaan doen. Dat zijn we bijvoorbeeld nu aan het voorbereiden. Dat besluit hebben we eerder al genomen. Dat geldt ook voor de N629, het project voor een grote reconstructie kan voorlopig niet plaatsvinden door stikstof. Wij zijn nu aan het onderzoeken of daar versneld grootschalig onderhoud moet plaatsvinden.

De **voorzitter**: Meneer van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dank, voorzitter. Het onderhoud is natuurlijk een factor, maar ook de structurele verbetering van wegen blijft allemaal op zijn beloop. En als we dan kijken naar een N279 tussen Veghel en Helmond, dan zal het de komende jaren gaan knellen. Kan de gedeputeerde ook

aangeven of er naast het onderhoud ook gekeken wordt naar verbetering? En dan met name naar quick wins, die misschien nog wel te maken zijn, binnen alle beperkingen die door het onzalige stikstofbeleid worden opgelegd.

De heer **Smeulders** (GS, PvdA): Uiteraard zijn wij nog steeds van zins dat het belangrijk is om ons wegennet op een aantal plaatsen te verbeteren, dat geldt bijvoorbeeld ook voor de N279. Die aanpak loopt natuurlijk al een tijdje. PIP is vernietigd, zoals u weet. Wij zijn nu aan het kijken wat wij kunnen doen om aan de ene kant dat integrale project weer van gang te krijgen. Daar hebben we gisteren toevallig een stuurgroep over gehad. Daar gaan we weer mee aan de slag. Ten tweede kijken we naar welke maatregelen we versneld kunnen nemen, om bijvoorbeeld de verkeersveiligheid in de doorstroming te verbeteren. Een mooi voorbeeld is dat we het truckerscafé hebben opgekocht. Dat gaan we sluiten, om te zorgen dat die oprit daar verdwijnt. Je kunt je voorstellen, als de oprit verdwijnt, zijn er minder auto's die de weg op moeten, dat is beter voor de doorstroming en er is minder verkeersonveiligheid. Dat soort maatregelen nemen we gewoon. Dat blijven we ook gewoon doen, vooruitlopend op de integrale aanpak. En we zetten ook in op andere maatregelen. Dus we zijn bijvoorbeeld aan het kijken of we een snelfietspad tussen Gemert en Helmond naar voren kunnen trekken om uit te voeren, zodat er minder mensen op die weg gaan rijden. Het is een integrale aanpak waarbij we dingen wel doen op het moment dat ze ook mogelijk zijn in relatie tot stikstof.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dat is goed om te horen, dat die insteek er wel ligt. Alleen, het moet niet zo zijn dat er de komende jaren helemaal niks meer gaat gebeuren op die weg. Het is echt dringend nodig. Ik wil even twee punten uitlichten, die misschien nog iets meer specifieke aandacht behoeven. Dat is enerzijds de mogelijkheden om daar toch in te kunnen halen, want het is een weg met tientallen kilometers, 80 kilometer per uur, zonder inhaal mogelijkheden. Heel veel verkeer rijdt daar vaak maar 60, zoals langzame vrachtwagens. Is er misschien de mogelijkheid om binnen het bestaande wegvak inhaalstroken te maken, zonder dat daar een uitgebreid stikstofverhaal aan te pas komt. En het tweede, we hebben de Beeksebrug natuurlijk als knelpunt in dat gebied. In de vorige bestuursperiode lagen er concrete plannen voor om die aan te pakken. Wordt er nog iets gedaan met dat plan rond de Beeksebrug?

De heer **Smeulders** (GS, PvdA): Een kort antwoord op de twee vragen. De inhaalstroken nemen we mee in het integraal project. Dan kunnen we bekijken of het kan. We moeten zien of het wijs is ook. Dus dat gaan we bekijken. Twee, Beeksebrug, dat project loopt nog gewoon. Daar is binnenkort ook een stuurgroep over gepland. Daar gaan we dan met gemeente verder over praten. En ik ga u daarna ook nader informeren over wat daar dan mogelijk is.

De **voorzitter**: Gaat u verder.

De heer **Smeulders** (GS, PvdA): Zeker. Dank u wel, voorzitter. Verkeersveiligheid, dan ga ik naar mevrouw Beers van Volt.

De **voorzitter**: Vossen.

De heer **Smeulders** (GS, PvdA): Ja sorry, mevrouw Vossen. Excuses. We doen heel veel, we nemen de regiefunctie heel serieus. Dat doen we al heel lang en dat zeiden mijn voorgangers ook. Desalniettemin gaat het niet goed. Wij hebben ook de vorige bestuursperiode extra geïnvesteerd in verkeersveiligheid, zowel in gedragsaanpak als in kleinschalige verkeersmaatregelen, samen met de gemeentes. Het is niet voldoende. Wij zijn nu een nieuw Brabants Verkeersveiligheidsplan aan het maken samen met de gemeentes. Ook de politie is daarbij betrokken, dus wij pakken dat echt integraal aan. Er zal meer nadruk komen te liggen op gedragsverandering, omdat we zien dat dat gewoon wel een punt van aandacht is.

Het bestuursakkoord is heel helder over de zwaarwegendheid van dit vraagstuk en de ambities die daar liggen. Er dient wel een financiële vertaling te komen, die ook in de Perspectiefnota van volgend jaar zal moeten landen. Dus dat is hoe wij daarnaar kijken. Het is inderdaad echt extreem belangrijk en u heeft gelijk, het gaat helemaal niet goed. Dan naar de heren Tolsma en Koevoets over de bereikbaarheid van onze kernen middels het openbaar vervoer. Ook hier gaat het niet heel goed, het is wel een fantastisch mooie portefeuille die ik mag vervullen.

De **voorzitter**: U heeft nog maar beperkt tijd als college.

De heer **Smeulders** (GS, PvdA): Ik ga er heel snel doorheen. Het zijn buitengewone tijden, afschaling door personeelstekort. Die afschaling raakt niet alleen de kleine kernen. Wat u deze week gezien hebt, is dat Hermes ervoor gekozen heeft, met onze instemming, om in Zuidoost-Brabant juist af te schalen in de stad, als het gaat om de stadslijn, omdat daar juist alternatieven zijn en juist niet af te schalen in het landelijk gebied. Dus u schetst het beeld dat met name de bereikbaarheid van het platteland onder druk staat, maar nu kiezen we er dus bewust voor om in de stad af te schalen. Dat wil ik gezegd hebben. En dan mevrouw Lepolder van de VVD, u ziet de overdracht van provinciale wegen niet zo zitten. Het is geen verplichting voor gemeentes om dat te doen. Er zijn maar op een paar plekken mogelijk opties. Daarover gaan wij met de gemeenten in gesprek. Als zij dat niet willen, dan niet, dat is ook goed. We gaan het ze wel vragen of ze het een optie vinden. En het is een inspanningsverplichting en geen resultaatsverplichting, want ik weet niet of het lukt, maar we gaan het ze wel vragen.

De **voorzitter**: Dank u wel. Dan geef ik het woord aan de heer Van der Horst. Drie sprekers in drie minuten, dat gaat natuurlijk niet lukken. Maar u wilt natuurlijk antwoord op uw vragen, dus ik zal iets coulanter zijn. De heer van der Horst.

De heer **Van der Horst** (GS, SP): Dank u wel, voorzitter. Ik heb een concrete vraag kunnen destilleren uit deze vergadering en die kwam van GroenLinks. Het ging over het actieplan netcongestie. Wat gaan we doen? Kunnen we dit versnellen door meer inzet van provinciale middelen? Met het actieplan zetten we in op 1) versnellen, 2) het net slimmer gebruiken en 3) integraal programmeren. Met meer provinciale middelen zal dit niet als vanzelf veel sneller gaan. De netbeheerders werken heel hard aan de realisatie van de investeringsplannen. Zij kampen met schaarste aan personele capaciteit en technische middelen, zoals transformatoren. We zien wel dat de netbeheerders hun investeringsvolume stevig vergroten en ze zoeken tevens naar creatieve oplossingen, om het bestaande netwerk nog beter te benutten. We zullen dan ook waar mogelijk de netbeheerders ondersteunen bij het zo mogelijk versnellen van ruimtelijke procedures. En dat is het antwoord op uw vraag.

De **voorzitter**: U wordt geïnterrupteerd door de heer Van Hattem en door mevrouw Hamerslag. Mevrouw Hamerslag was eerder bij de microfoon, gaat uw gang.

Mevrouw **Hamerslag** (Partij voor de Dieren): Dank, voorzitter en dank aan de heer Van Hattem. De gedeputeerde zei dat hij maar één vraag had gehoord, maar ik had ook een vraag gesteld met betrekking tot energie. Dus ik zal hem nog een keer herhalen. Er staat namelijk in het stuk dat de mate waarin de energietransitie plaatsvindt van invloed is op of wel of niet de doelen voor biodiversiteit gehaald worden. De vraag die ik stelde in mijn bijdrage was dat als eigenlijk bijna alle doelen op het gebied van energie gehaald worden, dan zou dit niet een struikelblok kunnen zijn voor biodiversiteit. Dus hebben we nou niet voldoende ambities gesteld op het gebied van energie om onze leefomgeving te beschermen? Of halen we eigenlijk de gestelde ambities niet en staan er ten onrechte stoplichten op groen?

De **voorzitter**: De heer van der Horst. Met geluid graag.

De heer **Van der Horst** (GS, SP): Sorry hoor, ik ben niet heel erg goed bij stem. Wij proberen natuurlijk op alle mogelijke manieren om al die doelstellingen te halen, ook op het gebied van biodiversiteit. Wij hebben nu op dit moment te maken met een netcongestieprobleem en daarbij moet je de prioriteiten op een bepaalde manier stellen. Dat betekent ook dat ik gezegd heb, laten we ons eerst concentreren op het isoleren van woningen en het nemen van energiebesparende maatregelen en dan vervolgens moeten we echt, ook gelijktijdig, met die netcongestie aan de slag. Dan zitten we met industrie en gemeenten om tafel om die doelstellingen te halen en vervolgens moet je de energietransitie versnellen door iedereen in Brabant ook deelgenoot te laten maken van die transitie, dat het ook bereikbaar en haalbaar is. En die biodiversiteit die verbetert, zeker als je al die doelen hebt gehaald. Dat hebben we zeker in ons achterhoofd zitten, dat die ook meegenomen worden.

De **voorzitter**: Mevrouw Hamerslag.

Mevrouw **Hamerslag** (Partij voor de Dieren): Ik hoor eigenlijk dat natuur en biodiversiteit weer eens moet wachten en niet voldoende prioriteit heeft. Dat vind ik jammer maar daar laat ik het bij.

De **voorzitter**: De heer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dank, voorzitter. Toch even nog reagerend op de netcongestie en hoe wij als Brabanders allemaal deelgenoot, maar meer lotgenoot worden in de energietransitie. De gedeputeerde gaf aan, wij proberen als provincie de netbeheerders behulpzaam te zijn, om dit probleem op te lossen. Maar zou het niet het meest behulpzaam zijn door te zeggen dat we bij die ambities van de energietransitie op het gebied van windparken en zonnepanelen, wat vooral wiebelstroom oplevert, wat heel belastend is voor het netwerk, pas op de plaats maken? En die plannen voor die RESsen terzijde schuiven of op zijn minst op de lange baan.

De heer **Van der Horst** (GS, SP): Dat ben ik niet met u eens. Er moet versnelling op alle gebieden plaatsvinden om onze doelen te halen. En zo simpel is het. Dat hebben we met z'n allen afgesproken, zowel landelijk als hier in deze Staten, dat we die doelstellingen moeten halen. Daar ben ik aan gecommitteerd, meneer van Hattem.

De **voorzitter**: Meneer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Maar als we merken dat de netbeheerders met een heel groot probleem zitten, dat het elektriciteitsnet het gewoon niet aankan, dan laat je toch de zaak verder in het honderd lopen door nog meer wiebelstroom toe te laten op het net en daar nog extra op in te zetten? Dan is het toch volstrekt onlogisch om het van kwaad tot erger te maken door nog meer windparken en zonnepanelen aan te sluiten? Dus u kunt wel zeggen, we moeten die doelen halen, maar als die doelen uiteindelijk zelf ook niet gehaald kunnen worden, juist door deze ontwikkeling, wat heb je er dan aan?

De **voorzitter**: Meneer Van Hattem.

Mevrouw **Van der Linden** (GroenLinks): Voorzitter, mag ik een ordevoorstel doen? Volgens mij hebben we het hier over een afwijkingenrapportage. Nu worden alle doelstellingen die eerder vastgesteld zijn in de begroting van 2023 besproken. Dus mijn ordevoorstel is, om het over de afwijkingenrapportage te hebben en niet over de doelstellingen die we nog eventueel in de toekomst of in het verleden hebben gesteld.

De **voorzitter**: In mijn beleving is dit onderwerp eigenlijk ook een onderdeel van datgene wat we hier vandaag bespreken. Meneer Van Hattem, kort.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ik had de vraag gesteld, volgens mij was de gedeputeerde in zijn beantwoording, maar ik zal het ook verder kort houden. Het is wel duidelijk dat als het college er op deze manier in staat, ook ten aanzien van het lopende begrotingsjaar dat het een zeer kwalijke ontwikkeling is. Maar goed, ik geef de gedeputeerde graag nog de gelegenheid om te reageren.

De **voorzitter**: Met geluid graag.

De heer **Van der Horst** (GS, SP): Ja, ik zet het elke keer uit als ik het aan moet zetten.

De **voorzitter**: Ik heb het in de gaten, gaat u gang nu.

De heer **Van der Horst** (GS, SP): Misschien is dat freudiaans, maar goed. Ik blijf bij mijn eerdere standpunt dat al die ontwikkelingen gelijk moeten gaan lopen. En die netbeheerders snappen dat ook. Zij werken ook bikkellhard aan het feit dat er gewoon infrastructuur bij moet komen. Bovendien is het ook nog eens een keer zo, dat heb net ook gezegd, als eerste prioriteit stellen we het isoleren van die woningen. En wat je aan energie kunt besparen, hoeft je ook niet op te wekken en dat komt het net ook niet op. Dus op die manier steken we dat in. U kunt van mij aannemen dat deze gedeputeerde echt bijna 24 uur per dag aan de slag is met industrie, met RESsen om de zaken voor mekaar te krijgen.

De **voorzitter**: Oké. Ik constateer dat we niet heel veel verder komen dan dit op dit moment. Ik ga naar de heer Buiks.

De heer **Buiks** (CDA): Dank u wel, voorzitter. Ik had straks bij uw collega een vraag gesteld over die overheveling van budgetten. Waarom zou ik dat niet bij u doen? U vraagt vanuit uw portefeuille 500.000 euro over te hevelen en ik lees dan als onderbouwing dat die benut worden voor nog op te stellen uitvoeringsagenda Levendig Brabant. Dus ik wil aan de gedeputeerde vragen, waar gaat u dat geld voor benutten? Want ik vind het best veel geld om over te hevelen, want het budget dat er in 2023 was, bleek voldoende. Dus waarom heeft u het extra geld nodig? Waar gaat u het specifiek, in gedachten, want het moet nog opgesteld worden, aan uitgeven. Wij willen altijd graag weten voordat we geld uitgeven, waar we het aan uitgeven, waar u het van plan bent aan uit te gaan geven.

De **voorzitter**: De heer van der Horst.

De heer **Van der Horst** (GS, SP): De subsidieregelingen worden gewoon in november opgezet. Waarom zie ik u nee schudden? Trekt u dat ook al in twijfel?

De heer **Buiks** (CDA): Ik weet niet of ik mag?

De **voorzitter**: Dat is een tweede punt. Dan voert u opnieuw het woord. Ik kan mij voorstellen dat meneer Van der Horst gewoon eventjes verder praat.

De heer **Van der Horst** (GS, SP): Die gelden die worden eigenlijk pas in 2024 beschikbaar. Dus het is logisch dat dat overgeheveld wordt.

De **voorzitter**: De heer Buiks.

De heer **Buiks** (CDA): Dan moet ik u toch teleurstellen, gedeputeerde, want in het verhaal staat een andere onderbouwing dan u nu noemt. Deze gelden zijn nog niet geoormerkt en deze gelden die worden overgeheveld voor een nog op te stellen uitvoeringsagenda Levendig Brabant. Dat is dus niet die subsidieregeling die u noemt. Dus u zit ernaast. Daarom knikte ik nee. Dus ik wil aan u vragen waar gaat u het wel aan uitgeven dan?

De **voorzitter**: De heer van der Horst.

De heer **Van der Horst** (GS, SP): Dat staat er toch, waar het dan aan uitgegeven wordt?

De **voorzitter**: De heer Buiks.

De heer **Buiks** (CDA): Ja, dat heb ik u net verteld. U gaat het uitgeven aan de uitvoeringsagenda Levendig Brabant die nog opgesteld moet worden. En ik vraag aan u, wat is de inhoud daarvan, waar gaat u het aan benutten? Dat staat er niet.

De heer **Van der Horst** (GS, SP): Daar heb ik op dit moment ook even geen antwoord op.

De **voorzitter**: Daarmee is dat het. Daar moet u het mee doen. Was u klaar met uw beantwoording? Volgens mij wel. Ik ga naar mevrouw Boelema. Gaat uw gang.

Mevrouw **Boelema** (GS, D66): Er was wat consternatie, dus ik dacht ik wacht even. Dank u wel, voorzitter. Er zijn wat vragen gesteld in de portefeuille Water en Bodem. Allereerst GroenLinks en Volt, zij vroegen naar de klimaatscenario's die onlangs uitgekomen zijn en hoe dat zich verhoudt tot klimaatadaptatie die op oranje staat. Die duiding van die klimaatscenario's gaan we zien in het addendum van de uitwerking van het RWP. En dat komt in het eerste kwartaal van 2024. En dan kom ik daar graag met u ook weer op terug in dat addendum en wellicht ook in dit gremium, om daar verder over te praten. Uiteraard zitten er in de klimaatscenario's ook weer zaken die bij de collega's in de portefeuille zitten, maar daar komt u dan over te spreken.

De **voorzitter**: U noemt het RWP. Misschien is het aardig dat wij ook eventjes iets beter duiden wat de afkorting betekent.

Mevrouw **Boelema** (GS, D66): Ik heb daar ook op moeten studeren, maar deze is mij volstrekt helder, het Regionaal Water- en Bodemprogramma. Dank u wel, voorzitter. In zijn algemeenheid zijn er een aantal vragen gesteld over de Kaderrichtlijn Water en de bijbehorende middelen en of we de doelen wel gaan halen. Ik hou van klare taal. Dat betekent dat ik ook gewoon ga meedelen dat het waarschijnlijk niet gaat lukken om al die doelstellingen te halen van de KRW in 2027. Op zich wisten we ook al in 2021, bij de start van het RWP, dat de opgaven groter waren dan de beschikbare middelen. En toch zijn we strak aan de slag gegaan om uitvoering te geven aan die doelstellingen en ook te kijken hoe we daar met cofinanciering aan zouden kunnen komen. En misschien is er meer nodig, maar daar komen we dan vanzelf wel een keer op terug. Het feit dat we die doelstelling waarschijnlijk niet in zijn totaliteit gaan halen, wil niet zeggen dat we er niet als de wiedeweerga mee aan de slag zijn. En dat doen we samen met onze partners. Ik hecht eraan om dat te benaderen, omdat het net leek alsof we met de vinger naar elkaar aan het wijzen waren. Dat is nadrukkelijk niet mijn idee. We doen dit samen met Waterschappen, met het Rijk. En ja, natuurlijk blijft er af en toe ergens wat hangen, maar dat heeft ook te maken met procedures of anderszins. Ik hoor hier in dit huis, dat is bij de partners ook volstrekt helder, dat we de turbo moeten zetten op het halen wat wel kan en het in beeld brengen van wat als het niet lukt voor 2027, wat daar de consequenties van zijn. Dat komt dan vanzelf terug. Maar we kunnen daar natuurlijk nu nog

niks op zeggen. Het is belangrijk dat we er nu aan blijven werken, omdat we dan ook in 2027 een verhaal hebben, om te vertellen waarom sommige dingen niet gelukt zijn, maar dat we er wel alles aan hebben gedaan om te werken aan dat herstel.

De **voorzitter**: Meneer van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dank, voorzitter. Het verontrust me toch wel enigszins dat de gedeputeerden nu zegt, we weten nu eigenlijk al wel dat die doelstellingen niet gehaald gaan worden, al was dat ook al wel langer duidelijk, eigenlijk al jarenlang. Maar de vraag is, bij wie komen de consequenties te liggen? Komen de consequenties alleen hier bij de provincie te liggen? Of komen die uiteindelijk weer bij onze agrarische ondernemers te liggen, die allerlei extra maatregelen opgelegd krijgen of andere consequenties moeten ondervinden van het niet behalen van die doelstellingen? Kan de gedeputeerden daar misschien een reflectie op geven?

Mevrouw **Boelema** (GS, D66): Dat is een puzzel die in Den Haag ook gelegd wordt. Uiteindelijk is het natuurlijk aan Europa. Wij hebben zelf in 2000 al ingestemd met de richtlijnen zoals die in Nederland gelden. Dat is uiteindelijk ook een Europese zaak, hoe dat zal gaan met boetes of al dan niet met vergunningverlening enzovoort. Daar wordt nu in het Rijk net zo hard op gestudeerd als dat wij en de waterschappen dat doen. Daar heeft u misschien ook over in de krant kunnen lezen. We hebben daar ook een rapportage over laten opstellen door een hoogleraar. Dat brengen we in beeld en dan komen we erop terug. Het is veel te prematuur om nu te zeggen bij wie dat nu wel en niet komt te liggen. Volgens mij is het vooral heel erg belangrijk dat we onze focus nu leggen op de uitvoering van datgene wat wel haalbaar is.

De **voorzitter**: Meneer van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dank, voorzitter. Wat de PVV-fractie betreft komt dit in ieder geval niet bij onze boeren te liggen. Maar er is wel een ander punt op dit vlak, waar ik al jarenlang aandacht voor vraag en dat is dat een groot deel van het niet behalen van de Kaderrichtlijn Water wordt veroorzaakt door directe lozingen uit ons buurland België. Daar wordt rechtstreeks geloosd en dat komt ook direct in ons watersysteem terecht. Kan de gedeputeerde ook aangeven of dat onderdeel nog wordt opgepakt in deze bestuursperiode?

Mevrouw **Boelema** (GS, D66): Wat we sowieso doen, is monitoren op het moment dat er mogelijk vergunningen verstrekt worden bij onze zuiderburen. Soms tekenen we ook bezwaar aan bij het verstrekken van mogelijke vergunningen, die ook voor ons problemen veroorzaken in onze wateren. Dus dat zijn de manieren. En verder zijn we uiteraard met onze zuiderburen in dialoog over hoe we dat ook samen kunnen oppakken. Want u heeft volstrekt gelijk. Het water houdt niet op bij de grens.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dat klopt, voorzitter. Maar het is niet alleen de te verlenen vergunningen, maar ook een aantal bestaande vergunningen. Ik heb pas nog een situatie gezien van directe lozingen vanuit ik noem het maar even het terrein van Overpelt-Fabriek, wat ook rechtstreeks in het systeem van de Dommel komt. Kan de gedeputeerde aangeven of ze ook met onze zuiderburen in overleg gaat om met bestaande vergunningen iets te doen of in ieder geval de situatie te bekijken, waardoor we hier in Brabant niet letterlijk de shit krijgen vanuit België.

De **voorzitter**: De gedeputeerde gaat beantwoorden en gaat daarna verder.

Mevrouw **Boelema** (GS, D66): Ja, dat klopt. We blijven dat monitoren en ik hecht er toch aan om te zeggen dat we ook niet alleen naar een ander moeten wijzen, maar dat we vooral zelf aan de slag moeten met wat ons te doen staat. Dat waren denk ik de vragen rondom water. Er waren nog een aantal vragen rondom VTH. Dat ging met name over de indicator bij het ZZS programma, dat dat achterloopt in de uitvoering. Daar is aan de diensten gevraagd om alsnog die opdracht af te ronden dit kalenderjaar. Voor de afvalbranche gaat dat langer duren, omdat dat een ander verhaal is rondom de inventarisatie van de aanpak, die nu nog wat te complex lijkt. En daarbij moet ik ook aantekenen dat er, doordat we steeds meer kennis hebben van ZZS, ook steeds meer onbekende emissies bekend worden, of herkend worden. We moeten dus per geval, ik kijk even naar GroenLinks, naar de beoordeling kijken en of dat dan in strijd is met de vergunning.

De **voorzitter**: Dank u wel. Mevrouw Dirken heeft het woord. Vooruit, op de valreep mevrouw Van der Linden.

Mevrouw **Van der Linden** (GroenLinks): Dank u wel. Ik had niet alleen de vraag waarom er steeds meer gevallen bekend worden van ZZS, maar ook of die stoffen wel in de vergunning zitten, of gaat het hier om ongeoorloofde uitstoot en lozingen?

Mevrouw **Boelema** (GS, D66): Ja, dat klopt. Ik was misschien wat snel omdat ik dacht, we gaan snel afronden, dan heeft mijn collega ook nog een beetje tijd. Ik ben er wat snel overheen gestapt. Maar ik had u goed gehoord, mevrouw Van der Linden. We kijken dus per geval of die stoffen strijdig zijn met de huidige vergunning of niet. En dan gaan we daarop acteren.

De **voorzitter**: Mevrouw Dirken.

Mevrouw **Dirken** (GS, VVD): Dank u wel. Als ik goed geluisterd heb, heb ik nog min vier minuten, dus ik zal het kort houden. Er zijn meerdere partijen die een vraag gesteld hebben over hoe het zit met de woningbouw. Zoals mijn collega Van Gruijthuijsen net al toelichtte, loopt het een en ander niet zozeer vast op het gebrek aan plankcapaciteit, want er is harde plankcapaciteit genoeg in Brabant, maar we lopen vooral vaak vast op gestegen grondstofprijzen, gebrek aan personeel of dat soort zaken. Er is een plan van aanpak om dat op te lossen. Dat heet de woondeals en dat heet de versnellingstafels in Brabant. Daar zitten we niet alleen met overheden, maar daar zitten we ook juist met marktpartijen samen aan tafel om te kijken hoe we dit zo snel mogelijk van de grond kunnen krijgen. Daarnaast zijn er wat vragen gesteld over de Risk Factory.

De **voorzitter**: U wordt geïnterrupteerd door de heer Rutjens.

De heer **Rutjens** (JA21): Voorzitter, bedankt voor het signaleren. Ik hoorde net de gedeputeerde zeggen dat het ligt aan rentekosten en dergelijke. Maar als je het bouwers en projectontwikkelaars vraagt, dan is dat niet de enige factor die ze noemen. Ze noemen twee andere factoren namelijk het gebrek aan locaties en het teveel aan bovenwettelijke regels. Onderkent u datzelfde probleem, bij bouwen?

Mevrouw **Dirken** (GS, VVD): Als het gaat om gebrek aan locaties dan kan ik dat ontkrachten, want er is meer dan genoeg harde plankcapaciteit en dat betekent bestemmingsplannen, die onherroepelijk zijn. Dus er is locatiekeuze genoeg om aan de slag te gaan.

De heer **Rutjens** (JA21): Ik vroeg twee dingen. En het teveel aan bovenwettelijke regels?

Mevrouw **Dirken** (GS, VVD): Voor zover ik kan oordelen over de bovenwettelijke regels die ik ken, hoor ik daar, in ieder geval met de marktpartijen waar ik mee aan tafel zit, niet al te veel klachten over.

De heer **Rutjens** (JA21): Dan wil ik graag de gedeputeerde vragen om de volgende keer wel bij de expertmeeting Wonen te zijn, want daar vertellen de experts dat. Dank u wel.

Mevrouw **Dirken** (GS, VVD): Dan wellicht ter completering ik ben aanwezig geweest bij de expertmeeting Wonen. Er zijn verschillende vragen gesteld over de Risk Factory. Voor de mensen die hem niet kennen, de Risk Factory geeft op een interactieve en creatieve manier aan, met name nu aan scholieren nog in Midden- en West-Brabant, welke risico's en gevaren zij mogelijk lopen. En zoals meneer Brouwers al aangaf, er wordt gewerkt aan een plan om deze situatie ook voor ouderen toegankelijk te maken, zodat zij er ook verder kennis mee kunnen maken. We willen het niet alleen voor ouderen toegankelijk maken, we willen ook naar een tweede locatie in Oost-Brabant, omdat het dan ook beter bereikbaar is voor de scholieren die in Oost-Brabant wonen. Dat plan dat wordt gemaakt, zoals we ook in de technische vragen bij de begroting hebben beantwoord. Ik kan alleen nog geen exacte datum noemen wanneer dat plan klaar is, maar we doen het wel zo snel mogelijk.

De **voorzitter**: Mevrouw Vossen.

Mevrouw **Vossen**: Dank u, voorzitter. Even over de Risk Factory. Ik heb begrepen dat dat zich richt voornamelijk op scholieren, groep zeven en acht. Het is mooi voor senioren, maar brugklassers zouden hier ook ontzettend veel aan hebben. Is dat al meegenomen?

Mevrouw **Dirken** (GS, VVD): Dat is een van de dingen waar we naar kijken. Wat kunnen we als bredere scope nemen? En op welke manier kunnen we dat inderdaad een groter bereik geven?

De **voorzitter**: Oké, dank u. Dat was het einde van de beantwoording door uw college. Dan gaan we door naar de tweede termijn van uw Staten. De heer Tolsma.

De heer **Tolsma** (BBB): Voorzitter, ik kan het kort houden. Ik wil de gedeputeerden danken voor de beantwoordingen. De heer Buiks had aan alle fracties diverse vragen gesteld. De BBB-fractie kan zich vinden in de punten die meneer Buiks aanvoert. We zien het amendement dan ook graag uitgebreid tegemoet en de heer Buiks zal die dan ook indienen. Ik wil de portefeuillehouder toch even wijzen op de signalen van de marktpartijen. Ik sprak vorige week nog een bouwondernemer, die gaf toch echt duidelijk aan, ik heb nu nog een paar uitvoerders op een project zitten, maar ik zal ze binnenkort toch op straat moeten gaan zetten, juist door de stikstofproblematiek. Dus het veld praat anders dan de gedeputeerde. En dan wil ik een kleine opmerking maken richting de gedeputeerde Boelema. Ze zegt dat ze het liefst klare taal spreekt. Graag ook doen.

De **voorzitter**: Dank u wel. Mevrouw Lepolder.

Mevrouw **Lepolder** (VVD): Dank u wel, voorzitter. Om te beginnen de vraag die het CDA heeft gesteld. Wij kunnen ons vinden in de uitleg die Van Gruijthuijsen heeft gegeven over de overheveling. Specifiek daarbinnen wil ik wel de drie miljoen benoemen die voor Veiligheid wordt overgeheveld. Vanuit de VVD-fractie vinden wij het enorm belangrijk om het project Samen Sterk in Brabant en de partners daarachter voortgang te geven. En we kunnen ons bijna niet voorstellen dat de rest van deze Staten ook niet achter veiligheid voor Brabant staan. Dan nog een reactie ten aanzien van de overdrachten naar de gemeente. Prima dat u met gemeenten in gesprek gaat hierover. Alleen, naar ons idee is dat wellicht verloren tijd en

richt u zich vooral ook, gezien het feit dat de indicator op oranje staat, op alternatieven hiervoor. En ik zie een interruptie.

De **voorzitter**: Ja, maar ik laat u even uitspreken. De interruptie van de heer Van Hattem komt wel. Maar nu we toch aan het ontbreken zijn, geef ik de heer Van Hattem het woord.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voorzitter, ik interrompeer niet zo heel vaak. Het gaat over de opmerking over veiligheid. Het punt is, een overheveling is leuk en aardig, maar het is natuurlijk zo dat dat een tijdelijke tussenoplossing is. Als je, in plaats van dit via een overheveling te doen, het budget gewoon weer bij de integrale besluitvorming van PS betreft, dan kun je misschien het bedrag zelfs nog wel verder verhogen, of de doelstellingen uitbreiden. En dan kun je juist nog meer doen op het gebied van veiligheid, in plaats van het nu via zo'n technische overheveling te doen. Is mevrouw Lepolder van de VVD het met me eens dat juist deze mogelijkheid om het via de begroting aan te pakken meer mogelijkheden biedt?

De **voorzitter**: Uw vraag is helder denk ik. Mevrouw Lepolder.

Mevrouw **Lepolder** (VVD): Ik denk dat de status waar we nu in zitten, met net een nieuw bestuursakkoord, een beleidsarme begroting, dat het op dit moment een goede eerste stap is om die drie miljoen die er was gereserveerd vanuit het oude bestuursakkoord, of in ieder geval die nog resteert, over te brengen. Veiligheid is voor de VVD enorm belangrijk. Ik denk dat we elkaar zeker kunnen vinden, om binnen de Perspectiefnota, die beleidsrijk gaat zijn, te kijken of er voldoende middelen en voldoende reikwijdte is op dit onderwerp, maar ik denk dat we dat debat op een ander moment in de tijd gaan voeren. En voor ons is op dit moment overheveling voldoende.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voorzitter, het probleem is dat je natuurlijk wel dingen moet hebben die je ook dat werkelijk kunt gaan uitvoeren met dat geld. Dan moet er ook boter bij de vis komen. En dan denk ik, als we dan toch zoveel ambities hebben en er is zo'n groot vraagstuk aan veiligheid in Brabant, dan moet je ook nu al bij de begroting misschien met een motie komen, of een stap zetten om al actie te ondernemen op het gebied van veiligheid, in plaats van het nu via die overheveling af te doen. En misschien dat in plaats te doen van zaken als zo'n Risk Factory. Dat is allemaal leuk en aardig, maar het is toch een beetje gefröbel in de marge ten aanzien van het echte werk, gewoon zorgen dat onze boa's in het buitengebied hun taak kunnen verrichten. Is mevrouw Lepolder met me eens dat we daar beter op in kunnen zetten en daar misschien bij de begroting via de vrije bestedingsruimte extra middelen voor in zouden moeten zetten, in plaats van dit nu via een overheveling een beetje op zijn beloop te laten?

De **voorzitter**: Graag beperken tot het onderwerp waar het nu over gaat, want u bent al aan het praten over volgende week. Mevrouw Lepolder.

Mevrouw **Lepolder** (VVD): Ik denk voor nu, het moment waar we nu in zitten in de tijd, ook met de komst van het nieuwe college, is voor ons de overheveling voldoende. Daarmee wordt gewoon uitvoering gegeven aan de afspraken die gemaakt zijn vanuit het oude bestuursakkoord. En nogmaals ik ga graag met de PVV in gesprek over hoe we dat in de toekomst nog beter voor Brabant kunnen gaan organiseren.

De **voorzitter**: De heer Buiks.

De heer **Buiks** (CDA): Ik had over veiligheid dezelfde vragen als mijn voorganger, maar die zijn dus al gesteld, die hoeft u niet opnieuw te beantwoorden. Maar ik had er nog wel eentje over. Vond u het antwoord van de gedeputeerde over sportcultuur voldoende, om die 500.000 euro ook over te hevelen?

Bent u daarmee overtuigd dat dat ook een goede zet is, want u vindt alles overhevelen prima. Ja of nee is voldoende.

Mevrouw **Lepolder** (VVD): Ik kan me vinden in de uitleg die de gedeputeerde hierover heeft gegeven. Dus ja.

De **voorzitter**: Gaat u verder.

Mevrouw **Lepolder** (VVD): Dan mijn laatste punt. Ik heb in de afronding van mijn betoog in mijn eerste termijn een opmerking gemaakt over mijn zorgen over het verzuim en over de capaciteit die we hier hebben. We hebben het hier in deze zaal heel vaak over hoe we onze euro's moeten gaan besteden. Ik vind echt dat er onvoldoende zicht is en reactie is op hoe we daar de bijbehorende capaciteit voor gaan leveren. Ik heb een verzoek ingediend om ook bij de Perspectiefnota duidelijk te maken hoe ook de bijbehorende capaciteit ingevuld kan worden. En vanuit de reactie van het college is daar totaal niet op ingegaan. Dus ik zou daar graag in tweede termijn van het college toch nog een antwoord op willen hebben. Tot zover, voorzitter.

De **voorzitter**: Dank u wel. Mevrouw Van der Linden.

Mevrouw **Van der Linden** (GroenLinks): Dank u wel, voorzitter. Ik wil het college graag bedanken voor de beantwoording van onze vragen. Het is daarmee voldoende. Ik ben speciaal hiernaartoe gelopen, zodat ik nog even antwoord kan geven en mijn mening kan geven over het amendement van het CDA. Wij kunnen ons ook hier vinden in de beantwoording van het college over de overhevelingen. Daarbij willen we ook nog wel wijzen op het beleidskader Levendig Brabant dat is vastgesteld. Daar zijn natuurlijk ook middelen aangekoppeld, middelen voor erfgoed, cultuur, sport en vrije tijd. Die gaan zo meteen ingezet worden wanneer er een nieuwe uitvoeringsagenda Levendig Brabant is. Dus wij vinden het juist heel belangrijk dat deze middelen daarvoor beschikbaar zijn komend jaar. Wat betreft wachtgeld, dat staat ook in het amendement, dat is natuurlijk gewoon wettelijk geregeld, dus we kunnen wel gaan zeggen dat wij dat niet willen doen, maar we moeten dat gewoon doen. Om dat dan weer terug naar de vrije begrotingsruimte te laten gaan, vinden wij een bijzonder voorstel.

De **voorzitter**: De heer Buiks.

De heer **Buiks** (CDA): Ik zal even op het laatste reageren. Ik heb duidelijk aangegeven dat er twee potten zijn, waar momenteel miljoenen in beschikbaar zijn. Ik snap dat die wachtgelden natuurlijk wettelijk geregeld zijn. Dat is niet nieuw, wat u vertelt. Maar ik heb aangegeven dat het beter is om ze uit die potten te halen, in plaats van weer extra geld uit de vrije bestedingsruimte te halen.

Mevrouw **Van der Linden** (GroenLinks): Voorzitter, het wordt niet voor niks gedaan. Wij kunnen ons heel erg vinden in het voorstel dat GS heeft gedaan. Wij zullen dan ook tegen het amendement van het CDA stemmen. Tot zover.

De **voorzitter**: Dank u wel. De heer Hordijk.

De heer **Hordijk** (PvdA): Dank, voorzitter. Ook wij kunnen ons vinden in de beantwoording van GS. Maar ook wij willen het CDA nog de mogelijkheid geven om vragen te stellen, als zij dat willen. Als antwoord op amendement, wij volgen de lijn van GS. Maar we stellen ook vast dat het mooi is, dat het CDA met terugwerkende kracht ook kritisch is op haar eigen gedeputeerde. Daar wilde ik het graag bij laten.

De **voorzitter**: De heer Heijmans heeft het woord.

De heer **Heijmans** (SP): Als u het goed vindt vanaf mijn plaats, voorzitter, want ik hoef alleen even kort te reageren op de vraag van het CDA ten aanzien van het amendement. Ook de SP-fractie kan zich heel goed vinden in de reactie van de gedeputeerden en van mevrouw Lepolder, die in eerste instantie hierop gereageerd heeft. Voor ons is het ook voor een groot gedeelte werk in uitvoering. En dat ga je niet plots bij een Burap bespreking onderbreken.

De **voorzitter**: Dank u wel. De heer van Hattem. Ik schrok al even. Ik dacht dat u bleef zitten. Maar dat is niet zo.

De heer **Van Hattem** (PVV): Nee, voorzitter, ik moet natuurlijk wel aan voldoende lichaamsbeweging komen vandaag, dus de gang naar het spreekgestoelte en de interruptiemicrofoon hoort erbij. Maar voorzitter, ik wil toch even bij een iets serieuzer punt stilstaan. We hebben het vandaag over de Risk Factory, over veiligheid voor onze burgers. We zijn vandaag de vergadering gewoon begonnen alsof het een alledaagse dag is. Maar gisteravond is er toch weer een aanval uitgevoerd op een gekozen volksvertegenwoordiger hier in Nederland, het is in België gebeurd, maar het is een Nederlandse volksvertegenwoordiger, de heer Baudet. Hij is zwaar mishandeld in Gent. Een totaal onacceptabele vileine aanval. En als we het dan hebben over veiligheid, dan moeten we ons toch wel bewust zijn dat dit soort risico's ook in onze samenleving spelen en dat het volstrekt onacceptabel is. Bij deze ook sterkte aan de vertegenwoordiger van Forum voor Democratie, die hier ook in deze Staten zit, via hem aan zijn partijleider. Ik wil dan verder ingaan in tweede termijn op een aantal punten. Met name de punten die zijn aangehaald door het CDA, want de heer Buiks had een aantal zeer terechte kritiekpunten op de overhevelingen. En ik kan daar eigenlijk gewoon heel kort over zijn. Hij heeft daar volkomen gelijk in, dat die punten gewoon naar de vrije bestedingsruimte moeten, zodat we daar weer een heroverweging op kunnen maken. Alleen, er werd net gesproken over een amendement. Maar het amendement is nog niet ingediend. Toen de heer Buiks met zijn vragen kwam, dacht ik van ja, wat is de beste manier om daarop te reageren, als je het daar gewoon mee eens bent, dan moet dat gewoon via een amendement, dan hebben we ook meteen boter bij de vis om deze overhevelingen uit de Burap te halen, uit het Statenvoorstel te halen, zodat we daar ook over kunnen stemmen, dat die punten eruit verdwijnen. Mijn wedervraag zou dan wel zijn, mocht dit amendement niet worden aangenomen, is het CDA dan ook bereid om tegen de Burap te stemmen? Dat is dan wel een punt, want anders ga je alsnog in deze punten mee. Voorzitter, gewoon heel kort. Ik heb de meeste dingen al per interruptie aan het college voorgelegd, maar ik ben wel een beetje teleurgesteld over hoe er op sommige punten wordt gereageerd door het college. Hoe wollig de reactie vaak is, hoe inhoudsloos er vaak naar bepaalde dossiers wordt gekeken. En dan moet ik toch wel vaststellen, dat ik met grote zorg naar de komende vier jaar kijk, hoe weinig concreet hier over onderwerpen wordt gedacht. En als je dan de kloof tussen politiek en burger wil verkleinen, dan ben je hem hier eigenlijk alleen maar groter aan het maken. Want als je al geen definitie kan geven van Brede welvaart, wat je toch overal in de beleidsstukken tegenkomt, waar je toch zo'n Brabants Outcome Funds aan ophangt, dan hebben we eigenlijk gewoon een discussie die kant noch wal raakt. Kortom, voorzitter we hebben vandaag toch wel vastgesteld dat er problemen zijn met waar we het hier over hebben qua inhoud. Tot zover, voorzitter.

Amendement A11-2023 Herbestemmen overhevelingen Burap

Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 27 oktober 2023 ter bespreking van Statenvoorstel 31/23 Bestuursrapportage-II 2023 (Burap-11 2023),

Gehoord de beraadslaging,

Constateernde,

Dat een aantal overhevelingen niet noodzakelijkerwijs naar het volgende begrotingsjaar doorgeschoven hoeven te worden,

Overwegende,

Dat deze voorgestelde overhevelingen via de vrije begrotingsruimte herbestemd zouden moeten worden door Provinciale Staten, om deze middelen zo goed mogelijk ten goede te kunnen laten komen voor onze Brabantse burgers,

Wijzig het Ontwerpbesluit 31/23 Bals volgt:

Van de onder punt 1: vast te stellen de Bestuursrapportage-II 2023 (opgenomen als bijlage 1 bij dit besluit) en de hierin opgenomen voorstellen, de volgende voorstellen te laten vervallen en de bedragen beschikbaar te stellen via de vrije begrotingsruimte:

- a. Actualisatie pensioenlasten en wachtgeld (€ 0,25 mln. incidenteel t.l.v. vrije begrotingsruimte in 2023);
- b. Overheveling budget Brede welvaart i.h.k.v. BOF2 (€ 0,25 mln. van 2023 naar 2024);
- c. Overheveling budget Veiligheid (€ 3 mln. van 2023 naar 2024);
- d. Overheveling resterend werkbudget 2023 € 0,5 mln. m.b.t. Cultuur aan de reserve Cultuur en Samenleving en dat budget beschikbaar te houden voor inzet binnen begrotingsprogramma Vrijetijd, Cultuur, Sport en Erfgoed

Alexander van Hattem, PVV Noord-Brabant

De **voorzitter**: Dank u wel. En ik schat zo maar in dat de heer Buiks bij zijn termijn zijn amendement gaat indienen. Ik geef eerst het woord aan de heer Stoot van D66.

De heer **Stoot** (D66): Dank u wel, voorzitter. Ik doe het ook even vanuit mijn zetel, als dat mag. Ik sluit me aan bij de woorden van de SP en ik heb verder geen behoefte aan een twee termijn.

De **voorzitter**: Dank u wel. Dan de heer Buiks.

De heer **Buiks** (CDA): Voorzitter, u heeft een voorspellende gave, want ik ga hem indienen nu. Voordat ik dat ga doen, wil ik toch nog iets opmerken, want de coalitie vindt het allemaal niet nodig. Als ik die antwoorden hoor en ik hoor meneer Van der Horst zeggen dat hij nog niet waar hij het aan uit gaat geven, dat is met de wachtgeldregeling exact hetzelfde, er zijn potjes beschikbaar om dit te benutten, dan spreek ik mijn zorg uit over de manier hoe u met geld omgaat hier in de Provinciale Staten. Het is erg belangrijk is om deze centen zorgvuldig te benutten. En nu geeft u gewoon een check van viereneenhalf miljoen euro weg. En u kijkt maar hoe deze ingezet gaat worden. Ik vind dat een teleurstellende reactie van de coalitiepartijen. Vandaar dat ik ook definitief kies om het amendement in te dienen. Ik ga hem aan u voorlezen, voorzitter, zes pagina's.

De **voorzitter**: Als u zich beperkt tot het dictum dan is dat prima, want iedereen kan hem lezen.

De heer **Buiks** (CDA): Besluiten het ontwerpbesluit als volgt te wijzigen. De volgende onder een genoemde onderdelen te laten vervallen (en bijlage 1 bij dit ontwerpbesluit daarop aan te passen) en de bedragen beschikbaar te houden voor de vrije begrotingsruimte. 1) Actualisatie pensioenlasten en wachtgeld. 2) Overheveling werkbudget vrije tijd cultuur en sport en erfgoed. 3) Veiligheid. 4) Brede

welvaart. En de budgetten die daarbij horen zijn 250.000 euro Pensioenlasten en wachtgeld, 500.000 euro Vrije tijd, cultuur en sport, voor Veiligheid 3 miljoen en voor Brede welvaart 250.000 euro. Tot zover, voorzitter.

Amendement A12-2023 Amendement Bestuursrapportage

Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 27 oktober 2023, ter bespreking van
Statenvoorstel 31/23 Bestuursrapportage 2023 II
Besluiten in Bestuursrapportage 2023 II

Besluiten het ontwerpbesluit als volgt te wijzigen:

De volgende onder een genoemde onderdelen te laten vervallen (en bijlage 1 bij dit ontwerpbesluit daarop aan te passen) en de bedragen beschikbaar te houden voor de vrije begrotingsruimte.

a) Actualisatie pensioenlasten en wachtgeld

De €250.000,- niet incidenteel ten laste te brengen van de vrije begrotingsruimte beschikbaar te houden voor de vrije begrotingsruimte.

b) Overheveling werkbudget vrije tijd cultuur en sport en erfgoed.

Het overheveling werkbudget met een bedrag van €500.000,- niet over te hevelen en dit terug te laten komen in de vrije begrotingsruimte

c) Veiligheid

Het budget van €3.000.000,- voor het programma veiligheid niet over te hevelen.

d) Brede welvaart

Het budget van €250.000,- voor brede welvaart beschikbaar te maken voor de vrije begrotingsruimte.

Ronnie Buiks, CDA

Sinne Tolsma, BBB

Alexander van Hattem, PVV

De **voorzitter**: Dank u wel. Dan ga ik naar de heer Rutjens.

De heer **Rutjens** (JA21): Dank u wel, mevrouw de voorzitter. Dames en heren, Brabanders, samen maken ze Brabant modderiger, want we blijven doormodderen. Er zijn zeventien voorstellen waarvan het grootste gedeelte gaat over de overheveling van budgetten van 2023 naar volgend jaar. En het lijkt ons geen goed idee, om alsnog ons geld zo op te maken. Ook geen goed idee is de tien-en-een-halve FTE extra voor klimaat en energie. We blijven blijkbaar ook doormodderen over het proces. We horen de VVD dat ze met name erg tevreden zijn dat de natuurdoelanalyses zijn goedgekeurd. Geen woord over de inhoud of over de gevolgen van die rampzalige plannen, maar wel het feit dat de ecologische autoriteit het goed vindt. Een insiderclubje dat we recent heel veel macht hebben gegeven. En ten derde horen we nog steeds over Brede welvaart, dat niemand eigenlijk een idee heeft wat dat is, men verwijst naar het CBS, maar toch gaan we daarmee door. Samen maken ze Brabant modderiger. Laten we dat niet doen. Dank u wel.

De **voorzitter**: Dank u wel. De heer Koevoets.

De heer **Koevoets** (Lokaal Brabant): Dank u, voorzitter. Lokaal Brabant stelt het op prijs dat de bereikbaarheid van de kernen aandacht krijgt. De gedeputeerde heeft dat uitgesproken. Zoals u weet, is dat voor ons een zeer belangrijk aspect van het bestuur van de provincie. Verder zijn wij het eens met de

overhevelingen en andere zaken zoals ze verwoord zijn in het voorstel. We hebben daar verder niets op aan te merken. Dank u wel.

De **voorzitter**: Dank u wel. Mevrouw Hamerslag.

Mevrouw **Hamerslag** (Partij voor de Dieren): Dank, voorzitter. Ten eerste wil ik graag gedeputeerde Boelema bedanken voor haar klare taal. Eindelijk een gedeputeerde die gewoon zegt nee, we gaan niet alle doelen van de Kaderrichtlijn Water behalen. Dat gezegd hebbende, is dat natuurlijk wel schandalig. Blijkbaar kunnen we niet wachten op gelden van het Rijk. We hebben deze doelen, die moeten we behalen, we moeten onze natuur beschermen, we moeten onze leefomgeving beschermen en we moeten onze toekomst beschermen. Deelt de gedeputeerde dan ook mijn zorg dat er net als met stikstof, misschien wel een slot aankomt? Als we deze EU-doelen niet halen, waar we wel toe verplicht zijn, kan dat grote gevolgen hebben. Ik maak me daar zorgen over. Voorzitter, de gedeputeerde zegt dat we er niet genoeg geld voor hebben. Nou wil ik u graag meenemen naar pagina 30 van het bestuursakkoord, waar staat, partners met name gemeenten geven aan niet over voldoende capaciteit te beschikken. En er staat dan tussen haakjes achter, andere prioriteiten. Dit voelt als een sneer naar andere overheden, namelijk als zij zeggen dat ze niet voldoende capaciteit hebben, bedoelen zij eigenlijk dat ze andere prioriteiten hebben. Geldt dit dan eigenlijk ook niet voor ons? Hebben wij eigenlijk wel een capaciteitsprobleem op een geldprobleem, of hebben wij eigenlijk gewoon een prioriteitenprobleem? Kunnen we dan ook hard maken dat we alles geprobeerd hebben? Want de gedeputeerde zei dat we in 2027 in ieder geval een verhaal moeten hebben, waarom het niet helemaal gelukt is, maar dat we wel alles op alles gezet hebben. Ik denk niet dat we dat hard kunnen maken, als we inderdaad gewoon verkeerde prioriteiten hebben gesteld en gewoon zelf niet actief voldoende middelen vrij hebben gemaakt, om onze leefomgeving te beschermen. Dan door naar natuur, voorzitter. Ik maakte net een punt over het gebruik van vrijwilligers. Mijn voorstel was niet om het asfaltonderhoud door dezelfde vrijwilligers te laten doen, die nu de natuur doen. Maar mijn vraag is, waarom maken wij onszelf bij het ene programma wel afhankelijk van vrijwilligers, want dit is een van de knelpunten, maar bij andere programma's doen we dat niet. Waar komt dit verschil vandaan? En daar vraag ik een reflectie over. En wat betreft het amendement van het CDA en de BBB, ook wij kunnen ons vinden in de uitleg van de gedeputeerde en zullen hier niet mee instemmen. Tot zover mijn tweede termijn, voorzitter.

De **voorzitter**: Oké, dank u wel. Mevrouw Vossen.

Mevrouw **Vossen** (Volt): Dank u, voorzitter. Ook ik twijfelde of ik dat vanuit de zetel moest doen, maar ik dacht inderdaad, net als meneer Van Hattem, dat beweging voor mij ook wel eens goed is. Dank aan de gedeputeerde voor de uitleg. De zorg wordt gedeeld, dat vond ik prettig om te horen als we het hebben over natuur en klimaat, water en bodem, duidelijk verhaal. Dus wij kunnen daar mee vooruit. Meneer gedeputeerde Smeulders heeft op het gebied van de Verkeersveiligheid tot nu toe al best veel gedaan, maar niets werkt, of tenminste niet voldoende. Ik ben blij om te zien dat u die zorg ook deelt. Echter, ik hoop straks wel te zien in de uitwerking van de Perspectiefnota dat daar wat anders gaat gebeuren, omdat dit niet werkt. En als iets niet werkt, dan moet je het misschien soms overboord gooien en misschien wel radicaal iets anders gaan doen. Daar wil ik het verder bij laten.

De **voorzitter**: Oké, dank u wel. De heer Minkels.

De heer **Minkels** (Forum voor Democratie): Dank u wel, voorzitter. Als eerste dank voor de mooie woorden van de PVV. Het is goed om stil te staan bij de steeds maar groeiende gevaren in onze samenleving. Wij kunnen ons vinden in het amendement van het CDA. Het is ons nog niet duidelijk hoe we gaan voorkomen dat er straks niet één op de vijf, maar straks twee op de vijf Nederlanders hun rekening niet meer kunnen betalen, dat de werkloosheid de komende maanden niet met 4000 maar met 10.000

werklozen zal stijgen. Hoe gaan we ervoor zorgen dat de bouwvakkers gewoon kunnen blijven bouwen? Dank u wel.

De **voorzitter**: Dank u wel. De heer Brouwers.

De heer **Brouwers** (50PLUS): Dank u wel, voorzitter. Ik denk dat we niet te lang meer stil moeten staan bij de Burap. 70% van de doelstellingen is gehaald en de inwoners zijn alleen maar meer ontevreden. We gaan op weg naar de begroting, dat wordt denk ik volgende week belangrijk. 50PLUS zal in ieder geval moties indienen, die te maken hebben met energie. Ik heb het al genoemd, de RWE in Geertruidenberg, openbaar vervoer van Hermes in Eindhoven en ook nog een motie over de begeleiding van 16.000 werkloze vijftigplussers naar werk. Punt twee, het amendement van het CDA zullen wij als 50PLUS niet steunen. En het is ook altijd wel goed om wat positief te eindigen. Want als ik de gedeputeerde hoor praten over de Risk Factory, in Geertruidenberg even voor u, hoe daar over nagedacht wordt, ik kan alleen maar zeggen, ga er eens een keer naartoe. U krijgt daar hele positieve energie van. Op het gebied van veiligheid, van gezondheid, van duurzaamheid. En dan zeker niet alleen voor jongeren, voor brugklassers, maar ook zeker voor senioren, de groep die helemaal vergeten is, meneer Rutjens, dat die meegenomen worden in het geheel. Ik blijf zelfs een voorstander om zo'n Risk Factory ook in Oost-Brabant op te zetten, want daar is echt behoefte aan. Zo kunnen we een combinatie vinden met heel veel omzet en ook het voortbestaan van de Risk Factory. Dat was het voorzitter.

De **voorzitter**: Dank u wel. De heer Schipper.

De heer **Schipper** (ChristenUnie-SGP): Ik doe het vanaf mijn plek, voorzitter. Ik heb geen verdere vragen aan het college. Ten aanzien van het amendement van het CDA volgen we de lijn van het college en we zullen het amendement niet steunen.

De **voorzitter**: Dank u wel. Dan zijn we bij beantwoording door het college. Alleen het college heeft het amendement nog niet. Dus we schorsen even kort om te kijken of dat amendement te voorschijn kan komen. Twee minuten. En we gaan echt verder zodra dat amendement er is. Dus als u koffie gaat drinken, we gaan gewoon verder.

Schorsing

De **voorzitter**: Dames en heren, het amendement is binnen. De vergadering wordt hervat. Ik open de vergadering en het woord is aan gedeputeerde Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (GS, VVD): Dank, voorzitter. Heel kort vanuit het college, want er zijn in de tweede termijn een aantal beschouwingen gedaan, waar we als college vooral de ruimte aan u willen geven, om die beschouwing te doen. Er was een heel klein aantal concrete vragen en twee amendementen die ingediend zijn door aan de ene kant de Partij voor de Vrijheid en aan de andere kant CDA en de BBB. Het zal u niet verrassen, aan de indieners van de amendementen, gezien onze inbreng in het Statenvoorstel en ook gezien de reactie van dit college in de eerste termijn hebben wij de ambitie om deze overhevelingen te doen en adviseren wij u, dat u dat alsnog wel toestaat via een goedkeuring aan het Statenvoorstel. Vandaar dat wij de amendementen willen ontraden, voorzitter.

De **voorzitter**: De heer Buiks heeft het woord.

De heer **Buiks** (CDA): We zijn inmiddels zover, voorzitter, dat we er één amendement van gemaakt hebben, want ze leken wel heel erg veel op elkaar. Daarom hoeft u maar op een te reageren, maar de inhoud is denk ik hetzelfde. Dus dat wou ik sowieso toevoegen. En misschien dat u nog meneer Van der

Horst kunt aanvullen, want u souffleerde daarstraks bij die 500.000 euro, volgens mij had u wel de oplossing.

De **voorzitter**: Even een vraag? Trekt u het amendement in en wordt er een gezamenlijk amendement gemaakt?

De heer **Buiks** (CDA): We gaan uit van het CDA-amendement.

De **voorzitter**: Oké, de heer Van Hattem gaat ook eventjes langskomen.

De heer **Van Hattem** (PVV): Om alle ruis op de lijn weg te nemen, mijn amendement was eerder ingediend. Vervolgens kwam men met het amendement van het CDA, alleen daar zat nog een tekstueel foutje in. Als het goed is, is het ook aangepast ingediend bij de griffie en dat mag worden geacht mede door mij te zijn ingediend. En dan is het amendement dat ik in eerste instantie heb ingediend, ingetrokken.

De **voorzitter**: U trekt A11 in en er is een nieuw amendement, A12a wordt dat dan.

De heer **Van Hattem** (PVV): Daar zijn wij mede-indiener van.

De **voorzitter**: Helder. Dank u wel. De gedeputeerde gaat verder. O, het is gewoon A12 gebleven.

De heer **Van Gruijthuijsen** (GS, VVD): A12, inderdaad. Het advies blijft hetzelfde. Dan de vraag van de Partij voor de Dieren. Elk programma maakt de afweging welke inzet men gebruikt en inzet, samen met de partners, om uiteindelijk de doelstellingen van het programma te halen. Bij natuur gebeurt dat met vrijwilligers, maar dat gebeurt ook bijvoorbeeld bij de buurtbussen in het OV. Op andere programma's gebeurt dat weer op andere manieren. Dus elk programma kijkt op welke manier de doelstellingen uit de begroting gehaald gaan worden. Zo vindt de afweging plaats, mevrouw Hamerslag. Dat was mijn reactie.

De **voorzitter**: Dan tot slot mevrouw Boelema.

Mevrouw **Boelema** (GS, D66): Er was nog een vraag over het ziekteverzuim, excuses dat ik die even over het hoofd had gezien. Het is een zeer belangrijk punt, een terecht punt om hier ook zorgen over te maken. Hoe houden we balans en hoe kunnen we zuinig op onze medewerkers zijn? Daar hebben we veel aandacht voor in de organisatie en met de Perspectiefnota komen we ook met voorstellen om te kijken hoe we balans houden tussen de beschikbare capaciteit en wat er te doen is in dit huis.

De **voorzitter**: Dank u wel. En met uw bijdrage zijn we gekomen aan het einde van de beraadslagingen over dit voorstel. Voordat ik ga schorsen voor de lunch, wil ik u het volgende meegeven, de fotograaf, zoals aangekondigd, staat op de trap voor de bronzen deur klaar om de nieuwe groepsfoto te maken. Eerst maken we een groepsfoto van alle Statenleden en daarna maken we een groepsfoto van het presidium. Dus mijn verzoek is, wilt u zich allen naar de trap begeven, zodat we dat ook daadwerkelijk kunnen doen? Daarna gaan we lunchen en we gaan om één uur verder.

Schorsing

77/22 Beleidskader Leefomgeving

De **voorzitter**: Dames en heren, het is één uur geweest, we zouden om één uur verder gaan, dus ik verzoek u stil te zijn. Ik zie dat de portefeuillehouder er ook nog niet is, maar misschien kan een van de collega's meeschrijven. Ik ga gewoon beginnen, dat was mijn vervolg zin. We zijn bij het Statenvoorstel

Beleidskader Leefomgeving. We beginnen met de heer Frenken. Ik zei het zo net al, de agendacommissie verwacht het niet, maar het is zijn maidenspeech. Hij heeft hier natuurlijk eerder het woord gevoerd, maar dat was allemaal in het kader van coalitieonderhandelingen, et cetera. We hebben met elkaar afgesproken dat dat niet telt. Dus de heer Frenken heeft het woord.

De heer **Frenken** (BBB): Dank u wel, voorzitter. Ik heb begrepen dat ik alle tijd heb, niet geïnterrupteerd mag worden, maar ook dat het niet over de begroting mag gaan, want anders zou ik in herhaling vallen. En als het niet over de begroting mag gaan, moet je je afvragen, waar kun je het dan in godsnaam nog over hebben? Want de begroting gaat over alles. Dat wordt een korte speech, bedankt. Ik had hem liever bij de begroting gehad, want dan mogen jullie niet interromperen. Nee, voorzitter, ik heb vandaag riant gebruik kunnen maken van het luisteren naar alle inbreng van Statenleden en de beantwoording van de gedeputeerden van dit college op alle vragen die gesteld zijn. En ik heb wat aantekeningen gemaakt en ik dacht, ik ga eens kijken of ik daar wat worst van kan maken. Vegetarische worst overigens, anders hebben we dat weer. Maar dan in ieder geval ook in het achterhoofd een beantwoording op het beleidskader van de leefomgeving. Voorzitter, we hebben het er vandaag over gehad, er waren twee dingen die mij het meest opvielen. Dat was een vraag voor het schrappen van de KPI over de deelname van het aantal Brabanders bij de verkiezingen en aan de andere kant ook, hoe krijgen we dat aantal omhoog? Ik heb begrepen dat die KPI geschrapt wordt, maar we weten toch ieder jaar wel hoeveel Brabanders er deelnemen aan de verkiezingen voor de provincie. En anderzijds een hele discussie over het containerbegrip Brede samenleving, wat toch volgens mij vooral ook weer gaat over de inwoners van Brabant. Zo kom ik dan toch weer bij de inwoners van Brabant terecht, waar wij volgens mij hier met zal ook voorzitten. Volgens mij zitten wij hier niet voor onszelf, volgens mij zitten wij hier niet om elkaar de les te lezen, maar volgens mij zitten wij hier met de intentie om constructief ergens naartoe te werken, dat de inwoner van Brabant vertrouwen krijgt in de politiek, in datgene wat wij hier doen. En zo ontstond in mijn brein dat wij die kant op moeten. Ik denk daar ga ik het hier eens even over hebben, over vertrouwen. Ga maar eens even achterover zitten, want dat is wat ik, niet alleen ik, maar iedereen hoort op de radio en televisie. De inwoner, de burger, is het vertrouwen kwijt in de politiek. En dat is misschien wel het laatste wat we moeten hebben. Want inderdaad, waarom zouden ze dan nog naar de stembus gaan? Het is ofwel omdat er niet gebeurt wat ze willen, of wellicht zijn ze er onbekend mee.

De **voorzitter**: Beste mensen, ik interrupteer u even, het is best onrustig. Zou u willen stoppen met uw gesprek en gewoon luisteren naar de bijdrage van de heer Frenken?

De heer **Frenken** (BBB): Van mij mag er geïnterrupteerd worden, want dan hebben we een discussie.

De **voorzitter**: Maar ik had het niet over een interruptie, ik had het over de onrust. Gaat u verder.

De heer **Frenken** (BBB): Dank u. Vertrouwen is wel een groot goed. Ik denk dat het uiteindelijk daar naartoe moet in de politiek en waar wij hier zo voor zitten. Want als de inwoner voor wie wij het allemaal doen, wij zijn uiteindelijk zelf ook allemaal inwoners, geen vertrouwen meer hebben in wat hier gebeurt, dan is het wel heel triest. En dat is een constatering die ik hier doe. Dat vind ik heel triest. Ik vraag me dan ook echt hardop af, wat kunnen wij hier doen om dat vertrouwen weer terug te winnen van die inwoner? En dan kom ik toch ook een beetje alvast met een vergezicht. En dan kijk ik naar 1 januari 2024 bij de inwerkingtreding, als het allemaal doorgaat, van de omgevingswet, die ons ruimte geeft om samen met de inwoner op te trekken bij het daadwerkelijk realiseren van de initiatieven die die inwoners samen met gemeenten allemaal op papier hebben gezet in hun omgevingsvisies. Daar staan initiatieven in die opgehaald zijn door de gemeenten, Dat is toch de bestuurslaag die het dichtst bij de inwoners zit. Ze hebben dat samen op papier gezet, volop initiatieven die zij in de toekomst graag gerealiseerd willen zien. De provincie is daar onder andere een hele belangrijke procesbegeleider, misschien ook wel een deeleigenaar van die initiatieven om die mogelijk te maken. Want we gaan immers van nee tenzij, naar ja

mits. Voorzitter, dat vind ik heel belangrijk, want dat vraagt iets van een houding, niet alleen van ons, maar ook van het college om dingen mogelijk te maken. En ik denk dat als we laten zien met z'n allen, hoe wij hier samen omgaan, maar ook door het college de uitvoering om dingen mogelijk te maken, dat de inwoner dan ook ziet, ik word gehoord. Het is zinvol, ik word betrokken, ik voel me betrokken en de volgende keer ben ik er weer bij. Ik denk dat dat de enige manier is, waardoor wij zoals wij hier zitten, maar ook in het rijk en bij de gemeenten, het vertrouwen weer terug kunnen krijgen. En dat is iets, ik denk misschien wel de KPI waar wij met zijn allen op zouden moeten sturen, zowel in de Burap als bij de begroting. Ga dat eens meten, want dan weten we in ieder geval dat we het goed doen. Voorzitter, dan ook naar het Beleidskader Leefomgeving. Ik heb daarstraks ook al gehoord, de kloof tussen de burger en beleid is veel te groot, dat moeten we dichterbij elkaar brengen. En ja, het is zo dat als je het beleidskader leest, dan moet je hem daarna nog tien keer lezen, om goed te begrijpen wat er nou eigenlijk staat. Voorzitter, we hebben daar uitvoerig over gesproken en uiteindelijk heb ik hem helemaal platgeslagen. Het is wat mij betreft de samenvatting, er zijn vijf punten benoemd, die houvast geven aan de gedeputeerden, om invulling te geven aan de wensen, aan de initiatieven die inwoners hebben opgesteld.

De **voorzitter**: U bent wel door uw spreektijd heen, meneer Frenken.

De heer **Frenken** (BBB): Dan ga ik afronden. En dat is goed. Het allerbelangrijkste zijn twee punten die ik daarin teruggelezen heb. Dat is dat de gedeputeerden, dit college van zin is om dit beleidskader uit te voeren samen met de inwoner. Men wil laten zien dat er één overheid is en vooral ook, als het even gaat schuren of het blijft stilstaan, gaat deze gedeputeerde een knoop doorhakken, zodat het alsnog goed voor mekaar komt. En die kant moeten we op. Dank je wel.

De **voorzitter**: Dank u wel. Gefeliciteerd met de maidenspeech en daar hoort een bosje bloemen bij.

Applaus

De **voorzitter**: Dan geef ik het woord aan mevrouw Meuwissen.

Mevrouw **Meuwissen** (VVD): Dank u wel, voorzitter. Tijdens een levendige discussie in de themasessie bleek dat de leefomgeving leeft in onze provincie. Mooi. We dragen Brabant en haar fysieke leefomgeving een warm hart toe. Er zijn drie aspecten die steeds naar voren kwamen. Ten eerste, welke verdere invulling wil de provincie voor de leefomgeving? Ten tweede, geeft dit beleidskader hier antwoord op? En tenslotte, wat is de rol van PS in dit proces? Over de rol van de Staten in dit proces zullen wij de motie van PvdA dadelijk mee indienen. De omgevingsvisie biedt het langetermijnperspectief voor de fysieke leefomgeving voor Brabant. De thematische beleidskaders, de verstedelijkingsstrategie en het ruimtelijk voorstel geven dit op provinciaal niveau nadere invulling. Het Statenvoorstel geeft als besluitpunt het vaststellen van het Beleidskader Leefomgeving, leidraad voor diep, rond en breed samenwerken aan de kwaliteit van de Brabantse leefomgeving. Deze aspecten zijn reeds geïntroduceerd in de omgevingsvisie en geven de gedachte uit de omgevingswet, niet meer nee tenzij, maar ja mits, weer. De heer Frenken memoreerde er ook al aan. Kortom, alle initiatieven, niet alle gewenste initiatieven zijn welkom. Deze initiatieven worden beoordeeld door GS, ik kom daar nog op terug. Dit beleidskader voorziet niet in heldere kaders, waaraan de provincie plannen kan toetsen, om te bezien of deze de gewenste meerwaarde hebben voor Brabant. De gedeputeerde gaf in de themasessie al aan dat een handelingskader wellicht een meer passende benaming voor dit document zou zijn geweest. De VVD is van mening dat Beleidskader Leefomgeving een kapstok is, waaraan de andere beleidskaders kunnen worden opgehangen en zorgt voor synergie tussen de verschillende thema's. Daar waar het schuurt, kan met behulp van de vijf stelregels worden bezien of en hoe het plan passend en wenselijk te maken is. De VVD-Statenvoorstel wil wel de rol van de Staten duidelijker naar voren laten komen, daarmee richting te

kunnen geven aan GS en aan welke randvoorwaarden de initiatieven moeten voldoen, om als gewenste initiatieven te kunnen worden beschouwd. Soms is de toegevoegde waarde van een plan er niet, dan moeten we dit als provincie gemotiveerd kenbaar kunnen maken. Binnenkort komt het ruimtelijk voorstel aan de orde. Na raadpleging van de Staten wordt dit door GS vastgesteld. De VVD-Statenfractie heeft er behoefte aan om een aantal keer per jaar, bijvoorbeeld als een soort nieuwe Statenwerkgroep, met GS in gesprek te gaan over hoe stelregels aan de regiotafels verder worden ingevuld. Op deze wijze kunnen wij onze rol, die wijzigt in de omgevingswet toch optimaal vervullen. Daarom zullen wij de motie van PvdA mee indienen. Zo houden wij als provincie regie en bieden we ruimte aan goede initiatieven. Samen maken we Brabant nog mooier. Dank u wel.

De **voorzitter**: Dank u wel. Het woord is aan de heer Van den Broek.

De heer **Van den Broek** (GroenLinks): Bedankt voorzitter. Zoals iedereen hier in de zaal wel weet en beseft, staan we in Brabant voor grote opgaven. Denk aan opgaven met betrekking tot energietransitie, mobiliteit, huisvesting, landbouw, nieuwe natuurontwikkeling enzovoorts. Maar de tijd dat alles kan, ligt achter ons. In Brabant is simpelweg niet genoeg ruimte voor alles wat wij als mensen willen doen en nodig hebben en daarbij ook nog gebieden over te houden waar de mens zich niet zo in opdringt, open ruimte en natuur. We moeten dus keuzes maken, of we het willen of niet, of ze pijn doen of niet, daar ontkomen we simpelweg niet aan. Met dit besef in het achterhoofd maakte ik afgelopen voorjaar de overstap van de gemeentelijke politiek naar de provinciale. Ik zit vol enthousiasme om samen met mijn fractie en collega Statenleden mijn bijdrage te leveren aan de ruimtelijke puzzel en daarmee Brabant op mijn bescheiden manier verder te helpen. En wat dat betreft is de portefeuille Ruimte dan ook een belangrijke. Het ruimtelijk voorstel zou de bijdrage van de provincie worden om alle opgaven en ambities aan elkaar te knopen en inzichtelijk te maken. Daar zouden de keuzes voor het toekomstige Brabant in gemaakt gaan worden. De contourennotitie is in feite niet meer dan een inventarisatie van de ontwikkeling uit de perspectieven en de verschillende opgaven. Kortom, een beschrijving van opgaven zonder keuzes. Ook valt het ons tegen dat wij als PS over deze notitie alleen voor consultatie gevraagd worden. Waar staan wij als Provinciale Staten in dit proces? Maar daar komen we later nog over te spreken. Maar hoe en waar worden deze keuzes dan wel gemaakt? Het antwoord erop zou het beleidskader zijn dat we nu willen behandelen, Leefomgeving. Maar ook daar missen we dat in, want ook daar vinden we, los van de niet zo randvoorwaardelijke stelregels, geen inhoudelijke keuzes. We staan uiteraard wel achter de diep, rond en breed benadering en de inhoud van deze stelregels. Maar zoals al eerder gezegd, is dit beleidskader een handelingsperspectief, een werkwijze om die voorgenoemde keuzes te maken, een werkwijze waarin Provinciale Staten een groot deel van hun besluitvorming delegeren aan GS en regionale overleggen. Leidend inderdaad zijn de huidige beleidskaders, de omgevingsvisie, de vijf stelregels en de gebiedspaspoorten. Op basis daarvan worden keuzes gemaakt. Maar wat als er ambities uit beleidskaders op een bepaald onderwerp botsen, wat als er opgaven zijn die elkaar in de weg zitten? Wat als er tussen die verschillende ambities en opgaven tijdens die overleggen keuzes gemaakt moeten worden? Wellicht kan een werkgroep of iets dergelijks hieraan een bijdrage leveren. Maar voor ons is het als fractie wel belangrijk dat de gekozen vorm daadwerkelijk effectief is. Daarnaast lezen we in het beleidskader, opgesteld in november vorig jaar, dat de uitwerking van de subregionale gebiedsprogramma's nog in de verkenningsfase zit en dat de gebiedspaspoorten nog niet geactualiseerd zijn. In de oude, dus nu nog geldende gebiedspaspoorten, staan niet alleen de kenmerken van de gebieden beschreven, maar ook de ambities daarbinnen. Wat ons betreft zijn die anno 2023 achterhaald. Zo worden bijvoorbeeld in verschillende gebieden de ontwikkeling en groei van de intensieve veehouderij nog expliciet benoemd als een te realiseren ambitie. Onze vraag aan de gedeputeerde is, voorzitter, zitten er in de nieuwe gebiedspaspoorten ook politieke keuzes, of is dat eigenlijk alleen een beschrijving en hoe en door wie worden die nog opgesteld, of worden wij er als PS bij betrokken? Tot slot, voorzitter, wij missen dus een duidelijk afwegingskader, een kader waar wij als PS invloed op hebben en dat GS meeneemt. Wij hopen dat we dit in de een of andere vorm in het ruimtelijk arrangement wel terugzien.

Keuzes maken, moeten we toch. Voorzitter, ondanks deze kritische opmerkingen stemmen wij wel voor dit beleidskader. Wij stemmen ervoor, omdat we voor een integrale aanpak zijn en we stemmen ervoor omdat we de inhoud van de vijf stelregels onderschrijven. Tot zover.

De **voorzitter**: Dank u wel. Dan heeft de heer Deckers het woord.

De heer **Deckers** (PvdA): Voorzitter, dank u wel. De komende jaren zijn er structurele keuzes nodig in de ruimtelijke ontwikkeling van onze provincie. We willen en we moeten de komende jaren 130.000 woningen bouwen. We hebben natuur op zoveel plekken in onze provincie te herstellen en de ruimte vraag voor bedrijven die zich in Brabant willen vestigen of uitbreiden, is groter dan de plekken die we daar op dit moment beschikbaar voor hebben. Kortom, er ligt een pittige opgave op het bordje van dit college. En opgaven die ze samen met de partners in het gebied moeten zien te slechten. De rol van regisseur in de ruimtelijke ontwikkeling, die de provincie van het Rijk heeft gekregen, wordt wat ons betreft in de komende jaren cruciaal. Mijn vraag aan het college op dit punt is, hoe ziet het college de rol van regisseur in deze ruimtelijke puzzel? Vandaag ligt het beleidskader Leefomgeving voor. Daarin wordt een werkmethode beschreven over hoe we in Brabant tot ruimtelijke keuzes komen. Vijf leidende principes moeten richting geven. De PvdA-fractie onderschrijft deze leidende principes. Tegelijkertijd wordt er in dit stuk volop verwezen naar andere documenten, het beleidskader Wonen en Werken, het ruimtelijk voorstel, het ruimtelijk arrangement, gebiedspaspoorten et cetera. Documenten die nog niet allemaal actueel, afgerond, of ons nog niet bekend zijn. Onze eigen puzzel is dan ook, waar worden nu de keuzes gemaakt? Hoe kunnen wij als Staten deze keuzes volgen? Hoe pak je de leidende principes uit het beleidskader in de diverse gebieden? Ik heb er vertrouwen in dat dit college deze ruimtelijke puzzel samen met de partners op een passende manier legt. En ik vind dat het college ook de ruimte moet hebben om hier samen met die partners tot goede keuzes te komen. Maar voor onze fractie is het belangrijk om periodiek geïnformeerd in gesprek te kunnen gaan over die keuzes. Om die keuze te kunnen volgen en om daarin onze input te kunnen leveren. Om die reden dienen wij daarom samen met de VVD, GroenLinks, D66, SP, Lokaal Brabant, ChristenUnie-SGP en Volt een motie in, waarin we het college vragen om dit gesprek samen met de Staten te organiseren. Dank u wel.

Motie M88-2023 Structurerende keuzes voor Brabant

Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op vrijdag 27 oktober 2023,

Constateerend dat:

- In het Beleidskader Leefomgeving dat nu ter besluitvorming voorligt voornamelijk een handelingsperspectief beschreven wordt van de uitwerking van de Omgevingsvisie en als kapstok dient voor andere beleidsstukken in de fysieke leefomgeving;
- Het ruimtelijk voorstel binnenkort vastgesteld wordt door GS en dit samen met het Beleidskader Leefomgeving zowel richting het Rijk als input zal worden gebruikt voor het Ruimtelijk Arrangement als regionaal door vertaald zal worden naar (sub-)regionale gebiedsprogramma's;
- Er zowel in het Beleidskader Leefomgeving (anders dan de Vijf Stelregels) als het Ruimtelijk Voorstel nog geen structurerende keuzes worden gemaakt;
- In het beleidskader Leefomgeving wordt beschreven dat structurerende keuzes o.a. in Regionale Omgevingsoverleggen en -Agenda's uitgevoerd worden.

Overwegende dat:

- De komende Statenperiode naar verwachting belangrijke structurerende keuzes nodig zijn in de Ruimtelijke Ontwikkeling van onze provincie;
- Het stelsel van de Omgevingswet de verhouding tussen dagelijks bestuur en

- volksvertegenwoordigers in verschillende bestuurslagen verandert;
- Provinciale Staten zicht willen krijgen op hoe de majeure ruimtelijke vraagstukken in de verschillende gebieden uitgewerkt worden en grip wil krijgen op de bijbehorende structurerende keuzes.

Vraagt GS;

- In de komende twee jaar, vier keer per jaar in gesprek te gaan met Provinciale Staten (bijvoorbeeld in de vorm een nieuw te vormen Statenwerkgroep) over hoe de spelregels uit het Beleidskader Leefomgeving aan de regionale overleg tafels, samen met regionale partners, uitgewerkt worden tot structurerende keuzes voor Brabant;
- Provinciale Staten op deze manier, met inachtneming van de nieuwe verantwoordelijkheidsverdeling tussen GS en PS uit de Omgevingswet, op de hoogte te houden van de voortgang van besluitvorming aan die regionale overleg tafels
- Een voorstel te doen voor een wijze waarop Provinciale Staten goed voorbereid in staat gesteld wordt om input te leveren voor de provinciale inbreng in de regionale overleg tafels.

PvdA, Ward Deckers

GroenLinks, Daan van den Broek

VVD, Carola Meuwissen

D66, Kasper van de Langenberg

SP, Nico Heijmans

Lokaal Brabant, Hubert Koevoets

ChristenUnie-SGP, Anne Schipper

Volt, Inge Vossen

De **voorzitter**: Dank u wel. De heer Heijmans.

De heer **Heijmans** (SP): Dank u wel. Voorzitter, laat ik maar meteen stellen dat wij met dit beleidskader gaan instemmen. Ik moet ook eerlijk zeggen, voorzitter, als ik het beleidskader lees, moet ik echt moeite doen om ergens iets te vinden, waarvan ik zeg, daar ben ik het niet helemaal mee eens, of helemaal niet mee eens. Het zijn allemaal hele mooie, fantastisch mooie voornemens. Voorzitter, aan de andere kant als de voornemens al niet mooi en goed zouden zijn, hoe zou dan uiteindelijk de uitvoering ervan worden? Dus wat dat betreft kan ik me ook wel voorstellen dat er nogal wat mensen zeggen, ik heb begrepen dat in de themabijeenkomst gezegd is, het is allemaal zo vaag. Ik denk dat het eigen is aan een dergelijk beleidskader, dat er enige vaagheid in zit. En daarom vind ik het ook heel belangrijk, de ingediende motie van de PvdA, die wij mee ingediend hebben, dient er toe dat wij als Staten heel goed zicht blijven houden op wat zich allemaal in die ontwikkeling voor gaat doen. Ik kom tot een hele concrete vraag aan deze gedeputeerde en dat sluit eigenlijk een beetje aan bij het betoog van meneer Frenken. Als iets inwoners burgers aangaat, dan is het hun leefomgeving. En we kunnen ontzettend blij zijn dat er heel veel betrokken mensen zijn, die zich willen bemoeien en zich willen inzetten voor hun leefomgeving. En ik weet nog, ik geloof dat het acht of tien jaar geleden is, gedeputeerde Roijackers, dat wij in Helmond zaten bij de eerste bespreking over de omgevingsvisie, waarbij wij ons druk maakten over, hoe komt nou die positie van die inwoner eruit te zien? Krijgt die wat te zeggen? Verbeterd zijn invloed? Waar we ons vooral zorgen over maakten, hoe zal het zijn voor die inwoner om in discussie te zijn met overheden, die enorm veel kennis in huis hebben, met dure adviesbureaus, althans soms duur, met grote bedrijven, noem maar op. En wat kunnen we doen om die positie van die inwoner, die zo ontzettend belangrijk is bij dit onderwerp, om die zo krachtig mogelijk neer te zetten? En ik zou aan de gedeputeerde willen vragen, hoe u aankijkt tegen die positie van de inwoner in dit geheel. Daar mag u wat mij betreft heel erg veel tijd voor nemen,

gedeputeerde. Want dat is tenslotte, meneer Frenken, waar we het allemaal om doen. Dat was mijn bijdrage, voorzitter.

De **voorzitter**: Dank u wel. Dan ga ik naar de heer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dank u, voorzitter. Ik zal niet herhalen wat ik in de themacommissie over de Beleidskader Leefomgeving heb gezegd, maar ik blijf erbij dat dit stuk het leggen van de ruimtelijke puzzel niet gaat oplossen, maar het tot een puzzel maakt, waarbij ieder puzzelstukje altijd door het college zo kan worden bijgebogen dat het naar haar welbevinden altijd wel zal passen. De gedeputeerde noemt het een iteratief proces dat door diep, breed en rond te kijken met andere overheden zou moeten werken. Een concrete uitwerking wordt uitgelegd als een groter, breder kader en maatschappelijke opgaven zijn brede opgaves in het fysieke domein, samen met de regio's en dan integraler en breder dan de oude RRO's, de regionale ruimtelijk overleggen. En door het nog breder te maken, wordt ook de Brede welvaart erdoorheen gekletst. Het wordt zo breed getrokken dat er geen touw meer aan vast te knopen is. Dan blijft de vraag hoe PS op zo'n breed en vaag beleidskader effectief haar controlerende taak kan uitoefenen. Kan de gedeputeerde ook aangeven hoe dit meervoudig breder zich verhoudt tot het uitgangspunt van de omgevingswet, eenvoudig beter. Volgens de gedeputeerde is het een handelingskader, waarbij de vijf stelregels een vertaling van de omgevingsvisie zijn. Daar zit eigenlijk de kern van het probleem. Van de omgevingsvisie hebben we als PVV-fractie vanaf de start van het document in 2016 al aangegeven, dat het stuk te wollig en te zweverig is. Als je van zo'n vage omgevingsvisie een doorvertaling maakt, dan krijg je ook het garbage-in-garbage-out effect, met beleidspulp als uitkomst. Bovendien is ook nog heel de klimaatagenda in de omgevingsvisie geperst, waardoor het vooral ook een bestuurlijke stormram is om Brabant via de RESsen en de klimaattafels in een groot windpark om te vormen. Gelet op de uitgangspunten van meervoudig ruimtegebruik, ook nog in een groot azc. Kortom, een handelingskader om een vol Brabant nog voller te proppen. Verder moet het beleidskader Leefomgeving doorwerken in het ruimtelijk voorstel, dat in december aan het Rijk wordt aangeboden. Dat wordt in parallel opgetuigd en er zitten ook allerlei plannen in, die ernstige consequenties hebben voor onze boeren, die nog minder ruimte krijgen, evenals vreselijke plannen voor de energietransitie. Kan de gedeputeerde aangeven, hoe zich dit tot elkaar verhoudt? Zouden ze niet allemaal gepauzeerd moeten worden, nu er nog geen nieuw kabinet is en de kiezer in november juist de kans krijgt, om onze boeren hun ruimte te laten behouden en af te rekenen met het maniakale stikstof- en klimaatbeleid. Als PVV waren we al tegen de omgevingsvisie en hebben we voor dit beleidskader een oproep aan GS, gooi het door de shredder en maak een handelingskader dat voor Brabanders wel te begrijpen is. Tot zover, voorzitter.

De **voorzitter**: Dank u wel. Ik geef het woord aan de heer Van de Langenberg.

De heer **Van de Langenberg** (D66): Dank, voorzitter. De ruimte in Nederland is schaars en dat geldt zeker ook voor ons Brabant. Ruimteclaims vanuit wonen, werken, recreatie, landbouw, natuur stapelen zich op en vragen inderdaad om duidelijke keuzes. De Brabantse omgevingsvisie biedt ons ruimtelijke kompas. De verschillende beleidskaders geven invulling aan de verschillende onderwerpen daarin. De omgevingsverordening zorgt voor de benodigde juridische borging in duidelijke regels. Het beleidskader Leefomgeving, zoals anderen ook al aangaven, is een ander soort beleidskader. Het lijkt eerder op een werkwijze dan een inhoudelijk beleidskader. Dat gezegd hebbende, D66 Brabant is positief over het beleidskader. De stelregels die daarin zijn opgenomen en de bijbehorende instrumenten vormen volgens ons de juiste basis om aan een duurzame ruimtelijke ontwikkeling in Brabant te kunnen werken. Vooral de stelregel Water en bodemsysteem leidend vinden wij van groot belang en erg verstandig. Ook om duurzame en veilige ontwikkelingen te maken, zodat wij onze beekdalen bijvoorbeeld ook veilig houden en daarvoor de natuur behouden. Wat we niet willen met het voorliggende voorstel is vanuit de provincietoren volledig de ruimtelijke ordening van de provincie te gaan intekenen. Daarom onderschrijven we ook de werkwijze die uitgaat van één overheidsgedachte, waar meerdere mensen aan gerefereerd

hebben, ook met de burger en ook met de gemeenten en de samenwerking daarbinnen. We geloven dat ruimtelijke keuzes maken in Brabant gebiedsgericht moet en met de partijen. Echter, ik maak daarbij een kanttekening, of twee eigenlijk. Eerder is al genoemd, de rol van ons als Staten. Wij zijn ook mede-indiener van de motie die al genoemd is zojuist, zodat wij ook met z'n allen als Staten meer beeld en grip en dingen mee kunnen geven aan GS richting het ruimtelijk voorstel, aangezien daar toch een groot deel van de keuzes daadwerkelijk gemaakt gaan worden. Het andere punt dat ik nog richting de gedeputeerde wil vragen, is het feit dat tijdens de themabijeenkomst de evaluatie nogal uitgebreid aan de orde is geweest. En ik heb een specifieke vraag aan de gedeputeerde, die ik via u vraag, voorzitter. Kan de gedeputeerde toezeggen dat de evaluatie in ieder geval uiterlijk halverwege 2026 plaatsvindt, gezien het feit dat wij hier vier jaar zitten en dat je over een aantal jaren ook wel op basis van projecten kunt concluderen, of die vijf stelregels en het beleidskader als geheel goed wordt toegepast. En of wij als Staten aan knoppen moeten draaien om dat bij te kunnen stellen, bijvoorbeeld met de verordening. Ik rond het af. Voorzitter, wij zijn positief over het beleidskader. We hebben nog wel wat gedachten over de effectiviteit en daarom willen wij daar enigszins grip op houden, zodat we, als dat nodig blijkt, nog aan wat knoppen kunnen draaien als Staten, dit alles in het belang van een duurzame ruimtelijke ontwikkeling van Brabant. Tot zover.

De **voorzitter**: Hartelijk dank. Het woord is aan mevrouw Leeger.

Mevrouw **Leeger** (CDA): Voorzitter, we bespreken vandaag het Beleidskader Leefomgeving en zoals we ook al in de themabijeenkomst aangaven, is het een prettig leesbaar stuk, vol ambities ten aanzien van de Brabantse manier van werken, diep, rond en breed werken. Je kunt er haast niets op tegen hebben. Het CDA vraagt zich echter af hoe GS gaat zorgdragen dat deze papieren werkelijkheid ook echt concreet wordt. Papier is immers geduldig en tussen ambitie en resultaat staat nog altijd de realiteit. De werkwijze moet het helderder maken voor de gemeenten, zo gaf GS tijdens de bijeenkomsten aan. Maar het CDA vraagt zich af, hoe wij als Provinciale Staten kunnen nagaan dat dit in de praktijk ook echt zo is. Kan de gedeputeerde aangeven welke indicatoren GS hanteert om dit zichtbaar te maken voor PS? Onze zorg is dat deze Brabantse manier van werken en de rol van de provincie in gebiedsprocessen, zo mooi, abstract omschreven in dit beleidskader, in de praktijk zal leiden tot langere procedures. En die zorg is in de themabijeenkomst helaas niet weggenomen. Als overheid staan wij niet bekend om snelheid. Hoe houdt u vaart in de procedures, nu er zoveel complexe uitdagingen op ons pad liggen? Het CDA hamert op de noodzaak om de samenhang tussen het beleidskader Leefomgeving en het beleidskader Wonen en werken scherp voor ogen te houden. We snappen de onderverdeling, de rol van brugfunctie in dit beleidskader, maar een brug heeft alleen een functie als beide oevers goed met elkaar verbonden zijn. Het beleidskader leunt stevig op die één overheid gedachte, op de samenwerking met gemeenten en waterschappen, de bestuurlijke partners, zoals dat zo mooi heet, maar bij een goede samenwerking moet je kunnen bouwen op elkaars inbreng, anders blijft het alleen bij voornemens. Het CDA maakt zich zorgen over de op plekken gebrekkige bestuurskracht en beleidscapaciteit bij gemeentes. In de stukken betreffende begroting zien we hier ook wat van terug. Hoe gaat het college hierop inspelen? Hoe zorgt het college ervoor dat de ambities van diep, rond en breed werken concreet gestalte krijgen? Ook als de bestuurskracht en beleidscapaciteit bij de partners onder druk staat. Het beleidskader schrijft, bij het uitblijven van noodzakelijk keuzes zal de provincie ingrijpen. Wat verstaat GS onder noodzakelijke keuzes? Kortom, we lezen mooie ambities en een positieve insteek van werken. En als CDA volgen we de praktische uitvoering van dit beleidskader dan ook met belangstelling. Wij verzoeken GS om Provinciale Staten goed mee te nemen in de praktische uitwerking van dit beleidskader. Wij zien dan ook een tijdige evaluatie met veel interesse tegemoet. Kan de gedeputeerde toezeggen dat er binnen een jaar een evaluatie plaatsvindt van de praktische toepassing en het functioneren van dit beleidskader? Tot zover.

De **voorzitter**: Hartelijk dank. De heer Rutjens is aan het woord. Ja, een kleine spurt, gaat u gang.

De heer **Heijmans** (SP): Op een bepaalde leeftijd ben je niet meer zo heel snel, voorzitter. Ik heb een hele korte, eenvoudige vraag aan mevrouw Leeger. Mevrouw Leeger zou u ook heel erg trots op dit beleidskader zijn geweest als het door een van uw gedeputeerden was opgesteld?

Mevrouw **Leeger** (CDA): Natuurlijk. En dan zou ik evenzeer kritisch zijn.

De **voorzitter**: Goed. De heer Rutjens.

De heer **Rutjens** (JA21): Dank u wel, mevrouw de voorzitter. Dames en heren, Brabanders, het vertrouwen in de overheid neemt af. Onderzoeken schijnen dat aan te tonen, je hoort het vaker in aanloop naar de verkiezingen in zogenaamde kwaliteitskranten, de staatsomroep besteedt er aandacht aan en ook omroep Brabant vertelde dat gisteren nog. Steevast is dat een probleem van de kiezer, van dezelfde media misschien, van versplintering in de politiek. En waarschijnlijk soms ook van volksvertegenwoordigers, met name dan populisten. Maar als je luistert op straat, op bijeenkomsten, in de kroeg, op familiekring, dan hoor je eigenlijk, het heeft geen zin. Ze doen toch wel wat ze willen. Het probleem is de overheid zelf. Vandaag bespreken we het beleidskader Leefomgeving. Dat gaat niet over nieuw beleid, maar het gaat over de manier van werken. Niet het wat, maar het hoe. En dan hoop je misschien krijgen we wat transparantie, misschien een luisterend oor naar de bevolking. Dan ga je lezen. Je leest, het rijk constateert dat er behoefte is aan sturing op de grote uitdagingen en maatschappelijke opgaven in onze leefomgeving. Wacht even, wie constateert dat? Sturing door wie? En hoe? Wie mag, welke beslissingen wanneer nemen en hoe kunnen we een en ander democratisch ter verantwoording roepen? Als er wordt gezegd, dit beleidskader geeft duidelijkheid, dan volgt met name vaagtaal. Je leest people, planet, profit, brede welvaart, daar is hij weer, wederombouw. In de hoofdstukken daarna is het een herhaling van deze loze begrippen, maar er wordt steeds niet verduidelijkt wat bedoeld is. Duidelijk wordt wel dat bestuurders over ons gaan beslissen, voor u. Je leest over vier Brabantse regio's, regionale omgevingsoverleggen, allerlei tafels en ook een soort oppertafel, de regionale omgevingsagenda. Die gaan keuzes maken. De verantwoordelijkheid is vaag. En nog vager blijft hoe ze verantwoording af gaan leggen. De bestuurders wassen nu al hun handen in onschuld. Er staat niets over hoe de afwegingen worden gemaakt. Welke prioriteiten precies worden getroffen. Want als gewone Brabander, waar moet u dan zijn als er te weinig woningen komen, te veel windturbines, een verslechterende infrastructuur en nog meer azc's? Hoe kun je die bestuurders ter verantwoording roepen? Een hele goede indicatie is te zien welke partijen vandaag voor dit stuk bureaucratisch deugproza gaan stemmen. Een goede indicatie is ook hoe die partijen aangeven op wat voor manier een democratische controle wordt ingericht. Voorzitter, samen maken ze Brabant vager. Laten we dat voorkomen.

De **voorzitter**: Dank u wel. Meneer Koevoets.

De heer **Koevoets** (Lokaal Brabant): Dank u, mevrouw de voorzitter. U kent Lokaal Brabant als een partij waarbij het adagium is, politiek van onderop. Dat willen we ook inbrengen als het gaat om dit beleidskader, wat eigenlijk geen beleidskader is kennelijk, maar een andere naam mag hebben, maar vooruit. Wat voor ons van belang is, gelukkig gaven de heer Heijmans en ook de heer Frenken daar al de nodige aandacht aan, om er maar twee te noemen, dat de verbinding met gemeenten, met de mensen in de regio's, gelegd moet worden. Daaruit moet blijken of de plannen die we hebben goed zijn. Ik heb eerder begrepen uit de discussie in de themabijeenkomst, dat meerdere partijen daarvoor zijn. Wij willen dat eigenlijk onderstrepen. Er is ook zojuist gezegd dat er zorgen zijn met betrekking tot de uitvoeringskracht van sommige gemeentes. En als dat zo is, dan werd gezegd, in geval van nood dan zullen we daar bij helpen. Nou ja, ik hoorde niet het woord helpen, maar ik hoop dat het als helpen gelezen mag worden, want we zouden graag zien dat de provincies in deze gevallen de gemeentes te hulp schiet, om te zorgen dat dit inderdaad allemaal projecten zijn, programma's zijn, plannen zijn, die van anderen gedragen gaan worden. Wij zijn ook voorstander van een goede monitoring op dit gebied

en op dit onderwerp. Vandaar dat wij ook mede-indiener zijn van de motie van de Partij van de Arbeid. Dank u wel.

De **voorzitter**: Dank u wel. Mevrouw Putman.

Mevrouw **Putman** (Partij voor de Dieren): Voorzitter, hebt u ook zo'n hekel aan wollige verhalen? Heb je wat te zeggen, stop dan met wollig praten en zeg gewoon wat je bedoelt. Weg met wollig, was waar ik aan dacht toen ik de themabijeenkomst terugluisterde.

De **voorzitter**: Ja, we zijn al aan het regelen dat die microfoon iets dichterbij komt.

Mevrouw **Putman** (Partij voor de Dieren): Zo is het denk ik beter. Misschien komt het, omdat er ambtelijk gezegd wordt, het ruimtelijk voorstel is geen punt maar een komma. Met die komma wordt het een eindeloos verhaal zonder kop en zonder staart, terwijl een punt zetten juist enorm bij kan dragen aan de duidelijkheid van een stuk. In dit beleidskader staan stelregels die een vertaling zijn van de kernwaarden uit de provinciale omgevingsvisie. Behalve dat het wollig is, klopt de vertaling niet. Ik loop er een aantal met u door. De eerste stelregel, water en bodem systeem zijn leidend, lijkt op zich een prima uitgangspunt. Maar betekent dit nu ook dat deze stelregel de hoogste prioriteit heeft? We zien dit niet als kernwaarde in de omgevingsvisie. Wat moeten we hier dan mee? Dan de stelregel het gebied centraal. Is dit de vertaling van de kernwaarde, we gaan voor technische en sociale innovatie? Zegt u het maar. Als uitleg hierover staat, ik citeer: "De aanwezige en door bewoners en gebruikers beleefde kwaliteiten en ontwikkelingsmogelijkheden zijn overal anders. Dit moet doorwerken in de aanpak van opgaven in ieder specifiek gebied". Voorzitter, voor mij is het abracadabra. Je kunt er alle kanten mee op. Overal is alles anders. Overal gelden andere regels. Zo lees ik het. De stelregel steeds schoner, gezonder en veiliger, komt waarschijnlijk overeen met de kernwaarde, we gaan voor steeds beter. Een loze kreet, want wie wil dat nou niet? Het wordt niet concreet. In welk tempo wordt het steeds schoner, gezonder en veiliger? En wat is het einddoel? Wanneer is wat schoon, gezond en veilig genoeg? Om nog een klein beetje grip en duidelijkheid te krijgen, dienen we samen met Volt en JA21 de motie tussentijdse evaluatie beleidskader Leefomgeving in. De gedeputeerde had in de themabijeenkomst al toegezegd met een evaluatie te komen, zo snel als relevant is. Ook dit is wollig, warrig en onduidelijk. Wat ons betreft is dat uiterlijk in 2025. Tenslotte, voorzitter, de hoofdvraag is wat ons betreft, hoe wordt omgegaan met conflicterende belangen? Wij krijgen er geen duidelijk antwoord op. In de omgevingsvisie staat als uitgangspunt dat de mens centraal staat. Wij hebben daar meer dan grote moeite mee, want de Partij voor de Dieren stelt de planeet en al haar inwoners centraal.

Motie M89-2023: Tussentijdse evaluatie Beleidskader Leefomgeving

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 27 oktober 2023, behandelend Statenvoorstel 77/22 Beleidskader Leefomgeving;

overwegende dat

- een kwalitatieve evaluatie naar de doorontwikkeling van het 'diep, rond en breed' werken, zoals beschreven in dit beleidskader, niet eerder dan in 2027 wordt uitgevoerd;
- één van de vijf stelregels bij het 'diep, rond en breed' werken "Water- en bodemsysteem is leidend" luidt;
- dit beleidskader een schakel is in een geheel aan beleidskaders waarin deels concreet doelen voor specifieke jaartallen zijn gesteld, zoals de doelen van de Kaderrichtlijn Water (KRW) in 2027;
- het van belang is om eerder dan pas in 2027 inzicht te krijgen in de effectiviteit van het 'diep, rond en breed' werken, waarbij het water- en bodemsysteem leidend is, opdat er eventueel nog kan worden bijgesteld om de KRW-doelen wel te kunnen halen;

verzoeken Gedeputeerde Staten

- het rapport, van een tussentijdse kwalitatieve evaluatie naar de doorontwikkeling van het 'diep, rond en breed' werken, uiterlijk in 2025 aan Provinciale Staten voor te leggen;
- daarin eventuele voorstellen tot bijstelling ter besluitvorming aan Provinciale Staten voor te leggen;

en gaan over tot de orde van de dag.

Partij voor de dieren, Ellen Putman

Volt, Inge Vossen

JA21, Willem Rutjens

De **voorzitter**: Dank u wel. Mevrouw Vossen.

Mevrouw **Vossen** (Volt): Dank u, voorzitter. Veel van mijn collega's hebben al aangegeven dat wij helaas te weinig ruimte hebben voor alle opgaves die er liggen en dat dus keuzes gemaakt moeten worden. En voor ons ligt dus een manier die daartoe kan bijdragen, om die keuzes te maken. Het lijkt een mooie manier voor integrale samenwerking, diep, rond, breed. Ik vond het mooie woorden. Voor mij is het ook belangrijk en voor Volt, dat daarin de burger ook aan de voorkant meegenomen wordt. En de kanttekening die wij hierbij hebben, is de rol van PS. Hoe gaat dat vormgegeven worden? En daarom dienen wij ook samen met de Partij van de Arbeid die motie in. We hadden ook al aangegeven gisteren, toen we de motie kregen van de Partij voor de Dieren, dat we daar ook in meestemmen, omdat wij graag tussentijds bijgesproken willen worden over wat daar nu allemaal gebeurt. Dus misschien lijkt dat wat verwarring te brengen. Meneer Heijmans kwam al opheldering vragen aan me. Dat heeft ook te maken met de tijd. De motie van de Partij van de Arbeid kwam vandaag binnen en die vind ik helder en duidelijk. Vandaar dat wij die ook mee indienen. Daar wilde ik het verder bij laten.

De **voorzitter**: Oké, dank u wel. De heer Minkels heeft het woord.

De heer **Minkels** (Forum voor Democratie): Het beleidskader Leefomgeving is een voorstel dat wederom termen gebruikt als instrumentarium, handen en voeten, rond, diep, breed en brede welvaart. Net als in de Burap is het beleidskader Leefomgeving doordrenkt van vage termen, brede begrippen en oeverloze kaders. Een compleet spinnenweb van onduidelijkheden, waar weinig Brabanders iets van snappen. Daar komt overigens nog bij dat het voorstel de ruimte geeft voor nog meer praatgroepen tussen overheden. Hoe zit het dan met transparantie van deze partners? Hoe zit het met controle vanuit PS met deze regiotafels? Kortom, meer overheid, minder invloed van de burgers. En dan weer de vraag, hoe kunnen we voorkomen dat boeren straks niet meer kunnen boeren en bouwvakkers niet meer kunnen blijven bouwen? Hoe gaan we die 130.000 woningen bouwen? En tot slot, hoe gaan we ervoor zorgen dat de inwoners meer inspraak en ook meer inzicht gaan krijgen in hun Leefomgeving en hoe deze eruit komt te zien?

De **voorzitter**: Dank u wel. Meneer Brouwers, gaat uw gang. U heeft een hele minuut aangevraagd, dus dat wordt een uitdaging.

De heer **Brouwers** (50PLUS): Voorzitter, ik heb inderdaad maar één minuut. En ik heb een ballonnetje bij me en ik ga het zo uitleggen. Ik was op een verjaardag van een bekende en ze was bezig met ballonnen op te blazen, ik heb hier eentje meegenomen. Zij vroeg mij, hoe ging het nou in de Provinciale Staten en in mijn enthousiasme vertelde ik, dat we net het beleidskader Leefomgeving hadden besproken. Geweldig, zei ze, dus je gaat eindelijk zorgen dat mijn zoon een woning kan kopen. Tja, zei ik, we hebben de kaders besproken en die moeten diep, rond en breed zijn. Er viel een stilte. En toen zei ze, zie je hier die

ballon? Die is ook rond, breed en diep en daar prik je zo doorheen. En ze deed dit. Tenminste, dat lukt nu niet. Ze zei, wat heb ik nu aan zo'n kader als mijn zoon geen woning kan kopen? Voorzitter, dat is nu net waar 50PLUS mee zit. Er zijn veel problemen en de inwoner wil dat we die aanpakken. Een beleidskader dat diep, rond en breed moet zijn, dat zegt de inwoner helemaal niks. Oftewel, ik heb dat al eerder gezegd, we zijn te abstract bezig en te weinig concreet.

De **voorzitter**: Uw tijd is op en ik heb de tijd voor het lachen er al afgetrokken.

De heer **Brouwers** (50PLUS): Mijn vraag aan de gedeputeerde is, wat kan zij doen om de inwoners hier een stukje in mee te helpen. Dank u wel, voorzitter.

De **voorzitter**: Misschien wil iemand weten waar u die kwalitatief sterke ballonnen vandaan haalt. Ik ga naar de heer Schipper.

De heer **Schipper** (ChristenUnie-SGP): Voorzitter, vandaag bespreken we het beleidskader Leefomgeving. Er is veel werk aan de winkel in het ruimtelijk domein. Als Provinciale Staten kunnen we kaders stellen en deze ook controleren. Er is sprake van algemene kaders met heel veel interpretatieruimte. Als ik programmamanager was van de provincie en ik moest het beleid uitvoeren, dan zou ik niet weten welke prioriteiten ik moest stellen. Moet ik gaan voor rond, diep, of breed, of voor water, bodem, gezond, schoon en veilig, of voor iets anders? Ook voor mij als inwoner is dit zo nog niet helder. Wat staat mij te wachten en waar mag ik op rekenen? En in die zin steun ik ook het pleidooi van de heer Frenken. Essentieel is hoe dit beleid in de praktijk gaat uitvallen. In het oordeel vormende debat hebben we hier uitvoerig bij stilgestaan. De gedeputeerde heeft toegezegd om het beleid en de praktische vertaling hiervan zo snel als mogelijk concreet te gaan evalueren, zodra er enkele cases geweest zijn. En daarbij wordt ook de Brede welvaart als toetspunt meegenomen. En wij gaan ervan uit dat deze toezegging nog steeds staat. In gesprekken naar aanleiding van het debat hebben we begrepen, dat het nu ook al mogelijk is om te gaan kijken hoe we het beleid samen kunnen gaan operationaliseren als Staten. Wij zouden dit graag in een gesprek met de gedeputeerde en de betrokken ambtenaren willen bekijken. Hoe pakt het beleid uit, bijvoorbeeld bij de vormgeving van Fellenoord in Eindhoven. Of wat betekent dit voor de inpassing van een nieuwe weg, of wat te denken van de huisvesting in een mooie gemeente als de gemeente Altena. Om die redenen dienen wij samen met de PvdA en diverse andere partijen een motie in om dit ook verder structureel te gaan bespreken. Dank u wel.

De **voorzitter**: dank u wel. Daarmee hebben we de eerste termijn van uw Staten afgerond en gaan we naar de beantwoording door het college. Gedeputeerde Dirken heeft het woord.

Mevrouw **Dirken** (GS, VVD): Dank u wel. Het is allereerst goed om te horen dat ruimtelijke ordening en de leefomgeving weer zo in de brede belangstelling staan, want dat is in de afgelopen jaren wel eens anders geweest. Dus allereerst dank aan iedereen die zijn bijdrage heeft geleverd en erover gesproken heeft. Zoals ik ook in de themavergadering heb aangegeven, gaat het beleidskader Leefomgeving niet zozeer over wat we doen, want dat ligt vast in alle andere beleidskaders die uw Staten al hebben vastgesteld en enkele beleidskaders die we de komende tijd met elkaar hopelijk nog gaan vaststellen. Dus het stuk waar we het nu over hebben, dat gaat over ons eigen handelen als provincie. En het gaat vooral als overkoepelend stuk over hoe, het is een handelingsperspectief, dat heb ik in de themavergadering ook aangegeven. Het is geen klassiek beleidskader zoals we dat kennen, maar een handelingsperspectief, waarin we in een document bij elkaar gezet hebben, hoe we als provinciale organisatie als een integrale organisatie vraagstukken willen bekijken. Dus nogmaals het is geen afvinklijstje voor zaken die binnenkomen en het vervangt zeer zeker niet alle juridische stukken, zoals de omgevingsverordening die we als provincie hebben vastgesteld. Het is echt een handelingskader. Het enige wat we gedaan hebben, is de handelswijze die we al in andere stukken hadden staan, bij elkaar zetten en uitwerken. En dat

betekent ook, bij navraag bij de Brabantse gemeenten, dat zij hier heel blij mee zijn, omdat ze nu ook weten wat de provincie bijvoorbeeld precies met die vijf stelregels uit de omgevingsvisie heeft bedoeld en hoe we het diep, breed en rondkijken aan elkaar uitleggen. In het voorstel, daar hoor ik verschillende van u naar vragen, is aangegeven dat er in 2027 een evaluatie is. En ik heb u allemaal in de themavergadering heel goed gehoord, dat is veel te laat voor u allemaal. En daarom heb ik u toen ook al de toezegging gedaan en die herhaal ik met liefde en plezier, dat gaan we zoveel eerder doen als het kan. En waarom heb ik gezegd, dat gaan we zoveel eerder doen als het kan? Omdat er ook wel iets te evalueren moet zijn. Verschillende van u hebben gezegd, in 2024 gaat de omgevingswet in, dat betekent dat de wereld er toch over een aantal maanden, in ieder geval in ruimtelijk opzicht, waarschijnlijk wat anders uit zal zien dan nu. En ik kan u van harte toezeggen dat we in januari een evaluatie gaan doen in 2025, maar als we dan maar liefst één casus hebben om te evalueren, dan hebben we niks. Vandaar dat ik het voorbehoud heb gemaakt. Ik vind het prima om in 2025 een evaluatie te doen, half '26 op vraag van D66 uiteraard, dat is zelfs wat mij betreft al een beetje laat. Graag wil ik de motie van de Partij voor de Dieren en de andere partijen zo mag lezen, dat we de evaluatie gaan doen op het moment dat er ook iets te evalueren is, want evalueren om te evalueren, dat lijkt me hartstikke zonde. En als we dat kunnen koppelen aan de cases waar in de andere motie om gevraagd wordt, dan heb ik geen bezwaar tegen deze motie.

De **voorzitter**: Mevrouw Putman.

Mevrouw **Putman** (Partij voor de Dieren): Dank u wel, voorzitter. Als er maar een casus is, dan zegt dat ook wat. Dan zou ik dat toch ook met elkaar willen bespreken, want de motie die wij indienen, ziet bijvoorbeeld ook op de Kaderrichtlijn Water. Als wij dus tot de constatering komen dat we in 2025 nog maar een casus hebben, dan zegt het wellicht ook wel iets over de doelen die in 2027 behaald moeten worden.

Mevrouw **Dirken** (GS, VVD): Ik denk dat we dan casus en casus een beetje uit elkaar moeten houden, want het gaat echt om casuïstiek die ingebracht wordt, waarbij we integraal in het provinciehuis moeten kijken hoe we de toepassing geven aan diep, breed en rond en aan de vijf stelregels die hier zijn. Dus er zullen voldoende cases zijn, die gewoon perfect via de omgevingsverordeningen zo behandeld kunnen worden, maar het gaat nou juist om de initiatieven die gaan lopen, waarbij we echt moeten zeggen, we gaan nu van meet af aan, van begin af aan, volgens deze methode kijken. En als er in 2024 heel veel zijn, dan gaan we dat gewoon begin '25 doen. Maar als het gewoon langer duurt en we kunnen dat echt aan de hand van cases doen en die met elkaar bespreken, wat vinden we hier nu van en wat halen we hieruit op, dan zou mijn voorstel zijn dat we ook een beetje kijken of er wel voldoende aanbod is, om te kunnen kijken of dit ook iets is wat werkt.

De **voorzitter**: Mevrouw Putman.

Mevrouw **Putman** (Partij voor de Dieren): Kunt u dan aangeven in 2025 hoe het er voor staat, of er inderdaad zoveel cases zijn, et cetera?

Mevrouw **Dirken** (GS, VVD): Dat lijkt me geen enkel probleem.

De **voorzitter**: De heer Frenken.

De heer **Frenken** (BBB): Voorzitter, we zijn in Nederland heel erg goed om op de stoel van het college te gaan zitten. Inwoners willen alles dicht geregeld hebben en dat betekent ook dat we alles helemaal dicht gejuridiseerd hebben. Sorry, moeilijk woord. De omgevingswet haalt 62 wetten eruit en maakt daar eentje van, juist om ons als samenleving, samen met het bestuurlijk orgaan, meer de ruimte te geven om tot een

afweging te komen. En in die afwegingsruimte doen we dat dan breed en diep en rond. En voorzitter, waar ik nou een beetje bang voor ben, met ook de moties die er zijn, gaan wij nu niet weer als Staten de boel dichtregelen, dat we op de stoel van de gedeputeerde gaan zitten in die uitvoering? Dat is ook een vraag aan de gedeputeerde. Ik wil juist de gedeputeerde vertrouwen geven, want ze praat ook over het handelingsperspectief. Dat vind ik heel belangrijk. Laten we het vertrouwen geven dat het goed komt, dat het de goede kant op gaat. Voorzitter, als ik een fiets heb en daar ligt een ketting op, dan ben ik bang dat hij eraf gaat. Wat doe ik dan? Ik zet die ketting strakker, met als gevolg dat ik daar niet mee verder kom. Mijn vraag aan de gedeputeerde is, wanneer zit de ketting te strak?

De **voorzitter**: Uw punt is helder hoor.

Mevrouw **Dirken** (GS, VVD): Ik ben niet geslaagd als fietsenmaker, dus u stelt me een hele moeilijke vraag. Maar dank voor uw vertrouwen en ik denk dat ik zo bij de behandeling van de motie van alle partijen ook wel precies aan dit punt ga raken. Allereerst had ik nog een andere vraag en die was ook van een aantal partijen, hoe we de burger gaan betrekken bij de uitvoering. En dat zit niet zozeer helemaal direct in dit beleidskader, of het handelingskader wat het eigenlijk is, maar in de manier waarop wij als provincie, maar ook als andere overheden, uiteindelijk de participatie onder de omgevingswet zullen gaan vormgeven. Zoals u allemaal weet, krijgt participatie een veel belangrijkere plaats in de omgevingswet. Waar wij als provincie voor kiezen, dat staat ook in het bestuursakkoord, is dat wij het participatiekompas willen gaan gebruiken. Dat betekent dat we aan de voorkant, per beleidsfase die een initiatief gaat doorlopen, dat is dus ook een van de handelingsperspectieven waar we het over hebben, dat we goed na gaan denken, wat willen we in dit geval met participatie bereiken, wie willen we daarbij aan tafel hebben, wie moeten we daarbij aan tafel hebben en wanneer gaan we dan precies die participatie per fase voeren? En uiteraard geldt dan als het processen zijn waarbij zowel gemeenten als provincie, of soms ook nog waterschappen aan tafel zitten, dat we dat gewoon heel goed met elkaar af moeten spreken, om dat samen vorm te geven, zodat die burger ook daadwerkelijk op de momenten dat het ertoe doet, meegenomen kan worden in het proces.

De **voorzitter**: Meneer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ik vind het toch wel intrigerend waar het college mee komt, een participatiekompas. Zoals we allemaal weten, een kompas heeft zijn pijl altijd naar het magnetische noorden gericht staan en uiteindelijk toch de richting waar het allemaal naartoe zou moeten. Kan de gedeputeerde aangeven wat nou precies de participatie wordt? Ze zegt, wat we zouden moeten met die participatie. Maar heeft de burger ook echt inspraak? Wordt de wens van de burger ook meegenomen als ze voorbeeld zeggen, wij zien dat windpark daar helemaal niet zitten? Of een XXL blokkendoos in onze omgeving, daar zitten we toch echt niet op te wachten. Of moet die kompasnaald die nou eenmaal naar het noorden gericht staat, blijven staan?

Mevrouw **Dirken** (GS, VVD): Ik denk dat als u het participatiekompas opzoekt in de zin van de omgevingswet, dat u zult zien dat de naalden alle kanten op wijzen. En verder is het heel belangrijk om u te realiseren dat participatie echt iets heel anders is dan juridische inspraak, dat is een heel ander instrument. Er is bij wet keurig geregeld wie er wanneer, in welke zes weken formeel iets mag vinden en participatie is juist om aan de voorkant met elkaar te wisselen, welke belangen spelen hier allemaal, hebben we die voldoende in beeld? Dat wil niet zeggen dat je het eens wordt met elkaar, maar dat wil wel zeggen dat je voldoende met elkaar op de hoogte bent van wat er in zo'n omgeving speelt en welke belangen er zijn. En ik denk dat het juist een hele goede manier is, om te zorgen dat je met elkaar betrokken bent bij zo'n proces.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voorzitter, dat is nou net een beetje het manco van zo'n plan, want het klinkt allemaal leuk, allemaal betrokken zijn bij het proces. En inderdaad participaties is anders als inspraak. Maar dat moet ook echte participatie zijn, waarbij ook echt geluisterd wordt naar de leefomgeving. En het moet niet zo zijn dat het een afvinklijstje wordt, om het plan erdoor te drukken, er is een inwonersavond geweest en er hebben een paar informatiestandjes gestaan, we hebben van de burgers wel gehoord wat hun zorgen zijn, wij hebben het opgeschreven in het participatieverslag en dat is het. Hoe gaat dat voorkomen worden?

Mevrouw **Dirken** (GS, VVD): Ik kan er alleen antwoord op geven voor zover wij daar als provincie overgaan. Want voor zover we er als provincie overgaan, is het aan onszelf hoe wij die participatie inrichten. Dat gaat wat mij betreft wat verder dan een standje op de informatiemarkt. Als het gaat om de participatieverordeningen die gemeenten en waterschappen zelf gaan maken, dan is het aan henzelf in eerste instantie hoe ze daar vorm aan geven. En het enige wat wij kunnen doen als provincie is als het om zaken gaat waar wij zelf bij betrokken zijn, om dan met die andere partijen in overleg te treden hoe we op dat moment een goede participatie vormgeven.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voorzitter, dat is al een klein beetje een ontwijkende reactie, het ligt bij de gemeentes en dergelijke. Vaak is provincie ook direct of indirect betrokken. We hebben het eerder gezien bij bepaalde windparken, waar een gedeputeerden naar de gemeenteraad ging en zei, als u zelf het plan niet vaststelt, dan gaan wij het wel doen. Hoe wordt nou voorkomen dat als de provincie aan zet is, dat er dan ook daadwerkelijk participatie plaatsvindt, dat er echt naar de burgers wordt geluisterd? Of blijft het toch vooral een afleidingsmanoeuvre?

Mevrouw **Dirken** (GS, VVD): U wil kennelijk helemaal niet horen wat ik net zei. Ik zei als de provincie aan de lat staat, dan hebben wij straks ons eigen participatiebeleid en dan gaan wij zorgen dat er wel degelijk naar die mensen geluisterd wordt. Dat doen we niet alleen maar met een standje op een informatiemarkt. Ik denk dat u ook wel eens aan andere tafels komt en dat u weet dat alle andere overheidslagen zelf ook hun eigen participatiebeleid vaststellen. En daar kan ik als provincie niet intreden. Hoe graag u dat misschien ook wil.

De **voorzitter**: Ik schakel door naar de heer Heijmans.

De heer **Heijmans** (SP): Dank u, voorzitter. Als je zegt participeren dan veronderstelt dat dat je ook in staat bent om te participeren, dat je over de kennis beschikt om mee te doen met het proces. We hebben gelukkig clubs in Brabant, zoals bijvoorbeeld BMF, die bewoners ondersteunen met kennis en kunde. Zijn wij ook bereid als provincie om inderdaad op die manier mensen te laten participeren, want dan heeft het ook echt nog meer zin om goed te luisteren, meneer van Hattem, als mensen op een level playing field met overheden in gesprek kunnen gaan. Zijn wij ook bereid daarin ook te investeren?

Mevrouw **Dirken** (GS, VVD): Ik denk dat het uiteindelijke antwoord ja is, maar het zal altijd afhangen van in welke fase je bezig bent over een bepaald initiatief, want het moet ook wel zin hebben om er met mensen over te gaan praten.

De **voorzitter**: De heer Heijmans zei dat dat voldoende antwoord was. Dank u. Dat was namelijk niet te verstaan. Mevrouw Dirken gaat u verder.

Mevrouw **Dirken** (GS, VVD): Dan waren er wat vragen over de gebiedspaspoorten. Wat van belang is om bij de gebiedspaspoorten voor ogen te houden, is dat dat op zich geen nieuw instrument is, ook al staat er, we moeten ze actualiseren. Dat betekent dat er al heel veel informatie is en aangezien gebiedspaspoorten letterlijk over de diepere lagen van de aarde gaan, is het ook niet zo dat doordat er

een nieuwe wet komt ineens die structuur anders in elkaar zit. Dus waar we water- en bodemsystemen een aantal jaren geleden al een keer in kaart hebben gebracht, zullen die water- en bodemsystemen niet fundamenteel anders zijn. Wat we wel gaan doen, is er nu een actueel gebiedspaspoort voor heel Brabant van maken. Dat doen we in samenhang met het werkboek dat gemaakt wordt voor het ruimtelijke voorstel. En voor de helderheid, want daar ontstond denk ik ook een beetje de verwarring over op enig moment, het maken van die gebiedspaspoorten is geen nieuw beleid, dat is eigenlijk gewoon pure uitvoering. We zijn wel aan het kijken hoe we uiteindelijk dat gebiedspaspoort voor heel Brabant goed kunnen ontsluiten, zodat ook iedereen die ermee moet gaan werken er ook op een hele makkelijke en simpele manier bij kan.

De **voorzitter**: U wordt geïnterrupteerd door de heer Van den Broek. Gaat u gang.

De heer **Van den Broek** (GroenLinks): Bedankt voorzitter. Ik had nog een aanvullende vraag over die gebiedspaspoorten. Als je de gebiedspaspoorten die nu gelden bekijkt, dan staat er inderdaad een beschrijving van de kenmerken en dan kom je bij die lagenbenadering, die zie ik ook in het ruimtelijk voorstel terugkomen. Maar er zit per gebied ook een vrij duidelijk politieke ambitie, een visie bij, eigenlijk een richting wat je met dat gebied zou willen. Mijn vraag die ik daarnet stelde, gaat eigenlijk over dat nieuwe, geactualiseerde gebiedspaspoort. Is dat meer de beschrijving die we ook in dat ruimtelijk voorstel terugzien, of daaraan ook gekoppeld een richting voor dat gebied?

Mevrouw **Dirken** (GS, VVD): Dan snap ik uw vraag. De geactualiseerde gebiedspaspoorten gaan echt over de lagenstructuur.

De **voorzitter**: Gaat u verder?

Mevrouw **Dirken** (GS, VVD): Dan kom ik op de motie die door meerdere partijen is ingediend. Ik noem het voor het gemak maar even de motie PvdA, zonder anderen tekort te willen doen. Ik snap de strekking van die motie, zeker ook na de hele discussie die we gevoerd hebben in de themavergadering. Maar ik zie in het dictum nog wel wat zaken staan, waarvan we in de praktijk even zullen moeten kijken met elkaar of het zinvol is om het exact op de manier te doen, zoals die nu in het dictum staat. Dus ik leg de motie zo uit dat u vooral met z'n allen een oproep doet, om regelmatig met elkaar in gesprek te gaan, bijvoorbeeld in de Statenwerkgroep of hoe we dat ook maar gaan doen, zodat u enerzijds goed op de hoogte blijft en geïnformeerd wordt over wat we doen en waar we anderzijds met elkaar een werkwijze kunnen vinden, hoe u input kunt meegeven in bijvoorbeeld themasessies of wat dan ook, ook in zaken waar u volgens de omgevingswet als PS eigenlijk niet aan zet bent en dat we dat ook doen in de wetenschap dat in regionale overleggen voornamelijk uitvoering plaatsvindt van de kaders, die uzelf als Staten heeft meegegeven. Als dat de uitleg is, zoals ik het dictum mag lezen, dan kan ik u een positief oordeel over deze motie geven. Dan heb ik er ook geen bezwaar tegen.

De **voorzitter**: Motie 88 is dit.

Mevrouw **Dirken** (GS, VVD): Aanvullend daarop zou ik de suggestie willen doen dat we in die groep ook na kunnen denken over op welke wijze we vorm kunnen geven aan een goede indicator, waar het CDA om vraagt.

De **voorzitter**: De heer Deckers.

De heer **Deckers** (PvdA): Voorzitter, wat mij betreft is dat prima. Ik vraag me alleen af, welke passages in het dictum maken dat u dit nog extra moet benadrukken? Misschien zie ik dat over het hoofd.

Mevrouw **Dirken** (GS, VVD): U vraagt bijvoorbeeld om dat precies vier keer per jaar te doen. Dan denk ik, misschien is het in het begin wel vaker nodig en misschien is het later wel veel minder nodig. Dus als u zegt, het moet vier keer per jaar dan zetten we onszelf een beetje klem. Als we het hebben over de regionale overlegtafels in bolletje drie en hoe u daar als PS uw input voor kunt geven, dan vraagt u eigenlijk om het te hebben over uw eigen beleidskaders, want u heeft uw input als PS al gegeven als ik hem strikt formeel moet lezen, in alle beleidskaders die er liggen. Dus dan vraagt u mij iets te doen, wat u al heeft gedaan. Ik denk dat dat niet is wat u bedoelt.

De **voorzitter**: De heer Deckers.

De heer **Deckers** (PvdA): Nee, dat klopt. Als u het zo uitlegt dan is dat inderdaad niet wat ik bedoel. Wat ik bedoel is dat we met elkaar kunnen volgen, hoe pakken die verschillende beleidskaders en de werkwijze die nu in het huidige beleidskader voorligt, hoe pakt dat uit? Zodat we ook gevoel kunnen hebben, ook in gesprek met onze eigen achterban, hoe pakt dat uit en u daar richting mee te geven.

Mevrouw **Dirken** (GS, VVD): Ik vermoedde al dat u zoiets bedoelde. Als ik hem op die manier uit mag leggen, lijkt me dat prima. Wellicht wil u ook in die groep, hoe die ook maar gaat heten, een verdere verdieping met elkaar hebben over de samenhang van alle stukken, want dat zie ik hier niet terug, maar dat proefde ik wel heel nadrukkelijk in de themasessie, hoe hangen al die zaken in het fysieke domein met elkaar samen, met de omgevingswet, het ruimtelijk voorstel, wat zijn uw bevoegdheden, hoe zit die contourennota van het Rijk daarin. Uiteraard is dat geen enkel probleem en kunnen we dat wat mij betreft ook meenemen. Voorzitter, ik denk dat ik hiermee de vragen die over het beleidskader gingen, heb beantwoord.

De **voorzitter**: En motie 89?

Mevrouw **Dirken** (GS, VVD): Daar heb ik ergens halverwege de termijn een antwoord op gegeven.

De **voorzitter**: En wat was de kwalificatie?

Mevrouw **Dirken** (GS, VVD): Als ik hem zo mag uitleggen dat we die evaluatie doen op het moment dat er voldoende stukken zijn en dat mocht, dan heb ik daar geen bezwaar tegen.

De **voorzitter**: Oké, dan heb ik hem ook weer scherp. Ik zie toch nog een interruptie door de heer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ik heb eigenlijk nog een onbeantwoorde vraag. Ik heb de gedeputeerde vrij specifiek gevraagd hoe dit beleidskader, wat eigenlijk geen beleidskader mag heten, dat ik zelf aanduidde als meervoudig, breder, zich verhoudt tot het uitgangspunt van de omgevingswet, eenvoudig, beter.

Mevrouw **Dirken** (GS, VVD): Dat vond ik echt een vraag, waarvan ik denk, ik begrijp niet zo heel goed hoe u dit koppelt aan het beleidskader Leefomgeving. Ik wil daar best een poging toe doen, maar we hebben in het beleidskader de handelswijze aangegeven, hoe we als provinciale organisatie echt een integrale afweging willen maken als er initiatieven komen. Feitelijk beantwoordt dat voor een deel ook aan de stelregel eenvoudig, beter. Namelijk kijk als provincie op deze manier als één overheid naar die vraagstukken die binnenkomen. Dit is hoe we het samen doen. En veel meer antwoord dan dit kan ik u er eigenlijk oprecht niet op geven.

De **voorzitter**: Meneer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dat is een beetje het probleem, want het doel van dit stuk is niet helemaal scherp. Ik heb de gedeputeerde in de themavergadering ook al gevraagd, wat moeten we ermee? Toen werd er eigenlijk al gezegd, het is een beetje een soort van satéprikker die erdoorheen gaat. Alleen, een satéprikker is een recht stokje, maar dit is een soort krom hout dat er doorheen geperst moet worden.

De **voorzitter**: En uw punt?

De heer **Van Hattem** (PVV): Mijn vraag is hoe kan het op een gestroomlijnde manier, waardoor het voor iedereen, ook voor de buitenwacht buiten dit huis, duidelijk is. Wat wordt hier nou mee bedoeld hoe hiermee wordt omgegaan? Want ik moet eerlijk zeggen, ik kan nog steeds niet duiden, waar dit stuk nou precies naartoe moet leiden en welke heldere uitleg je kunt krijgen, want je kunt alle kanten op met die uitgangspunten die erin staan.

Mevrouw **Dirken** (GS, VVD): Ik denk dat ik dan mezelf een klein beetje ga herhalen. Dit stuk is ook geen wat, zoals de andere beleidskaders, dit is een hoe doen we het? En dat betekent dat dit stuk aangeeft als er vragen zijn, waarover we als provincie een antwoord moeten geven en dat gaat door alle beleidskaders heen, die we al vastgesteld hebben en die we nog gaan vaststellen, dan is dit onze handelswijze. Hoe kijken we ernaar, dat staat beschreven in het beleidskader Leefomgeving. Het had voor mij ook het handelingsperspectief Leefomgeving mogen heten. Maar dat is de essentie van het stuk.

De **voorzitter**: Meneer Van Hattem voor de derde keer.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dan kom ik toch weer op het voorbeeld dat ik in de themavergadering heb aangegeven. Als er bijvoorbeeld een initiatief is voor een megastal, dan kun je het met dit beleidskader altijd wel zo in een bocht wringen, dat er altijd wel uitkomt van ja, we kunnen het ook wel zo doen, of ook wel zo doen. Het is eigenlijk gewoon een niets toevoegend geheel. Wat voegt het nou toe dat leidt tot een andere uitkomst, dan wat tot nu toe werkwijze was.

Mevrouw **Dirken** (GS, VVD): Het voorbeeld dat we in de themavergadering gebruikten en dat u vandaag ook aanhaalt, daarover hebben we al duidelijk in juridische zin het een en ander geregeld in de omgevingsverordening. Dus dat is dan het juridische kader. Het gaat om nieuwe initiatieven, die buiten die kaders vallen en waarvan we met elkaar, zoals meneer Frenken ook zegt, gaan kijken op welke manier dit past binnen ons handelen. Daar hebben we die stelregels voor. Daar hebben we het breed en rondkijken voor. En het uitgangspunt is, hoe kunnen we dan door alle kaders heen met elkaar een afweging maken, als we al die belangen tegen elkaar af moeten wegen, om te zorgen dat we überhaupt tot een antwoord komen.

De **voorzitter**: Ik ga naar mevrouw Leeger.

Mevrouw **Leeger** (CDA): Dank u wel, voorzitter. Ik kan het gemist hebben, maar ik stelde de vraag over hoe u de vaart in de procedures gaat houden. En daarnaast had ik ook een vraag gesteld over de bestuurskracht van de bestuurlijke partners, in hoeverre u daarop inspeelt. En u gaf aan dat diep, rond een breed werken een uitvloeisel is van de een manier van werken die ook al in andere beleidskaders aangestipt is, hoe we in Brabant te werk gaan. Dus dan vraag ik me af wat dan de hindernis is in het evalueren van deze werkwijze op korte termijn. Of zie ik dat helemaal verkeerd?

Mevrouw **Dirken** (GS, VVD): Dan heb dan heb ik net een paar woorden door elkaar gehaald, denk ik. We hebben dat hele rijtje met beleidskaders, dat ook wordt aangegeven in de stukken. Wat we doen met het diep, breed en rond kijken, is dat we over al die stukken heen kijken, dus het is niet zo dat dit in al die stukken staat. Wat we gaan doen als er een vraag gekomen is, dat we vanuit die diep, breed, ronde

benadering naar al die stukken kijken. De bestuurskracht en de voortgang van de procedures zit niet helemaal in het beleidskader Leefomgeving. Dus dan even heel kort. Aan de verschillende tafels waaraan we met de gemeenten praten, bijvoorbeeld de versnellingstafel waar ik net bij de Burap over had, kijken we ook echt hoe we kunnen zorgen dat die procedures versneld worden. Er zijn ook middelen van het Rijk beschikbaar om daar nog wat extra's mee te doen. En waar het gaat om de bestuurskracht van gemeenten, merk je in de regio's dat ook gemeenten onderling zeer bereid zijn om elkaar te helpen.

Mevrouw **Leeger** (CDA): Dank u wel voor de beantwoording, maar nog steeds vraag ik me af wat het probleem is, ook al is er maar een casus, om die dan te evalueren, want ook een casus kan een belangrijke indicator zijn voor de praktische uitwerking van deze handelswijze.

Mevrouw **Dirken** (GS, VVD): Dat kan, maar als uit een casus blijkt dat alles helemaal prima gaat en de evaluatie is, het gaat allemaal fantastisch, komt er mogelijk twee maanden later een casus waaruit blijkt dat dat niet zo is en dan staan we weer met elkaar in deze situatie. Dan vraagt u allemaal, hoe kan het nou dat we hier tot de conclusie kwamen dat het fantastisch was? Dus ik denk dat evalueren zinvol is als je ook wat casuïstiek hebt om het met elkaar over te hebben.

Mevrouw **Leeger** (CDA): Daar sluit ik me bij aan. Daaruit blijkt ook weer dat het van belang is om met grote regelmaat te evalueren. Tot zover.

De **voorzitter**: U was klaar met uw beantwoording? Dan gaan we naar de tweede termijn. Ik zou u willen verzoeken het niet allemaal opnieuw te doen, dus daar ook rekenschap van te geven op het moment dat ik uw naam noem. Het is niet verplicht om een tweede termijn te doen. Meneer Frenken?

De heer **Frenken** (BBB): Nee, dank u.

De **voorzitter**: Mevrouw Meuwissen?

Mevrouw **Meuwissen** (VVD): Nee, dank u.

De **voorzitter**: De heer Van den Broek? De heer Deckers?

De heer **Deckers** (PvdA): Nee, dank u wel.

De **voorzitter**: De heer Heijmans?

De heer **Heijmans** (SP): Ik dank u zeer.

De **voorzitter**: De heer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ik moet toch aan mijn stappen komen, vandaag. Dank voorzitter. Het punt is, ik heb de gedeputeerde nu weer gehoord en ook al in de themavergadering. En één ding valt me echt op in de reactie. Dat is als het buiten de kaders valt. En dat nou net het probleem. Wij als PS hebben de kaderstellende rol, de kaderstellende taak die we ook moeten bewaken, ook vanuit onze controlerende rol en ook bij evaluaties. Als iets buiten de kaders valt, zou een handelingsperspectief heel simpel moeten zijn. Dan ga je terug naar PS. Dan ga je met PS overleggen hoe het wel binnen de kaders zou kunnen vallen, die PS stelt als je een bepaald initiatief wil realiseren. En heel dat diep, breed en rond verhaal, dat vanuit GS als uitvoering van GS wordt gesteld, dat is eigenlijk om diep, breed en rond om PS heen te zeilen. En dat vind ik het grootste probleem met dit zogenaamde beleidskader, oftewel handelingsperspectief. Mijn vraag aan de gedeputeerde is, waarom wordt er als een initiatief niet binnen de bestaande beleidskaders

gerealiseerd kan worden niet gewoon teruggegaan naar PS om te vragen, hoe kunnen we het met u, als hoogste orgaan op basis van artikel 125 van de grondwet, gewoon wel realiseren? Ten tweede, de motie die is ingediend hint wel op meer betrokkenheid van PS. Maar ik vind het een klein beetje een rookgordijn, want er is heel fundamentele kritiek geuit in de themavergadering, ook door een aantal coalitiepartijen, met onder andere complimenten voor de heer Van den Broek met zijn uitstekende verhaal, maar wat er nu ligt is toch wel een beetje een zwakgebod, om dit voorstel dat eigenlijk aan alle kanten tekortschiet er toch door te laten gaan en deze motie dan als een soort van alternatief neer te leggen. We zullen hem wel steunen, maar wel met de gedachte erbij dat het eigenlijk gewoon beter was geweest, om heel dit Statenvoorstel terug de toren in te sturen en met iets beters te komen. Tot zover, voorzitter.

De **voorzitter**: Dank u wel. Meneer Van de Berg?

De heer **Van de Langenberg** (D66): De heer Van de Langenberg heeft ook geen behoefte.

De **voorzitter**: Sorry, Van de Langenberg. Mevrouw Leeger?

Mevrouw **Leeger** (CDA): Mevrouw Leeger heeft ook alles kunnen zeggen wat ze wilde zeggen en ziet af van de tweede termijn.

De **voorzitter**: De heer Rutjens?

De heer **Rutjens** (JA21): Als het mag kort van de plaats. De coalitie ziet natuurlijk ook wel in dat dit stuk heel vaag en onduidelijk is. Ze dienen een motie in om net te doen alsof dat niet zo is en misschien wel om een en ander nog te redden. We lezen dan dat we op de hoogte worden gehouden en dat GS met ons in gesprek gaat. Ik hoop dat dat eigenlijk standaard is, maar deze bewoordingen geven wel aan hoe vaag het is. Even vaag als het beleidskader zelf. Dat er dan een werkgroep wordt ingesteld, dat vinden we eigenlijk een beetje wat slap. Het is zeker niet genoeg, maar het is in ieder geval een klein beginnetje van wat meer transparantie. Dank u wel.

De **voorzitter**: Dank u wel. De heer Koevoets?

De heer **Koevoets** (Lokaal Brabant): Geen verdere opmerkingen, dank u.

De **voorzitter**: Mevrouw Putman?

Mevrouw **Putman** (Partij voor de Dieren): Dank u wel, voorzitter. Dank voor de woorden van de gedeputeerde. Ik wil de motie toch wel in stemming brengen, ook in afstemming met de mede-indieners, met de lezing van u dat er namelijk wel wat te evalueren moet zijn en als dat niet zo is, dan zegt dat ook wat.

De **voorzitter**: Mevrouw Vossen?

Mevrouw **Vossen** (Volt): Nee, dank u.

De **voorzitter**: De heer Minkels?

De heer **Minkels** (Forum voor Democratie): Nee, dank u.

De **voorzitter**: De heer Brouwers?

De heer **Brouwers** (50PLUS): Dank u, voorzitter. Ook even kort vanuit hier. Het zakje ballonnetjes is op, dus daar hoef ik niet voor naar voren te komen. Ik moet zeggen dat we de motie van de coalitie, die er op dit moment ligt, ondanks mijn verhaal zullen steunen. Dank u wel.

De **voorzitter**: Dank u wel. De heer Schipper?

De heer **Schipper** (ChristenUnie-SGP): Ik maak geen gebruik van de spreekmogelijkheid. Dank u wel, voorzitter.

De **voorzitter**: Dan gaat de gedeputeerde nog even kort reageren op de vragen die zijn gesteld door de heer Van Hattem.

Mevrouw **Dirken** (GS, VVD): Dat kan zeker kort. U vraagt terecht van ja maar als het erom gaat dat het buiten de kaders valt. Meneer Van Hattem, dat ben ik helemaal met u eens. Als het om zaken gaat die compleet buiten alle kaders vallen, dan is er maar een zaal waar we het daarover met elkaar kunnen hebben. En dat is deze, waar we nu zitten. Waar het om gaat, als er plannen komen die bijvoorbeeld buiten iets vastgesteld als de omgevingsverordening vallen en er is ruimte om wel met elkaar naar zo'n initiatief te kijken, want er zijn een heleboel plekken waar u als Staten heeft meegegeven, dat er best nog een afweging gemaakt kan worden, dan kijken we met behulp van het handelingskader en dus alle stelregels die er zijn en noem maar op. Hoe kijken we dan, gegeven alle kaders die er verder door PS gegeven zijn, naar dit initiatief? Dat handelingsperspectief is dus echt gebruikt om binnen de kaders die PS gegeven heeft de afweging te maken.

De **voorzitter**: De heer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dat wil ik toch scherp hebben, voorzitter. De omgevingsverordening is toch weer net een iets ander instrument dan een bestemmingsplan. Maar als het een bestemmingsplan zou zijn, dan heb je het over binnenplannen en buitenplannen afwijken. Moet ik nu de opmerking van de gedeputeerde zo lezen dat als de omgevingsverordening binnen het plan zeg maar, binnen de omgevingsverordening, het mag dan geen plan heten, maar in ieder geval wel binnen die kaders een afwijkingmogelijkheid heeft, dat die mogelijkheid alleen in die gevallen via dit handelingsperspectief wordt ingezet? En alles wat daarbuiten valt gaat wel altijd terug naar PS?

Mevrouw **Dirken** (GS, VVD): Nee, het is geen binnenplanse afwijking die we hier ter plekke gaan bedenken van de omgevingsverordening. Waar het om gaat, is het volgende. U noemde straks zelf het voorbeeld over een windmolen. Stel dat we een beleidskader Energie zouden hebben, als we dat zouden hebben in Brabant, waarin zou staan dat wij op geen enkele manier meewerken aan een windpark. En er komt een vraag van iemand om dat wel te realiseren in Brabant, dan heeft u een kader meegegeven waarin staat dat we dat niet willen. Dan zou het heel raar zijn als wij als GS zelf gaan zitten bedenken dat we dat een goed idee vinden. Dat kan dus niet. U heeft kaders meegegeven en dat heeft u in alle 12 kaders gedaan. Daar hebben wij ons als GS aan te houden. Dus het gaat wel om initiatieven die binnen de kaders vallen, maar waarin we soms afstemming tussen de kaders zullen moeten vinden, waarin we moeten zorgen dat al die zaken op de juiste wijze worden meegenomen, niet dat een initiatiefnemer vanuit het kader Energie iets meegekregen heeft en dat we dan, terwijl het ongeveer klaar is, we er ineens aan denken dat we nog een beleidskader hadden dat over Gezondheid gaat. Dus het gaat erom dat we in die handelswijze met elkaar verankeren, dat we wel alles in één keer meenemen, maar dat gaat wel binnen de kaders die u heeft meegegeven. Dat is nogal wieses.

De **voorzitter**: Meneer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dan vind ik het eigenlijk iets wat al jarenlang gewoon staande praktijk zou moeten zijn. Want als jij een bepaald initiatief hebt, ik noem maar even een windpark en je hebt een bepaald zoekgebied voor windenergie, dan is dat het gebied wat afweegbaar is voor GS en daar ga je kijken of het kan. En dan moet je natuurlijk rekening houden met alle andere beleidskaders. Dus wat voegt dit verhaal dan eigenlijk nog toe ten opzichte van het bestaande beleid? Want dit wordt al geacht te worden gedaan.

Mevrouw **Dirken** (GS, VVD): Dan ben ik blij dat we het na een hele themavergadering en een bespreking in de Staten een keer eens zijn met elkaar, meneer Van Hattem. Want zoals ik zei, er staat feitelijk niks nieuws. Dit doen we al.

De **voorzitter**: Tot slot.

De heer **Van Hattem** (PVV): Als we het al doen, wat heeft dit dan als toegevoegde waarde? We hebben een heel wollig verhaal van 40 pagina's, waar heel veel ambtenaren weer een hoop werk aan hebben moeten verrichten voor iets wat we al doen. Dus we zitten hier eigenlijk gewoon een vrij overbodig stuk te behandelen. Dus wat is nou echt de toegevoegde waarde van dit stuk, als het beschrijft wat er al is.

De **voorzitter**: Uw vraag is helder, volgens mij.

Mevrouw **Dirken** (GS, VVD): Dan ga ik terug naar alinea 2 van mijn eerste termijn. Diep, breed, rond waren drie woorden waarvan een heleboel mensen hier in huis wisten wat we ermee bedoelden. Een aantal ook niet. Gemeenten hebben gevraagd, kunt u dat nader uitwerken? En dat was wat we nu gedaan hebben. Ze zijn er ook hartstikke blij mee, want zij zijn wel blij met deze 40 pagina's uitleg, omdat ze nu veel beter snappen hoe een en ander bedoeld wordt.

De **voorzitter**: U bent volgens mij klaar met uw termijn. Daarmee sluit ik ook de beraadslagingen over dit voorstel en gaan we naar de beperkte besprekstukken.

Beperkte besprekstukken

51/23 Meerjarenperspectief Ontwikkelbedrijf 2023

De **voorzitter**: We gaan door met het stuk Statenvoorstel 51/23 het Meerjarenperspectief Ontwikkelbedrijf 2023. Ik geef als eerste het woord aan de heer Tolsma.

De heer **Tolsma** (BBB): Dank u wel, voorzitter. Ontwikkelen is een mooi goed en voor de economie haast onmisbaar om hierin mee te participeren. Toch heb ik enkele punten die ik van de gedeputeerde verduidelijkt wil hebben. Graag verneem ik of het mogelijk is om in het vervolg ook een realistisch tijdspad bij projecten op te gaan nemen. Nu lijken het projecten die tot in de eeuwigheid kunnen duren. Het lijkt ons dat dat niet de bedoeling moet zijn. Verder krijg ik niet helder uit de stukken en onderliggende stukken, als een project wordt beëindigd of niet gerealiseerd, of er dan terugbetaling van het reeds betaalde investeringskrediet plaatsvindt. Ook lees ik dat de provincie soms garant staat, zoals bijvoorbeeld Fort Oranje. Hier is een bedrag van 1,5 miljoen voor ruimte opgevoerd. Onduidelijk is of hierin ook het bedrag voor de garantstellingen is opgenomen. Zo niet, voorzitter, dan graag in de toekomst ook die uitsplitsing erin meenemen. Voorzitter, dan komen we voorts nog wel op een cruciaal puntje, een verschil van 160 miljoen in de stukken. Op pagina 30 lezen we dat de groundbank voor Natura 2000 investeringskrediet van de opdrachtgever op 172 miljoen staat en vervolgens staat op pagina 81 dat dit nog maar 13,9 miljoen is. Een te groot verschil. Kan de portefeuillehouder dit uitleggen? Voorzitter, voorts zijn wij van

mening dat de grondaankopen geen doel op zich moeten zijn en we terughoudend moeten zijn met grondbanken. Dank u wel.

De **voorzitter**: Dank u wel. Dan ga ik naar de heer Meylink en de heer Meylink houdt zijn maidenspeech. Hij heeft het woord.

De heer **Meylink** (VVD): Dank u, voorzitter. De VVD staat positief tegenover het voorstel meerjarenperspectief ontwikkelbedrijf. Voor mijn fractie is het belangrijk om die projecten te ondersteunen die in principe levensvatbaar zijn, maar die nog net even dat zetje nodig hebben om van de grond te komen. Hierbij moeten wij als provincie natuurlijk wel altijd in het oog houden dat het maatschappelijk belang voorop staat. Zoals mijn collega Petra Lepolder vorige keer al zei, het inzetten van geld moet geen doel op zich zijn. Het gaat dus om de levensvatbaarheid in combinatie met de kaders van onze beleidsdoelstellingen. Omdat het om publiek geld gaat, is het natuurlijk ook belangrijk dat we scherp zijn op een goede bedrijfsvoering en scherp toezicht. Een realistische risicoanalyse hoort hier onlosmakelijk bij. Nogmaals, in navolging van mijn collega, vragen wij nadrukkelijk om maximale financiële transparantie. We hebben enkele specifieke vragen over het flexwonen. In het bestuursakkoord hebben we afgesproken extra te gaan inzetten op deze woonvorm. Hoe gaan we hieraan invulling geven? Kunnen we bijvoorbeeld samen met de gemeente optrekken om een versnelling te realiseren? En is daar een inzet van het ontwikkelingsbedrijf voor mogelijk? Voor de toekomst zien wij een belangrijke rol weggelegd voor het ontwikkelingsbedrijf. Brabant staat namelijk aan de vooravond van een aanzienlijke schaalsprong. Het inpassen van de economische ontwikkelingen is een uitdaging, maar ook zullen er veel nieuwe inwoners naar onze provincie komen. Het ontwikkelbedrijf kan daar heel goed voor worden ingezet, om te zorgen dat de maatschappelijke kwaliteit op gebied van cultuur, voorzieningen, wonen en natuur wordt gewaarborgd en waar mogelijk zelfs versterkt. Tot zover.

De **voorzitter**: Dank u wel en van harte gefeliciteerd.

Applaus

De **voorzitter**: Dan ga ik naar de heer Heijmans.

De heer **Heijmans** (SP): Die ziet af van zijn spreektijd, voorzitter.

De **voorzitter**: De volgende spreker vast niet, de heer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Uiteraard niet, voorzitter. Want ik had natuurlijk in de themavergadering niet alleen de gedeputeerde een paar complimenten gegeven voor zaken die wel goed waren, maar ook een aantal moties beloofd. Dus er zijn een aantal zaken waar we als PVV graag bij stil willen staan. En dat is allereerst het plan voor steun te geven aan het Muziekgebouw in Eindhoven. Dat heb ik al in de themavergadering gezegd, dat is eigenlijk gewoon totaal onwenselijk, om als provinciale overheid een cultuurinstelling in een van onze gemeentes zo'n specifieke steun te gaan verlenen. Dus we hebben een motie ingediend om dit sowieso uit deze portefeuille te halen, want dit gaat ook een precedent scheppen richting andere gemeentes. Iedere gemeente in Brabant gaat straks bij de provincie op de deur kloppen, kunnen wij ons noodlijdende theater, of muziekinstelling in aanmerking laten komen voor subsidie? En dat moeten we dan vooral niet willen. Dan de motie de provincie is geen flexhuisjesmelker. We hebben net de VVD horen pleiten voor nog meer van die flexwoningen, maar de praktijk is dat de minister Hugo de Jonge die flexwoningen aan de straatstenen niet kwijt kwam. Die liggen opgeslagen op plaatsen, omdat ze gewoon nergens geplaatst kunnen worden. De locaties ontbreken gewoon. Kortom, het is ook helemaal geen provinciale taak om flexwoningen te bouwen. Alstublieft, die heer Meylink was zijn kaart vergeten en proficiat nog met uw maidenspeech. En ik zie een interruptie.

De **voorzitter**: Dit biedt hem ook de mogelijkheid om te interrumperen. De heer Meylink heeft het woord.

De heer **Meylink** (VVD): Dank u, voorzitter. Meneer Van Hattem, bent u het met mij en de VVD eens dat je beter een flexwoning kunt hebben dan geen woning?

De heer **Van Hattem** (PVV): Voorzitter, het punt is nou juist dat die flexwoningen gezien worden als een soort van magische truc, die de hele woningnood kan oplossen. Maar je kunt nog zoveel flexwoningen laten bouwen in een prefab-fabriek, als je de locaties niet hebt, heb je er helemaal niks aan. En het probleem is nou juist dat heel veel gemeenten geen geschikte locaties hebben. Er is een landelijke inventarisatie gaande, daar hebben ze pas bij een vijftal gemeentes plekken gevonden, waar serieus werk gemaakt kan worden van die flexwoningen. De maat en de schaal waar op dit moment gedacht wordt, we kunnen overal die flexwoningen kwijt, werkt gewoon niet. Daarbij komt dat het ook voor de omgeving vaak een extra grote last is. Want je hebt allemaal tijdelijke ontheffingen op het bestemmingsplan, dus omwonenden worden echt geschaad in hun rechtszekerheid. Men zit vaak 15 jaar lang tegen een flexwoningencomplex aan te kijken, terwijl men eerst bijvoorbeeld vrij uitzicht had. Dus er komen een hele hoop nadelen bij kijken. Bovendien wordt het ook nog eens gebruikt om statushouders in te huisvesten, met de nodige overlast en problemen van dien. Dus het punt is, die flexwoningen zijn geen echte oplossingen. Als je locaties hebt, dan zie ik liever dat er gewoon permanente woningen worden gebouwd voor onze Brabanders.

De heer **Meylink** (VVD): Vervolg, voorzitter. Meneer Van Hattem is het toch wel met mij eens dat een permanente woning nog veel langer duurt, om daar een plek voor te vinden. Dus die flexwoningen worden gebruikt om iets te versnellen. En het is natuurlijk zeker niet zo dat er alleen maar statushouders in die woningen wonen. Daar woont natuurlijk ook een verpleegster in, die in Groningen is afgestudeerd en hier in het Jeroen Bosch ziekenhuis moet gaan werken.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ik gun onze verpleegsters gewoon een mooie, nette, vaste woning en dat kan ook, want we hebben hier pas een experiment gehad met het Economisch Instituut voor de Bouw en daar is ook duidelijk aangegeven dat een straatje bijbouwen eigenlijk een veel betere manier is, om snel woningbouw te kunnen realiseren, dan allerlei grootschalige bouwprojecten die niet van de grond komen. En eigenlijk die flexwoning, dat is zo'n kunstgreep die de reguliere woningbouw in de weg kan gaan zitten. Dus ik zou zeggen, bouw vooral voor die verpleegster woningen die normaal zijn, die geschikt zijn, waar ze jarenlang, misschien wel de rest van hun leven, met plezier kunnen wonen, in plaats van mensen weg te duwen in zo'n flexwoninghok. Voorzitter, het punt is de provincie heeft geen taak hierin en die moet helemaal geen eigenaar worden van flexwoningen en die vervolgens gaan verhuren. Daarom een motie om dat tegen te gaan. Tot slot, voorzitter, we hebben nog altijd de jachthaven Hermenzeil, die de gemeente Geertruidenberg samen met de provincie heeft aangekocht. En daar ligt nu het plan van de gemeente Geertruidenberg om daar samen met het COA een azc te vestigen. En als PVV zijn we heel duidelijk, op die plek moet absoluut geen azc komen. Er moeten sowieso geen azc's meer bijkomen. Maar dit is belachelijk dat de provincie hier medewerking geeft aan de vestiging van azc's. We zien alle ellende gebeuren in Budel, in Maarheeze rond azc's, met veiligelanders. En nu wordt de mooie leefomgeving van Geertruidenberg verziekt met een azc. Er zit daar een Bed&Breakfast die hun toekomst niet meer zeker is. Maak daar weer gewoon een mooie jachthaven van, of in ieder geval een recreatiebedrijf waar het ook voor bedoeld is en geen azc in Geertruidenberg, niet op jachthaven Hermenzeil, stop met die ontwikkeling. Daarom hebben wij daartoe een motie ingediend. Tot zover in deze termijn.

Motie M90-2023 Geen steun aan het Muziekgebouw

Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op vrijdag 27 oktober 2023, behandelend Statenvoorstel 51/23 Meerjarenperspectief Ontwikkelbedrijf 2023.

Constateernde dat:

- In het Meerjarenperspectief Ontwikkelbedrijf wordt aangegeven dat de gemeente Eindhoven voor het Muziekgebouw een ontwikkelplan opstelt en er vanuit de provincie een subsidie kan worden toegekend om het uiteindelijke plan te realiseren;

Overwegende dat:

- Het niet de bedoeling kan zijn dat de provincie via een omweg extra geld gaat steken in de Eindhovense culturele sector en dit een precedent kan scheppen voor culturele instellingen in andere Brabantse gemeenten;
- Het Muziekgebouw jarenlang een financiële bodemloze put is geweest en de provincie zo ver als mogelijk van dit hoofdpijndossier vandaan dient te blijven;

Dragen GS op:

- De provincie terug te trekken uit de samenwerking bij het ontwikkelplan van het Muziekgebouw en geen subsidie toe te kennen;

en gaan over tot de orde van de dag.

Alexander van Hattem
PVV Noord-Brabant

Motie M91-2023 De provincie is geen flexhuisjesmelker

Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op vrijdag 27 oktober 2023, behandelend Statenvoorstel 51/23 Meerjarenperspectief Ontwikkelbedrijf 2023.

Constateernde dat:

- In het Meerjarenperspectief Ontwikkelbedrijf wordt aangegeven dat de provincie eigenaar wil worden van circa 30 tot 100 flexwoningen om deze te verhuren aan coöperaties (p. 49).

Overwegende dat:

- De plaatsing van flexwoningen in gemeenten uiterst problematisch is gebleken¹ en de Rijksoverheid haar flexwoningen niet kwijt kan²;
- Het bezitten en verhuren van (flex)woningen geen provinciale taak is;

Dragen GS op:

- Af te zien van plannen om als provincie eigenaar te worden van flexwoningen en deze te verhuren (en/of via andere (financierings)constructies);

en gaan over tot de orde van de dag.

Alexander van Hattem
PVV Noord-Brabant

Motie M92-2023 Geen AZC Hermenzeil

Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op vrijdag 27 oktober 2023; behandelend Statenvoorstel 51/23 Meerjarenperspectief Ontwikkelbedrijf 2023.

Constateernde dat:

- De provincie inzake Haven Hermenzeil sinds 2017 een samenwerkingsovereenkomst met de gemeente Geertruidenberg heeft en hierbij uit wordt gegaan van 'een gezamenlijk verkooptraject en een tijdelijke beheersituatie';
- In het Meerjarenperspectief Ontwikkelbedrijf wordt aangegeven dat samen met het COA wordt onderzocht of 'de jachthaven gebruikt kan worden als tijdelijke opvanglocatie voor een periode van 5 jaar';

Overwegende dat:

- Het onwenselijk is dat de provincie actief meewerkt aan het vestigen van een AZC;

Dragen GS op:

- Onder geen enkel beding mee te werken aan de vestiging van een AZC bij jachthaven Hermenzeil;
- Dit standpunt in het overleg over de invulling van de locatie met de gemeente uit te dragen;

en gaan over tot de orde van de dag.

Alexander van Hattem

PVV Noord-Brabant

De **voorzitter**: Dank u wel. Meneer Buiks.

De heer **Buiks** (CDA): Dank u wel, voorzitter. Het CDA heeft kennis genomen van het Meerjarenperspectief Ontwikkelbedrijf. Het CDA heeft tijdens de themadag een aantal suggesties meegegeven. Inmiddels hebben we een brief mogen ontvangen vanuit de gedeputeerde. In deze brief is geen reactie gegeven op het opnemen van een aantal zaken in de rapportage, die wel gevraagd was. Allereerst mist het CDA nog steeds een overzicht van de stille reserves. Hoe kan dat toch gebeuren als je miljoenen beschikbaar stelt en de waarde van de projecten in de markt niet kent? Het zou meer dan logisch zijn dat er een keer in het twee jaar een taxatie gemaakt gaat worden van de verschillende projecten waar geld onder zit. Dat vraagt een bank ook bij een financiering. Pas dan kun je een goede risicoanalyse maken. Dan staat er in de brief dat het een meevaller is als zake afgestoten worden. Voorzitter, het zou ook wel eens een tegenvaller kunnen zijn en hier zou ik nogmaals een reactie van u, als gedeputeerde, op willen ontvangen. Ten tweede vraagt het CDA zich af wat voor acties er jaarlijks ondernomen worden, om marktpartijen projecten te laten overnemen. Wij zien dat de gronden verkocht worden. Projecten als windmolens en winkelcentra 's zien wij niet bij verkopen terugkomen. Kan GS aangeven wat er concreet voor acties in gang zijn gezet? En het liefst in de rapportage opgenomen. Daarmee zouden we meer projecten op gang kunnen helpen. Ook dit is niet terugkomen in de brief, terwijl wel toegezegd was door de gedeputeerde dat daar een antwoord op zou komen. En als laatste, voorzitter, de rente. De rente is aan het stijgen. Heeft dit gevolgen voor de projecten vragen wij ons af. Nu staat er in de brief dat er een marktrente gehanteerd wordt. Dan vragen wij ons af, welke is dat dan en waar is die dan op gebaseerd? En gaat deze bij alle projecten toegepast worden? Geldt het ook voor projecten die verlengd worden? Is hier ook een vaste lijn in te hanteren? Tot zover, voorzitter.

De **voorzitter**: Dank u wel, meneer Buiks. De heer Koevoets.

De heer **Koevoets** (Lokaal Brabant): Dank u, voorzitter. Mijn inbreng zal beperkt zijn. We gaan het voorstel zeker steunen. Ik wil alleen meegeven aan de gedeputeerde dat wij zien dat in sommige gevallen projecten die ontplooid worden, ontwikkeld worden, geruime tijd in beslag nemen. En we willen graag

vragen of hij kan aangeven of hij denkt dat dat bespoedigd kan worden en wat daarvoor nodig is. Dank u wel.

De **voorzitter**: Dank u wel. En dan geef ik tot slot het woord aan de heer Brouwers.

De heer **Brouwers** (50PLUS): Dank u wel voorzitter. Ik zie verder af van mijn spreektermijn.

De **voorzitter**: Dank u wel. De gedeputeerde heeft het woord. De heer Smeulders.

De heer **Smeulders** (GS, PvdA): Dank u wel, voorzitter. Ik zei net tegen u, er gaan mensen ongelukkig naar huis toen ze tegen mij vertelden dat ik drie-en-een-halve minuut heb om antwoord te geven op uw vraag.

De **voorzitter**: Maar ja, dit gaat allemaal al van de tijd af, dus ik zou maar gewoon beginnen met de beantwoording.

De heer **Smeulders** (GS, PvdA): En dit applaus ook, beste staten. Eens even kijken, we gaan er zo snel mogelijk doorheen, dat zeg ik toe. Ik zal daarom enkel en alleen als algemene inleiding benadrukken dat ik het heel erg waardeer dat we met elkaar, als grotendeels nieuwe Staten en college, twee goede gesprekken hebben gehad, eerst een informerende themabijeenkomst, daarna een oordeelsvormende bijeenkomst over dit Meerjarenperspectief. Dat is belangrijk omdat u zo echt input kunt geven, hoe u aankijkt tegen het Meerjarenperspectief en hoe we dit samen kunnen door ontwikkelen. In de themabijeenkomst zijn een aantal relevante zaken over gewisseld, die gaan we ook echt verwerken. Dus dat gaat u volgend jaar terugzien. En zo doen we dat afgelopen jaren ook al. En daarnaast dank aan onze organisatie weer voor het opstellen van dit Meerjarenperspectief. Dan meteen door naar de vragen die gesteld zijn. Meneer Tolsma van de BBB-fractie vraagt of wij een realistisch tijdspad willen opnemen bij de vijf projecten. Er zijn planningen. Op het moment dat het college besluit om een project in realisatie te brengen, ligt er natuurlijk een planning onder. Dat is niet allemaal in detail opgenomen in het Meerjarenperspectief. In de themabijeenkomst heb ik al gezegd, we moeten voorkomen dat we een telefoonboek gaan maken, het moet wel een Meerjarenperspectief blijven. Desalniettemin wil ik de toezeg wel doen om te kijken of we, ook als het gaat om tijdshorizon en planningen van projecten, meer informatie kunnen opnemen. Dus dat vind ik in die zin wel een reële vraag. Twee, de grondbank Natura 2000, die 192.000 miljoen versus 13,9 miljoen. Ik heb ambtelijk gevraagd hoe dat zit. Ik lees voor, 160 miljoen puntje, puntje, puntje, is een foutje puntje, puntje. Bij grondbank Natura 2000 moet inderdaad 172 miljoen staan. Dus dat heeft u heel scherp gezien. Het is wat mij betreft dan ook bij deze, door het vast te leggen in het verslag van deze vergadering, rechtgezet. Dat is goed dat u dat gezien heeft. Terugbetaling verschilt per instrument. Op het moment dat wij ergens een exit doen en er was een lening, dan krijgen we die doorgaans terug. En als je niet helemaal terugbetaald kan worden, hebben we daar meestal een reserve voor getroffen, dus dan kunnen we dat afdekken. En als de reserve niet voldoende is, dekken we het af met brede risicoreservering van het ontwikkelbedrijf. Als het gaat om een garantstelling, dan ligt het er een beetje aan, of die nodig is of niet ingeroepen wordt. Als het gaat om een subsidie, dan is die soms vastgesteld en dan zien we het niet meer terug. Het ligt echt aan het instrument. Dan snel door naar de VVD. Flexwonen is een opgave die bij ons ligt vanuit het bestuursakkoord. Het is nadrukkelijk vastgelegd. Wij kunnen daar versnellen. Wij doen dat al een tijdje, oud-collega Ronnes is daar hard mee bezig geweest met een aantal gemeentes. Ons nieuwe college voelt wel de aanmoediging vanuit de Staten om daar nog harder mee aan de slag te gaan en ons ontwikkelbedrijf daarvoor inzetten is zeer zeker een mogelijkheid. En ik zal dan ook meteen een appreciatie geven op motie nummer 91 van de PVV, die oproept om af te zien van het plan om als provincie eigenaar te worden van flexwoningen en deze te verhuren, en/of via andere financieringsconstructies. Die motie moet ik dus ontraden, omdat die op

gespannen voet staat met het bestuursakkoord dat door de Staten aan ons is meegegeven als handelingskader.

De **voorzitter**: Meneer van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dank voorzitter. Ik vind het interessant dat de gedeputeerde het heeft over het bestuursakkoord als handelingskader. Het bestuursakkoord is een akkoord, maar dat is nog geen kaderstelling in formele zin. Kan de gedeputeerde ook aangeven waar in onze kaderstelling is aangegeven, dat wij als provincie aan de lat staan om woningen te kopen en te verhuren, al dan niet flexwoningen.

De heer **Smeulders** (GS, PvdA): Dat is een goede vraag. Overigens beschouw ik, als u het niet erg vindt, het bestuursakkoord wel degelijk als handelingskader voor dit college. Het zou ook risicovol zijn voor dit college om dat niet te doen, denk ik. Dus ik denk toch dat we het wel op die manier interpreteren, meneer Van Hattem. En er is een aantal jaren geleden door deze Staten ook een bestuursopdracht vastgesteld die zag op, hoe heette die nou ook alweer, het ging niet om flexwoningen, maar ik ben het even kwijt, het ging om bijzondere woonvormen. Er werd wel degelijk initiatief genomen om ook als provincie daar een stap extra in te zetten. Dus ik denk dat u daar een kader in vindt, een haakje in vindt, om dit te kunnen doen. Desalniettemin vindt u het niet wenselijk, dat is wel duidelijk.

De heer **Van Hattem** (PVV): Een formele kaderstelling is wel wat anders dan een handelingskader. Maar het punt is, de gedeputeerde moet nu al zoeken en graven naar een formeel beleidskader om deze stap te kunnen zetten. Dat zegt eigenlijk al, dat het geen eigenlijke taak is van de provincie. In ieder geval geen kerntaak. Kan de gedeputeerde dan aangeven waarom hij zo ver buiten de kerntaken gaat? En zou het dan niet gewoon beter zijn om, voordat je zo'n stap gaat zetten om via een uitvoeringsorganisatie het opkopen van flexwoningen te realiseren en verhuren, eerst gewoon een beleidskader vast te stellen met PS, waar je zoiets duidelijk in wil regelen, in plaats van ergens nog een beleidskader van jaren terug van de plank te halen.

De **voorzitter**: Uw vraag is helder. De gedeputeerde.

De heer **Smeulders** (GS, PvdA): Allereerst denk ik dat het beeld van het opkopen van flexwoningen niet het juiste beeld is. We zullen nieuwe flexwoningen gaan creëren, waardoor we in extra woonvraag kunnen voorzien. Dus dat is volgens mij juist heel mooi. Ten tweede, u ontvangt binnenkort van ons college een nieuw beleidskader Wonen en werken. Het zou zomaar kunnen dat dat daar nadrukkelijk in is opgenomen. Wij beschouwen het bestuursakkoord als een aanmoediging om in ieder geval hier een volgende stap in te gaan zetten.

De **voorzitter**: De heer Van Hattem, tot slot.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dan is het nog altijd zo, het ontwikkelbedrijf gaat hiermee aan de slag. En dit is het moment dat wij het ontwikkelbedrijf kunnen aansturen, of in ieder geval bijsturen. En mijn vraag aan de gedeputeerde is, nu dat beleidskader van Wonen en werken nog moet komen, ligt er als vandaag dit Meerjarenperspectief Ontwikkelbedrijf zou worden vastgesteld, een formeel handelingskader voor het ontwikkelbedrijf? Kunt u aangeven of dat dan ook gaat betekenen dat er al aan de slag wordt gegaan met het opkopen, of in ieder geval het op die manier betrokken zijn bij die flexwoningen? Of wordt er nog keurig gewacht op het beleidskader Wonen en werken, waar PS formeel aan de lat staat.

De heer **Smeulders** (GS, PvdA): Nee, op basis van een motie die door de Staten is aangenomen en waar ook opdracht werd gegeven om met die gemengde woonvormen aan de slag te gaan, zijn wij al

een tijdje aan de slag. Ik heb net al gezegd collega Ronnes was daar al mee bezig. We zijn al een tijdje aan de slag om dit mogelijk te maken, dus we zijn hier al mee bezig, we gaan hier gewoon mee door.

De **voorzitter**: Gaat u verder.

De heer **Smeulders** (GS, PvdA): Dank u wel, voorzitter. Dan ga ik meteen verder met de Partij van de Vrijheid. Het Muziekgebouw, dat heeft betrekking op motie 90. In die motie zitten een aantal constatering en overwegingen die feitelijk niet helemaal kloppen. Die subsidie is in 2019 al overeengekomen, een overeenkomst die we met de gemeente Eindhoven en het Muziekgebouw gesloten hebben, om dat gebied te gaan ontwikkelen. Dus dat is het nakomen van een verplichting, die eerder is aangegaan. Daar begint het mee. Ten tweede, dat was niet vanuit cultuurbeleid, maar dat was vanuit het beleid voor stedelijke gebiedsontwikkeling. Dat heuvelgebied is een gebied in Eindhoven waar het niet zo heel goed mee gaat, waar echt iets aan te doen is als het gaat om revitalisatie, herontwikkeling. Daar zat onze betrokkenheid op. Daar zou u in de toekomst onze betrokkenheid mogelijk ook kunnen zien, als dat echt als een stedelijke gebiedsontwikkelingsopgave in Eindhoven wordt weggezet. De bal ligt nu bij de gemeente Eindhoven. Onze bijdrage ziet op het maken van een plan voor dat gebied. Kortom, die motie ga ik op basis van die gronden ontraden. Het gaat om motie 90. Vervolgens ga ik door met een volgend punt dat de heer Van Hattem heeft ingebracht. Het gaat om jachthaven Harmenzeil. We hebben ook tijdens de themabijeenkomst al gewisseld. Eerder is het ook in deze zaal met de heer Van Hattem besproken. Hij is heel consistent, want hij brengt het elke keer in. Deze locatie is niet van ons. De locatie is van de gemeente. Wij hebben die ooit opgekocht om ondermijningsvraagstukken te voorkomen. De gemeente heeft een eigendom verworven, wij hebben een garantstelling afgegeven voor mogelijke verliezen die daarmee worden geleden. De gemeente heeft die locatie beschikbaar gesteld, in ieder geval aangeboden bij het COA voor huisvesting van statushouders, nee asielzoekers. Het is belangrijk om dat onderscheid te maken. Wij hebben daar verder geen actieve betrokkenheid bij. En zoals ik tijdens de themabijeenkomst ook al liet vallen, meneer Van Hattem, vanuit risicoperspectief zou het best wel eens kunnen dat dit eerder geld op gaat leveren, dan dat het gaat kosten. Dus vanuit dat perspectief zou u tevreden kunnen zijn.

De **voorzitter**: Meneer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voorzitter, er is een garantstelling afgegeven door de provincie, er is gezamenlijk besloten om die aankoop te doen, dus die provinciale betrokkenheid is er wel degelijk. Dus de oproep vanuit de motie is dan ook om daar gewoon geen medewerking aan te verlenen, aan wat de gemeente daar van plan is. Maar mijn vraag aan de gedeputeerde is, hij heeft het over risico en dat het zelfs nog gunstig kan zijn qua financieel risico. Maar hoe schat hij het maatschappelijk risico in van de vestiging van een azc op die locatie?

De heer **Smeulders** (GS, PvdA): Daar heb ik op dit moment echt geen antwoord op. Dat is iets wat de gemeente zou moeten beoordelen, ook in relatie tot het COA. Dat hangt nadrukkelijk samen met wat ze daar van plan zijn en wat voor randvoorwaarden je daarbij kunt bieden, als het gaat om voorzieningen en veiligheidszaken. Dus het lijkt me buitengewoon onverstandig als ik daar nu iets op zeg, zonder daar de details van te kennen. En ik vind het ontzettend belangrijk om te benadrukken dat dit besluit bij de gemeente ligt. Zij zijn eigenaar van dat terrein. Ze hebben een opgave om asielzoekers te huisvesten. Met misschien een wet die daarop gaat zien. Dan kijken ze naar dit terrein. En wij maken dat niet onmogelijk. En bovendien dat kunnen we ook helemaal niet, want het is hun eigen terrein.

De **voorzitter**: Meneer van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Die wet, we moeten nog maar zien of die door de eerste kamer gaat komen. Daar gaan we in ieder geval alles aan doen om die tegen te houden. Het punt is, dit besluit is genomen in het kader van de bestuursopdracht veiligheid en om ondermijning tegen te gaan, criminaliteit aan te pakken, te zorgen voor meer veiligheid in Brabant, daarvoor is de jachthaven opgekocht, om de veiligheid te bevorderen. Nu wordt daar een azc gevestigd. We weten allemaal dat er rond azc's heel veel onveiligheid is. Ga maar kijken in Budel en Maarheeze en andere plaatsen, waar het volledig uit de hand loopt. In hoeverre is dit dan nog wel in lijn met het beoogde doel van het opkopen van de jachthaven, het bevorderen van de veiligheid. Door er een azc te vestigen, wordt het er toch juist veel onveiliger, vraag ik de gedeputeerde.

De heer **Smeulders** (GS, PvdA): Er is natuurlijk een groot verschil tussen enerzijds ondermijnende criminaliteit, die daar waarschijnlijk plaatsvond, wat hij de reden was voor onze interventie, die wij samen met de gemeente hebben uitgevoerd, om die jachthaven in andere handen te krijgen en uiteindelijk ook te herontwikkelen naar een nieuwe functie. Welke functie wordt dat wordt, mag de gemeente primair bepalen, als eerste overheid. En anderzijds het huisvesten van vluchtelingen, wat ook externe veiligheid factoren met zich meebrengt. Dat klopt. En het is zaak van het COA en de gemeente om die op een goede manier te beheersen. Dat is denk ik het juiste antwoord op uw vraag. En het zal ongetwijfeld niet zijn, wat u wilt horen, maar het is wel ons antwoord. Motie 92 zal ik dus ontraden, voor de volledigheid. Dan ga ik snel door naar het CDA. Want meneer Buiks had in de themabijeenkomst zeven vragen gesteld, daar zijn er nog vier van over. Dan heb ik er in ieder geval drie wel naar behoefte beantwoord. Dat is fijn. Allereerst heeft meneer Buiks het over het rente vraagstuk rondom het ontwikkelbedrijf. Je moet het zo zien, wij hebben de laatste vijftien jaar vanuit het Ontwikkelbedrijf financieringen verstrekt. Dat doen we op verschillende momenten gedurende die vijftien jaar en elke keer kijken wij naar marktconform handelen, dus we kijken in principe gewoon naar het rentepercentage dat op dat moment in de markt gangbaar is. Daarbij kijken we natuurlijk ook naar zaken als risico en dus ook op onderpand en op basis daarvan maken ook we een berekening over wat er dan bovenop de basisrente aan risico-opslag in de rente moet worden versleuteld. Op die manier is er dus een heel breed scala aan hoogtes van financieringen, van rentes, op die portefeuille aanwezig. Het is zo, dat hebben we in onze aanvullende beantwoording aan u laten weten, dat op dit moment als je een nieuwe financiering aangaat, de basisrente veel hoger is dan twee jaar geleden. We zitten nu op drie, vier procent, toentertijd rond één procent. Daar zit een automatisch verschil in, dat zie je wel. Dat betekent ook dat als het om nieuwe financieringen gaat, het rendement ook hoger zal worden voor het Ontwikkelbedrijf. Dat is in principe positief. Maar het beperkt soms ook wel, want je wilt toch echt dingen mogelijk maken, maatschappelijke ontwikkelingen die belangrijk voor ons zijn mogelijk maken. Het is af en toe wel lastiger als de rente hoger is, om een businesscase rond te krijgen, dan als die laag is. Ik hoop dat dit voldoende antwoord geeft op uw vragen over het rente vraagstuk. Als dat niet zo is, heb ik hem misschien niet helemaal goed begrepen.

De **voorzitter**: U bent wel ruim over uw tijd heen intussen. Meneer Buiks.

De heer **Buiks** (CDA): Ik had eerst gewacht, misschien wilde u alle drie de punten, die ik genoemd had, afwikkelen?

De heer **Smeulders** (GS, PvdA): Dat kan ik doen. Het tweede punt dat u benoemde, ging over wat wij in onze aanvullende beantwoording hebben opgenomen als zijnde, wij zouden in de toekomst een financiële meevaller kunnen realiseren op het moment dat wij tot verkoop overgaan. U zegt, dat zou ook een tegenvaller kunnen zijn. Daar heeft u natuurlijk feitelijk gelijk in. Het punt is, wij hebben onze financieringen op basis van een boekwaarde op de balans staan? De marktwaarde zou natuurlijk lager kunnen worden dan de boekwaarde en daarvoor hebben wij onze risicoreserves. We hebben aan de voorkant, voordat elk project naar een realisatiefase gaat, moet er door een beleidsprogramma een risicoafdekking worden gegeven van de vooraf voorziene risico's. Die zijn dus in principe vaak afgedekt. Als risico's tijdens de

looptijd nog groter worden dan we aan de voorkant hadden voorzien, dan hebben we de brede risicoreserve van ons Ontwikkelbedrijf, om als tweede buffer te dienen. Zoals u ook in deze stukken kunt zien, zijn die momenteel meer dan op orde, met een gezonde ratio en kunnen we die risico's dragen. Maar u heeft dus gelijk, het kan ook een tegenvaller zijn, maar dat is afgedekt. En bovendien hebben we nog een second wall of defense voor onze risico's met ons Ontwikkelbedrijf in de breedte.

De heer **Buiks** (CDA): U mag eerst de derde ook doen, dan ben ik daarna.

De heer **Smeulders** (GS, PvdA): Helemaal goed. Dat gaat over wat u de stille reserves noemt. Tijdens de themabijeenkomst zaten een aantal mensen in onze ambtelijke organisatie en ik even te kijken, wat bedoelen ze nu precies? Dit is niet een term die wij gebruiken als provincie. We begrijpen inmiddels wel wat u bedoelt, de relatie tussen de boekwaarde en de marktwaarde. De BVV zegt, dat heb ik ook tijdens de themabijeenkomst aangegeven, dat wij geen hogere boekwaarde mogen opnemen op de balans dan dat we ze in de praktijk hebben gerealiseerd bij aankoop.

De heer **Buiks** (CDA): Voorzitter?

De **voorzitter**: Ik denk dat u het even wilt afwachten. Maar ga uw gang, meneer Buiks.

De heer **Buiks** (CDA): U bent nu dezelfde vraag aan het beantwoorden dan net, die had u al beantwoord. De derde vraag ging over het actief actie ondernemen om in de markt partijen te interesseren voor projecten. En u gaat nu twee keer hetzelfde beantwoorden.

De heer **Smeulders** (GS, PvdA): Ik dacht dat dit uw derde vraag. Maar dan wil ik die vraag ook beantwoorden, dat heb ik tijdens de themabijeenkomst ook gedaan. Zoals gezegd, wij hebben de doelstelling om beleidsdoelen van de provincie te realiseren, middels ons Ontwikkelbedrijf. Wij doen dat op het moment dat wij zien dat marktpartijen, of gemeentes, of maatschappelijke organisaties dat niet voor elkaar krijgen. Dus er is al een premisse op het moment dat wij beginnen met een project, dat onze betrokkenheid nodig is. Er zitten in een project een aantal fases, dat ziet u ook terug in onze werkwijze, opgenomen in het Meerjarenperspectief. Als na bijvoorbeeld een initiatieffase het nodig is om realisatie daadwerkelijk mogelijk te maken, dus daadwerkelijk te investeren, of een deelneming in een project te nemen, dan doen wij dat, omdat het nodig is, omdat anderen het niet doen. Dat is het uitgangspunt. Op het moment dat project in beheer zijn, want misschien wilt u dat weten, maken wij jaarlijks twee keer een analyse van al die financieringen, van al die deelnemingen die we hebben. Op dat moment bekijken we natuurlijk ook, is onze betrokkenheid nog nodig? Dat is iets wat we automatisch doen. Het komt voor dat we af en toe ook ergens uit kunnen stappen, omdat we niet we nodig zijn. Daar zijn ook mooie voorbeelden van.

De **voorzitter**: Meneer Buiks.

De heer **Buiks** (CDA): Dan begin ik met het laatste. Ik zal snel proberen te reageren. Ik probeerde alleen maar te vragen, bij de beantwoording van mijn laatste vraag, waarom neemt u niet op per project of u het in de markt hebt proberen te zetten? Dat was mijn vraag. Het antwoord dat u net noemde, dat hebt u toen al gegeven. Ik vroeg alleen, kan het nog in de rapportage in de toekomst? Met betrekking tot de rente, ben ik toch wel geïnteresseerd in wat voor u een basisrente is, want het is voor ons, als controlerend orgaan toch wel belangrijk om te weten welke basisrente u hanteert. Er zijn verschillende basisrentes, zoals u waarschijnlijk weet. En het verhaal van de stille reserves, u zegt, we hebben voldoende risicopotjes waarmee we dat kunnen opvangen. Maar ik denk dat het gewoon heel belangrijk is, om een keer in de twee jaar een marktpartij te laten beoordelen wat de waarde is. Want misschien hebben we wel veel te

veel potjes, die we in de lucht houden en waar we geld mee in de markt kunnen zetten. En ik zou u toch willen vragen om daar toch nadrukkelijker aandacht voor te hebben. Tot zover, voorzitter.

De heer **Smeulders** (GS, PvdA): Dank. Voor de basisrente gebruiken wij in principe de twee waarderingssystematiek. Voor de ene moeten er marktconsultaties gedaan worden bij banken in Nederland over de rente die daadwerkelijk geboden wordt. En anders gebruiken we de Europese staatssteun tabellen. Dus dat zijn vaste systematieken, die komen hier ook regelmatig voorbij, dat zult u nog gaan merken als we de financiering uit de immunisatieportefeuille wegzetten, want dan is altijd het vraagstuk, waar is deze rente nu op gebaseerd? Dat is iets wat aandacht behoeft, zeker in tijden dat de rente nogal omhoog gaat. We hebben dat natuurlijk gezien bij de financiering die we aan Pukkemuk hebben aangeboden, waar uiteindelijk geen gebruik van gemaakt is, dat dit heel gevoelig ligt. Dus dat is een. Marktpartijen laten beoordelen of onze boekwaarden voldoen, of wat de relatie is tussen de boekwaarde en de marktwaarde. Eigenlijk zegt u dat we tweejaarlijks een taxatie zouden moeten laten uitvoeren van ons grond- en vastgoedbezit. Dat is eigenlijk, als ik hem heel plat sla, wat u zegt. Ik ga dat nu niet toezeggen. Dat komt omdat wij zelf hier in huis ook expertise hebben, aangevuld met marktinformatie die we inwinnen, bijvoorbeeld van het Kadaster, om een scherp beeld te krijgen van onze bezittingen en de waarde daarvan. Dat doen we jaarlijks. Wij doen dat dus wel degelijk. Ik wil gewoon even goed kijken wat er voor werk en kosten bijkomen, als we dat tweejaarlijks door externe partijen laten doen en of dat nodig is in relatie tot wat we zelf al doen. Ook of dat iets toevoegt aan kwaliteit, daar wil ik even goed naar kijken. Dus die deze toezegging wil ik doen, maar nog niet dat we dat tweejaarlijks door externe partijen laten doen, want dat gaat me nu net iets te snel.

De **voorzitter**: Gaat u gang, meneer Buiks.

De heer **Buiks** (CDA): Maar dan bedoel ik wel op kosten van de gebruiker, niet op kosten van ons. Dat is gebruikelijk in de markt. Een bank betaalt ook niet zijn eigen taxaties.

De heer **Smeulders** (GS, PvdA): Dat klopt wel, maar het zou dan echt over onze financieringen gaan. We hebben natuurlijk ook best veel bezittingen. Als het om onze bezittingen gaat, kunnen we moeilijk de gebruiker gaan aanslaan op de taxatiekosten. Ik zou het dan wel in de breedte voor ons hele bezit willen doen en niet alleen als wij financieringen hebben weggezet, eerlijk gezegd.

De **voorzitter**: Meneer Buiks tot slot.

De heer **Buiks** (CDA): Ik heb nog de vraag of het opgenomen kan worden in de rapportages in de toekomst en wat voor acties er ondernomen waren.

De heer **Smeulders** (GS, PvdA): Laten we afspreken dat dit gewoon als toezegging wordt genoteerd. Acties om het te vervreemden, om het in de markt te zetten? Het is geen standaardonderdeel, dat heb ik tijdens de themabijsluiting ook proberen uit te leggen, om elk jaar op een website publiceren, dit is onze projectenportefeuille en wil iemand het kopen. Dat is niet zoals het werkt. Wij beoordelen op basis van de kennis die wij zelf hebben van een bepaald project en van de markt, of het zinvol is om te kijken of wij uit kunnen stappen. We kunnen per project wel opnemen, als we dat verkend hebben, of dat gelukt is. Dat kunnen we doen. Maar dat iets anders dan dat we dat als systematische werkwijze elk jaar in de breedte zouden moeten gaan rapporteren. Want dat gaat best ver, vind ik.

De **voorzitter**: Gaat u verder.

De heer **Smeulders** (GS, PvdA): Dank u wel. Ik heb volgens mij nu antwoord gegeven de vragen van de heer Buiks.

De **voorzitter**: U heeft drie keer geïnterrupteerd, vier keer. Dus dat is het. Dus ga uw gang.

De heer **Smeulders** (GS, PvdA): Dank u wel, voorzitter. Eerlijk gezegd heb ik nu ook de punten, die ik in mijn eerste termijn van de Staten heb gehoord, beantwoord. En ik heb een appreciatie gegeven voor alle moties, dus bij deze het einde van mijn termijn.

De **voorzitter**: Dank u wel. En het is de eerste, maar ook enige termijn. Dus daarmee zijn we aan het einde gekomen van de beraadslaging over dit onderwerp. Dat wil zeggen dat we doorgaan naar Statenvoorstel 41/23.

41/23 Eerste wijziging Verordening hoor- en adviescommissie voor bezwaarschriften en klachten Noord-Brabant

Dit agendapunt valt onder de hamerstukken, maar is naar voren geplaatst op de agenda.

De **voorzitter**: Er is een spreker, dat is mevrouw Van der Kammen. Zij heeft het woord.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Voorzitter, dank je wel. Voorzitter, dit voorstel voorziet erin om onder meer hoorzittingen over klachten standaard achter gesloten deuren te laten plaatsvinden, met als reden en ik citeer: "tenslotte wordt om redenen van privacy voor klager en betreffende medewerker namens het bestuursorgaan in verordening opgenomen dat de hoorzitting in geval van klachten achter gesloten deuren plaatsvindt", einde citaat. Voorzitter, klachten over de provincie Noord-Brabant zijn klachten over een openbaar bestuursorgaan. Klachten over openbare bestuursorganen worden bij voorkeur openbaar behandeld, dit in het kader van transparantie van bestuur. Ook bijvoorbeeld rechtszittingen, waarin klachtprocedure worden behandeld zijn in Nederland ook openbaar. De maatregel om dus op voorhand elke klacht achter gesloten deuren te laten plaatsvinden, is disproportioneel ten opzichte van het beoogde doel van privacy van klager en medewerker. Er hoeft ook niet altijd sprake te zijn van een beklagde medewerker. Het kan bijvoorbeeld ook gewoon om een klacht gaan ten aanzien van een provinciaal bestuurder, of over het handelen van de provincie als openbaar lichaam. De voorgestelde maatregel druist dan ook in tegen het belang van de openbaarheid en transparantie van het bestuur. Eigenlijk, voorzitter, er kan ruimschoots tegemoet worden gekomen aan de mogelijkheden om die privacy wel goed te waarborgen, met de mogelijkheid om de hoorzitting achter gesloten deuren plaats laten vinden, als de indiener van de klacht dat bijvoorbeeld zou willen, of als de voorzitter dat nodig acht, of het verzoek daartoe van een belanghebbende door de voorzitter zou worden ingewilligd. Daarom hebben we een amendement opgesteld. Dat is mede ingediend door 50PLUS, JA21 en Forum voor Democratie. Met dat amendement zouden wij het voorstel gewoon echt prima vinden. Voorzitter, tot zover.

Amendement A13-2023 Hoorzitting klachten openbaar

Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 27 oktober 2023, ter bespreking van Statenvoorstel 41/23 Eerste wijziging Verordening hoor- en adviescommissie voor bezwaarschriften en klachten Noord-Brabant

Besluiten in ontwerpbesluit 41/23 B
Onderdeel B te wijzigen in:

"Artikel 13 komt te luiden:

Artikel 13 Openbaarheid van de zitting

1) De hoorzitting van de commissie is openbaar.

- 2) In afwijking van het eerste lid vindt de hoorzitting plaats achter gesloten deuren indien:
- a. het de behandeling van een klacht betreft en de indiener van de klacht dit wenst;
 - b. de voorzitter van de kamer dit nodig oordeelt;
 - c. een belanghebbende hiertoe een verzoek doet en de voorzitter van oordeel is dat aan dit verzoek gewichtige redenen ten grondslag liggen."

Toelichting:

In het statenvoorstel wordt als reden voor het aanpassen van artikel 13 over de openbaarheid ingeval van een zitting over een klacht genoemd: "Ten slotte wordt om redenen van privacy voor klager en de betreffende medewerker(s) namens het bestuursorgaan, in de verordening opgenomen dat de hoorzitting in geval van klachten achter gesloten deuren plaatsvindt."

Klachten over de provincie Noord-Brabant zijn klachten over een openbaar bestuursorgaan. Klachten over openbare bestuursorganen worden bij voorkeur openbaar behandeld, dit in het kader van transparantie van bestuur. Ook rechtszittingen waarin klachtprocedures worden behandeld zijn in Nederland openbaar.

De maatregel om op voorhand elke klacht achter gesloten deuren te laten plaatsvinden is disproportioneel ten opzichte van het beoogde doel van privacy van de klager en medewerker. Er hoeft ook niet altijd sprake te zijn van een beklagde medewerker (het kan bijvoorbeeld ook om een klacht gaan ten aanzien van een provinciaal bestuurder of over het handelen van de provincie als openbaar lichaam). De voorgestelde maatregel druist in tegen het belang van de openbaarheid en transparantie van het bestuur.

Bovendien kan ruimschoots tegemoet worden gekomen aan mogelijkheden om de privacy te waarborgen met de mogelijkheid om de hoorzitting achter gesloten deuren te laten plaatsvinden indien de indiener van de klacht dat wenst, de voorzitter dat nodig acht of het verzoek daartoe van een belanghebbende door de voorzitter wordt ingewilligd.

Patricia van der Kammen, PVV Noord-Brabant
Jan Frans Brouwers, 50PLUS
Willem Rutjens, JA21
Jozef Minkels, Forum voor Democratie

De **voorzitter**: Dank u wel, mevrouw Van der Kammer. Het woord is aan gedeputeerde Boelema.

Mevrouw **Boelema** (GS, D66): Dank u wel, voorzitter. Goed dat we het er toch nog even over hebben, mevrouw Van der Kammen. Ik snap uw amendement ook best heel erg goed. Ik heb ter voorbereiding nog even opgezocht over hoeveel klachten het nu eigenlijk gaat per jaar, omdat dat ook een beetje de ratio geeft waar die hoorzittingen over gaan. Er zijn 183 klachten in 2022 ingediend, of 182 bezwaarschriften en uiteindelijk 13 klachten, waarvan er 2 uiteindelijk tot behandeling hebben geleid. Natuurlijk kijkt de klacht- en bezwaar commissie eerst of de klacht niet kan worden opgelost met een minnelijke regeling, vanuit mediation. Dat is altijd de beste route. Of moet het doorgeleid worden naar een orgaan dat daar meer toe bevoegd is. De twee klachten die wel in behandeling zijn genomen, die heb ik even uitgezocht, om te kijken van wat is nou redelijk en billijk? Dat is eigenlijk ook uw verzoek, wat is het principiële punt over openbaarheid of niet? Die twee klachten betroffen niet zozeer het bestuursorgaan provincie als zodanig, maar het individuele handelen van medewerkers dat ter discussie werd gesteld. En dan is toch de privacy belangrijk, omdat er geen uitspraak is gedaan over hoe die klacht geïnterpreteerd zou moeten

worden. Er wordt dan wel aan gehecht om dat in de beslotenheid te behandelen. Dat geldt zowel voor de klager als de beklagde. Dus dat is de reden waarom deze aanpassing nu wordt voorgesteld.

De **voorzitter**: Mevrouw Van der Kammen heeft het woord.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Wij zijn het ook hartstikke eens met het belang van de privacy van zowel klager als beklagde. Dank voor de cijfers, maar het kan ook zo zijn dat er volgend jaar of een ander jaar juist wel heel veel klachten zijn, die niet per definitie betrekking hebben op een medewerker of een klager die wel de privacy graag gewaarborgd wil zien. Juist daarom voorziet ons amendement in de mogelijkheden om die privacy te waarborgen, maar het belang van openbaarheid, transparantie van het bestuur moeten we wel eerst waarborgen. Dat is zo'n ontzettend belangrijk iets. En binnen dat belang van die transparantie kunnen we die privacy prima waarborgen. Eigenlijk geeft de gedeputeerde zelf ook al aan, er waren twee klachten. In het geval dat er twee klachten zijn, die niet per se voor een individu de privacy benadelen, zou het net zo goed belangrijk zijn dat die wel in de openbaarheid gewoon worden besproken. Dus ik wil toch het college vragen om het amendement wel toe te laten.

Mevrouw **Boelema** (GS, D66): Ik heb het dictum nog niet helemaal scherp, u heeft het net in ingediend. Maar als ik u goed beluister, ik probeer even samen te vatten wat u zegt, dan zegt u eigenlijk, laten we de regeling zo houden als nu. Is dat wat u eigenlijk zegt? Want als u ten principale zegt, ik wil het ten alle tijden openbaar, dat is wat anders. De regeling nu is, samen kijkt de bezwaarcommissie of het achter gesloten deuren moet of niet, per situatie. Zo is het nu. Er wordt ter zitting besloten of het openbaar is of niet. Als dat de strekking is van dit amendement, dan kunnen we elkaar volgens mij best vinden. Als dat niet zo is, dan is het misschien anders.

De **voorzitter**: Mevrouw Van der Kammen.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Ik denk dat de gedeputeerde hier heel goed samenvat wat de intentie is van dit amendement en wat ook gewoon de letterlijke tekst is, waar het amendement ook inderdaad in voorziet. De wijziging die het college voorstelde, was eigenlijk een wijziging die erin voorziet dat er standaard sprake is van een situatie achter gesloten deuren. Dat vinden wij disproportioneel ten opzichte van de transparantie van openbaar bestuur. Wij willen eigenlijk dat er in principe sprake is van openbaarheid, tenzij bijvoorbeeld de indiener van de klacht zegt, ik wil het liever achter gesloten deuren of als de voorzitter van de Kamer dat nodig acht om wat voor reden dan ook, of als een belanghebbende vraagt, ik wil het graag achter gesloten deuren en de voorzitter zegt dat vind ik inderdaad ook het geval. Het voorziet in alle gevallen van waarborg op de privacy, echt in elk geval. En dat zouden we graag willen zien.

Mevrouw **Boelema** (GS, D66): Ik kan me daar eigenlijk ook wel in vinden. Het gaat ook maar over zo weinig gevallen. Ik vind eigenlijk dat u het heel goed gelezen heeft en misschien is het ook wel gewoon beter om het te laten zoals het nu is. Dus in die zin kan ik het amendement steunen, als het gaat over het behouden zoals het nu is, met alle uitleg die daarbij hoort en die u volgens mij heel treffend heeft beschreven.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Dank u wel, voorzitter.

De **voorzitter**: Oké, dank u wel. Daarmee zijn we volgens mij ook aan het einde gekomen van deze bespreking. En ik stel voor, want we gaan zo meteen naar de benoeming plaatsvervangend voorzitter, dat we een kwartier schorsen. Bij deze.

Schorsing

De **voorzitter**: Dames en heren, we zouden om vijf voor half vier weer verder gaan en het is vijf voor half vier geweest. Hoewel ik de beraadslagingen heb gesloten, open ik ze toch nog eventjes, omdat mevrouw Van der Kammen bij mij heeft aangegeven dat ze het amendement ietwat wil wijzigen. Dus ik geef nog eventjes haar het woord, alleen om de wijziging van het amendement toe te lichten.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Dank u wel, voorzitter. Mede namens de indieners van het amendement, we hebben geluisterd naar een aantal fracties die zich afvroegen, hoe het dan zit met de privacybelangen van beklagden? Daarom willen we wat toevoegen aan het amendement, bij 2a. Dat gaat dan luiden: "het de behandeling van een klacht betreft en de indiener van de klacht of de beklagde natuurlijk persoon, dit wenst". Voorzitter, ik zal het amendement indienen voor de dossiervorming.

Amendement A13a-2023 Hoorzitting klachten openbaar

Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 27 oktober 2023, ter bespreking van Statenvoorstel 41/23 Eerste wijziging Verordening hoor- en adviescommissie voor bezwaarschriften en klachten Noord-Brabant

Besluiten in ontwerpbesluit 41/23 B
Onderdeel B te wijzigen in:

"Artikel 13 komt te luiden:

Artikel 13 Openbaarheid van de zitting

- 1) De hoorzitting van de commissie is openbaar.
- 2) In afwijking van het eerste lid vindt de hoorzitting plaats achter gesloten deuren indien:
 - a. het de behandeling van een klacht betreft en de indiener van de klacht, of de beklagde natuurlijk persoon dit wenst;
 - b. de voorzitter van de kamer dit nodig oordeelt;
 - c. een belanghebbende hiertoe een verzoek doet en de voorzitter van oordeel is dat aan dit verzoek gewichtige redenen ten grondslag liggen."

Toelichting:

In het statenvoorstel wordt als reden voor het aanpassen van artikel 13 over de openbaarheid ingeval van een zitting over een klacht genoemd: "Ten slotte wordt om redenen van privacy voor klager en de betreffende medewerker(s) namens het bestuursorgaan, in de verordening opgenomen dat de hoorzitting in geval van klachten achter gesloten deuren plaatsvindt."

Klachten over de provincie Noord-Brabant zijn klachten over een openbaar bestuursorgaan. Klachten over openbare bestuursorganen worden bij voorkeur openbaar behandeld, dit in het kader van transparantie van bestuur. Ook rechtszittingen waarin klachtprocedures worden behandeld zijn in Nederland openbaar.

De maatregel om op voorhand elke klacht achter gesloten deuren te laten plaatsvinden is disproportioneel ten opzichte van het beoogde doel van privacy van de klager en medewerker. Er hoeft ook niet altijd sprake te zijn van een beklagde medewerker (het kan bijvoorbeeld ook om een klacht gaan ten aanzien van een provinciaal bestuurder of over het handelen van de provincie als openbaar lichaam). De voorgestelde maatregel druist in tegen het belang van de openbaarheid en transparantie van het bestuur.

Bovendien kan ruimschoots tegemoet worden gekomen aan mogelijkheden om de privacy te waarborgen met de mogelijkheid om de hoorzitting achter gesloten deuren te laten plaatsvinden indien de indiener van de klacht dat wenst, de voorzitter dat nodig acht of het verzoek daartoe van een belanghebbende door de voorzitter wordt ingewilligd.

Patricia van der Kammen, PVV Noord-Brabant
Jan Frans Brouwers, 50PLUS
Willem Rutjens, JA21
Jozef Minkels, Forum voor Democratie

De **voorzitter**: Dank u wel. En daarmee is deze tekst van het amendement hetgeen wat in stemming gebracht gaat worden. Dank u wel. Daarmee sluit ik alsnog de beraadslagingen over het vorige onderwerp en gaan wij naar diverse stemrondes toe. Maar voordat het zover is, het volgende.

52/23 Benoeming plaatsvervangend voorzitters Provinciale Staten Noord-Brabant Statenperiode 2023-2027 (inclusief stemming)

De **voorzitter**: De heer Frenken, mevrouw Zwart, mevrouw Van der Linden en de heer Van Hattem zijn door het presidium voorgedragen voor de posities van plaatsvervangend voorzitter. Het voorstel dat u heeft gekregen bevat een tweetal beslispunten, dus we stemmen over twee verschillende zaken. Allereerst, beslispunt 1. Misschien kan het aan de rechterzijde iets rustiger zijn, want ik kan mezelf bijna niet meer horen. Allereerst beslist punt 1, omtrent het aantal plaatsvervangend voorzitters. Vervolgens een schriftelijke stemming ten aanzien van beslispunt 2, omdat het over personen gaat. Het eerste voorstel is een voorstel ten aanzien van het aantal plaatsvervangend voorzitters. Kan dat bij acclamatie worden aangenomen? Als dat het geval is, is dat bij deze bij acclamatie aangenomen. Dan gaan we naar de stemming ten aanzien van de benoeming van de plaatsvervangend voorzitters. En zoals ik net al zei, omdat we sprake is van stemming over personen schrijven de Provinciewet en onze reglement van orde voor dat dit schriftelijk moet gebeuren. Ik stel voor twee leden van coalitiepartijen en twee leden van oppositiepartijen te benoemen tot stemopnemers, te weten de heer Havermans, BBB, de heer Meylink, VVD, de heer van Raak, SP en mevrouw Putman, Partij voor de Dieren. Zij zijn hiervan op de hoogte als het goed is. Ik neem aan dat zij deze benoeming aanvaarden. Ik zie geen grote protesten. Er gaan nu stembriefjes uitgedeeld worden. Dat mag nu gewoon gedaan worden, er gaan stembriefjes uitgedeeld worden. De namen van de voorgedragen kandidaten zijn nu bekend en staan op het stembriefje. Aangezien er plaats sprake is van een eerste, tweede en derde plaatsvervangend voorzitter, wordt er in drie verschillende rondes gestemd. We beginnen zo dadelijk met de stemming over de positie van de eerste plaatsvervangend voorzitter. En omdat het gaat om door het presidium beperkte voordracht, kunnen op het stembriefje geen andere namen worden geschreven. Dus gelieve per stemmogelijkheid slechts een vakje in te kleuren. Dat kunt u doen met blauw of met zwart. En omdat uw stem geheim moet kunnen blijven, wordt u verzocht uw stemformulier na het invullen daarvan eenmaal dubbel te vouwen en in de stembox hiervoor te deponeren. Ook het stembriefje niet ondertekenen, want daarmee maakt u uw stem ongeldig. Op het moment dat zo meteen blijkt, daar ga ik dan even niet vanuit, dat het aantal stembriefjes groter is dan het aantal aanwezige leden van uw Staten, dan is de stemming ongeldig en moet deze over. Ik geef u nu eventjes de ruimte om het in te vullen. Het is ook nog niet allemaal uitgedeeld. Ik kom zo bij u terug. Als iedereen de mogelijkheid heeft gehad een hokje in te kleuren, dan verzoek ik nu de eerste rij voor mij om een voor een naar de stembus te lopen, om uw stem erin te deponeren. En daarna de volgende rij en dan op die manier verder. Ik ga ervan uit dat iedereen zijn stembriefje heeft ingeleverd. Dat is volgens mij het geval. Dan gaan de stemopnemers naar de interruptietafel, ze worden daarheen begeleid vanuit de griffie, om hun werk te doen. En u wordt

verzocht om op uw plek in de zaal te blijven zitten en niet uitgebreid aan de wandel te gaan. Ik schors de vergadering zodat de commissie aan de slag kan.

Schorsing

De **voorzitter**: Dames en heren, ik heropen de vergadering. Ik heb gezien dat het tellen klaar is, dus ik heropen de vergadering en ik vraag de rapporteur van de commissie van stemopneming, de heer Van Raak om de uitslag van de stemming voor te lezen.

De heer **Van Raak** (SP): Dank u wel, voorzitter. Er zijn 50 aanwezige Statenleden en ook 50 uitgebrachte stemmen, waarvan 26 op mevrouw Zwart, 13 op de heer Frenken, 8 op de heer Van Hattem en 3 op mevrouw Van der Linden, waarmee mevrouw Zwart verkozen is tot eerste plaatsvervangend voorzitter.

De **voorzitter**: Gefeliciteerd. Dan worden nu de stembriefjes uitgedeeld voor de stemming over de tweede plaatsvervangend voorzitter. O ja, die liggen natuurlijk bij de printer omdat we het nu pas weten. Dus we schorsen eventjes tot de briefjes binnen zijn. Ga niet te ver weg. Ik begrijp dat iedereen het ingevuld heeft. Dan ga ik u uitnodigen om in dezelfde volgorde de stembus te vullen. Ik ga ervan uit dat eenieder zijn stem heeft uitgebracht. Dan nodig ik de commissie van stemopneming uit om hier te komen, om de stemmen te gaan tellen, waarbij ik de vergadering kort schors. Bij deze.

Schorsing

De **voorzitter**: Dames en heren, ik heropen de vergadering en vraag de heer Van Raak rapportage te doen over datgene wat ze zojuist geteld hebben. De heer Van Raak heeft het woord.

De heer **Van Raak** (SP): Dank u wel, voorzitter. Aanwezig zijn wederom 50 Statenleden. Uitgebrachte stemmen zijn wederom 50 stemmen, waarvan 34 voor de heer Frenken, 11 voor de heer Van Hattem, 4 voor mevrouw Van der Linden en een ongeldig, waarmee de heer Frenken tot tweede plaatsvervangend voorzitter is gekozen.

De **voorzitter**: Gefeliciteerd. Dan schors ik weer eventjes de vergadering, omdat ik inschat dat er weer briefjes gemaakt moet worden.

Schorsing

De **voorzitter**: Heeft iedereen de briefjes ingevuld? Nog niet. Nu heeft iedereen dat volgens mij wel gedaan. Het is ook niet zo heel ingewikkeld om een hokje in te vullen. De vergadering is heropend en ik verzoek u de briefjes in de bus te stoppen. Goed. Ik heb gezien dat eenieder, althans daar ga ik vanuit, zijn stem heeft uitgebracht. Dan verzoek ik de commissie van stemopneming haar taak weer te vervullen en ik schors de vergadering.

Schorsing

De **voorzitter**: Dames en heren, ik heropen de vergadering en geef het woord aan de heer Van Raak.

De heer **Van Raak** (SP): Dank u wel, voorzitter. Het zal u niet verbazen, wederom 50 Statenleden aanwezig, wederom om 50 stemmen uitgebracht, waarvan 30 op mevrouw Van der Linden en 20 op de heer Van Hattem, waarmee mevrouw Van der Linden is verkozen als derde plaatsvervangend voorzitter.

De **voorzitter**: Oké. Dan concludeer ik, althans ik meen dat te mogen concluderen, dat u de uitslag van de stemmingen aanvaardt en ik feliciteer natuurlijk de drie plaatsvervangend voorzitters. Dat gezegd hebbende, gaan we door met het beperkte bespreekstuk Statenvoorstel 53/23.

53/23 Aanwijzing vertegenwoordiger c.q. plaatsvervangend vertegenwoordiger voor de Algemene Vergadering van het Interprovinciaal Overleg (inclusief stemming)

De **voorzitter**: Het presidium heeft de heer Berkvens en mevrouw Vossen voorgedragen voor de positie van vertegenwoordiger c.q. plaatsvervangend vertegenwoordiger van de algemene vergadering van het IPO. De heer Berkvens is momenteel al plaatsvervangend lid. Er zal zo meteen schriftelijk worden gestemd over de positie van de vertegenwoordiger voor de AV van het IPO. En degene die dan niet gekozen wordt als vertegenwoordiger, wordt dan automatisch de plaatsvervangend vertegenwoordiger. Dus u gaat zo meteen stemmen op degene waarvan u vindt dat het de eerste vertegenwoordiger moet zijn, daar moet u het hokje voor inkleuren en de ander wordt automatisch de plaatsvervanger. Dus ik kan mij voorstellen dat wij over gaan tot stemming met betrekking tot dit voorstel. Ook hier is er sprake van een schriftelijke stemming, want het gaat over personen. Ik stel voor om de bij het vorige agendapunt benoemde stemopnemers, die hebben er blijk van gegeven dat goed te kunnen, ook ten aanzien van deze aanwijzing te benoemen. En ik neem aan dat zij de benoeming wederom aanvaarden? Ik hoor geen protesten, wel veel rumoer, maar dat heeft niks hiermee te maken volgens mij. Ik kan me voorstellen dat de stembriefjes worden uitgedeeld met daarop de namen van de zojuist genoemde voorgedragen kandidaten. Ook hier gaat het dus om een door presidium beperkte voordracht, waardoor op het stembriefje geen andere namen kunnen worden geschreven. Gelieve per stemmogelijkheid slechts een vakje in te kleuren. U wordt verzocht u stemformulier vervolgens weer dubbel te vouwen, in de stembox te deponeren op het moment dat ik dat u verzoek. En het ook niet te ondertekenen, want dan is uw stem ongeldig. Dus ik geef u de ruimte om uw stem op het papiertje in te vullen. Zo te zien heeft u het allemaal ingevuld. Ik verzoek u in dezelfde volgorde als vorige keer het stembriefje in de box te deponeren. Volgens mij heeft eenieder zijn of haar stem uitgebracht, dus ik verzoek de stemopnemers naar de interruptietafel te komen om hun werk te doen. U wordt verzocht in de zaal te blijven. Ik schors de vergadering kort, zodat de commissie haar werk kan doen. Bij deze.

Schorsing

De **voorzitter**: Dames en heren, ik heropen de vergadering en ik geef het woord aan de heer Van Raak. Even stilte.

De heer **Van Raak** (SP): Dank u wel. Het aantal aanwezige PS'ers is wederom 50. Het aantal uitgebrachte stemmen is wederom 50, waarvan 25 voor de heer Berkvens en 25 voor mevrouw Vossen waarmee de stemmen staken.

De **voorzitter**: Het reglement ziet erop toe dat op het moment dat de stemmen staken, er nog een keer gestemd gaat worden. En als dat tot dezelfde uitslag leidt, dan gaat het lot beslissen, maar daarover later meer. Dus er is nog een stemronde nodig. De briefjes gaan weer uitgedeeld worden. Ik neem aan dat iedereen het briefje heeft ingevuld. Dan verzoek ik u weer in de juiste volgorde het briefje hier te deponeren. Meneer Van Hattem heeft het de hele vergadering over bewegen gehad, dat lukt wel. Ik verzoek de commissie van stemopneming de stemmen te komen tellen. Ik schors de vergadering.

Schorsing

De **voorzitter**: Dames en heren, het woord is aan de heer Van Raak. De vergadering is dus heropend, stilte graag.

De heer **Van Raak** (SP): Dank u wel, voorzitter. Er zijn wederom 50 Statenleden aanwezig, 50 uitgebrachte stemmen, waarvan 26 op mevrouw Vossen en 24 op de heer Berkvens, waarmee mevrouw Vossen verkozen is.

De **voorzitter**: Mevrouw vossen gefeliciteerd, maar ook de heer Berkvens, want die is plaatsvervanger geworden. Dus in die zin is het duidelijk hoe de IPO vertegenwoordiging eruitziet. Dan gaan we naar de aanwijzing loco-griffier. Ik ga eventjes door.

Aanwijzing loco-griffier

56/23 Aanwijzing loco-griffier (inclusief beëdiging)

De **voorzitter**: Volgens mij kunnen we dat inderdaad, meneer Rutjens, best vlot doen. We gaan door met het Statenvoorstel 56/23 aanwijzing loco-griffier. Ik ga er vanuit dat u allemaal akkoord bent met dit voorstel. Dat is ook fijn. Dan is het voorstel bij acclamatie aangenomen. De loco-griffier is ook al begonnen, dus dat is dan ook wel heel handig. En dan kunnen we doorgaan met de beëdiging van mevrouw Nanette van der Ven als loco-griffier van Provinciale Staten. Ik vraag mevrouw Van der Ven naar voren te komen en ik vraag u allen te gaan staan.

De **griffier**: Ik verklaar dat ik, om tot loco-griffier van Provinciale Staten benoemd te worden, rechtstreeks noch middellijk, onder welke naam of welk voorwendsel ook, enige gift of gunst heb gegeven of beloofd. Ik verklaar en beloof dat ik om iets in dit ambt te doen of te laten, rechtstreeks noch middellijk enig geschenk of enige belofte heb aangenomen of zal aannemen. Ik beloof dat ik getrouw zal zijn aan de grondwet, dat ik de wetten zal nakomen en dat ik mijn plichten als loco-griffier van Provinciale Staten naar eer en geweten zal vervullen.

De **loco-griffier**: Dat verklaar en beloof ik.

Applaus

Hamerstukken

49/23 Wijziging Omgevingsverordening – veegronde

Geen sprekers

62/23 Verantwoording fractievergoedingen 2022

Geen sprekers

40/23 Notulen Provinciale Statenvergadering 26 mei 2023

Geen sprekers

42/23 Notulen Provinciale Statenvergadering 30 mei 2023

Geen sprekers

43/23 Notulen Provinciale Statenvergadering 16 juni 2023

Geen sprekers

44/23 Notulen Provinciale Statenvergadering 23 juni 2023

Geen sprekers

46/23 Notulen Provinciale Statenvergadering 7 juli 2023

Geen sprekers

48/23 Lijst ingekomen stukken Provinciale Staten 27 oktober 2023 (periode 29 juni 2023 tot en met 20 september 2023)

Geen sprekers

Stemming

De **voorzitter**: We zijn zover dat we bijna over kunnen gaan tot de stemmingen. Er wordt even gecontroleerd of dat inderdaad kan. Ik verzoek u eventjes te controleren of u uw sprekerspas goed in de microfoonpost heeft zitten en ik ga eventjes kijken of ik verder kan. Daar krijg ik zo meteen een signaal over. Ik wacht heel even. Ik begrijp dat we zover zijn. U weet het, op het microfoonpostje voor u ziet u bovenaan per stemming in beeld over welk besluit er wordt gestemd. U ziet drie knoppen, voor, tegen, of onthouden. De knop onthouden dient u alleen te gebruiken als u zich op grond van artikel 28 van de Provinciewet onthoudt van stemming. Ik heb daar geen meldingen van gekregen. U weet het, u kunt uw stem alsnog wijzigen, zolang de stemming nog niet is gesloten. Na elk onderwerp geef ik u de gelegenheid, elk blokje dus, om een stemverklaring af te leggen. Als u een stemverklaring aflegt, gaan we er vanuit dat u dit namens uw fractie doet. Als dat niet het geval is, dan verzoek ik u om dat expliciet te melden. Dan gaan we nu over tot stemming. En ik begrijp dat de heer Van Hattem een punt van orde heeft.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dank, voorzitter. Ik zou graag een klein verzoek willen doen met betrekking tot de moties die zijn ingediend bij het onderwerp Meerjarenperspectief Ontwikkelbedrijf. Mijn verzoek is om eerst over de moties te stemmen en daarna over het Statenvoorstel. Dat is misschien ongebruikelijk, maar het reglement van orde sluit het niet uit. En dat komt omdat het projectenboek an sich van het Ontwikkelbedrijf niet te amenderen is. En omdat dit toch, ik noem het maar even tussen aanhalingstekens, amenderende moties zijn, zou ik vanwege het karakter van die moties eerst over de moties willen stemmen en daarna over het Statenvoorstel.

De **voorzitter**: Ik beschouw dit als een punt van orde dus ik kan me voorstellen dat we ook over dit punt van orde gaan stemmen. Dus u stelt voor eerst te stemmen over de moties en daarna pas over het ontwerpbesluit. Als u voor het voorstel bent van de heer Van Hattem dan stemt u voor. Als u tegen het voorstel van de heer Van Hattem bent, dan stemt u tegen. Ik breng dat in stemming, omdat het afwijkt van de reguliere procedure, dus ik beschouw het als een punt van orde. Zijn we zover dat we over dit punt kunnen stemmen? Ik zie dat daar nee wordt geschud, dus we moeten nog eventjes wachten. Ik kan me ook voorstellen dat we inderdaad per fractie een rondje doen, dan doen we dit mondeling. Zullen we dat op deze manier doen? Dan doen we het per fractie. Dan krijg ik nu eventjes een lijstje. Dus als u voor het voorstel van meneer Van Hattem bent, dan stemt u voor. En anders roept u tegen. Ik doe het per fractie, BBB?

De heer **Frenken** (BBB): Voor.

De **voorzitter**: VVD?

De heer **Gremmen** (VVD): Voor.

De **voorzitter**: GroenLinks?

Mevrouw **Van der Linden** (GroenLinks): Voor.

De **voorzitter**: PvdA?

De heer **Deckers** (PvdA): Voor.

De **voorzitter**: SP?

De heer **Heijmans** (SP): Tegen.

De **voorzitter**: PVV?

De heer **Van Hattem** (PVV): Voor.

De **voorzitter**: D66?

De heer **Van Miltenburg** (D66): Voor.

De **voorzitter**: CDA?

De heer **Buiks** (CDA): Voor.

De **voorzitter**: JA21?

De heer **Rutjens** (JA21): Voor.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant?

De heer **Sheikkariem** (Lokaal Brabant): Voor.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren?

Mevrouw **Putman** (Partij voor de Dieren): Voor.

De **voorzitter**: Volt?

Mevrouw **Vossen** (Volt): Voor.

De **voorzitter**: Forum voor Democratie?

De heer **Minkels** (Forum voor Democratie): Voor.

De **voorzitter**: 50PLUS?

De heer **Brouwers** (50PLUS): Voor.

De **voorzitter**: ChristenUnie-SGP?

De heer **Schipper** (ChristenUnie-SGP): Voor.

De **voorzitter**: Nou, daar heb ik de griffier niet voor nodig, dat is dus voor, dat kan ik zelf ook nog wel. Dus wij gaan straks eerst stemmen over de moties en daarna over het ontwerpbesluit 51/23 zelf. Dat gezegd hebbende, ga ik naar de stemmingen over de Statenvoorstellen. We gaan eerst stemmen over Statenvoorstel 31/23, dat is de Bestuursrapportage. Als eerste gaat er gestemd worden over het amendement A12. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 19, tegen 31 en daarmee verworpen.

Voor hebben gestemd de leden Berkvens, Boon, Buiks, Damen, Frenken, Van Hattem, Havermans, Van der Kammen, Langman, Lauwen, Leeger, Minkels, Van Nostrum, Nuijten, Rijvers, Rutjens, Tolsma, Van de Ven, Van den Wildenberg.

Tegen hebben gestemd de leden Bijl, Van den Broek, Brouwers, Deckers, Gremmen, Hamerslag, Van Hazendonk, Heijmans, Hordijk, Jansen, Koevoets, Koopman, Van de Langenberg, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Van Miltenburg, Nuland, Van der Pluijm, Putman, Van Raak, Roelofs, Schellekens, Schipper, Sheikkariem, Spapens, Stoot, Vossen, Zwart.

De **voorzitter**: Dan ga ik naar ontwerpbesluit Statenvoorstel 31/23. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 31, tegen 19.

Voor hebben gestemd de leden Bijl, Van den Broek, Brouwers, Deckers, Frenken, Gremmen, Van Hazendonk, Heijmans, Hordijk, Jansen, Koevoets, Koopman, Van de Langenberg, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Van Miltenburg, Van Nostrum, Nuland, Van der Pluijm, Van Raak, Roelofs, Schellekens, Schipper, Sheikkariem, Spapens, Stoot, Vossen, Zwart.

Tegen hebben gestemd de leden Berkvens, Boon, Buiks, Damen, Hamerslag, Van Hattem, Havermans, Van der Kammen, Langman, Lauwen, Leeger, Minkels, Nuijten, Putman, Rijvers, Rutjens, Tolsma, Van de Ven, Van den Wildenberg.

De **voorzitter**: Heeft iemand behoefte aan een stemverklaring? Dat is niet het geval, dan ga ik naar Statenvoorstel 77/22, het Beleidskader Leefomgeving. Het ontwerpbesluit is aan de orde. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 41, tegen 9.

Voor hebben gestemd de leden Berkvens, Bijl, Van den Broek, Brouwers, Buiks, Damen, Deckers, Frenken, Gremmen, Havermans, Van Hazendonk, Heijmans, Hordijk, Jansen, Koevoets, Koopman, Van de Langenberg, Lauwen, Leeger, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Van Miltenburg, Van Nostrum, Nuland, Van der Pluijm, Van Raak, Rijvers, Roelofs, Schellekens, Schipper, Sheikkariem, Spapens, Stoot, Tolsma, Van de Ven, Vossen, Van den Wildenberg, Zwart.

Tegen hebben gestemd de leden Boon, Hamerslag, Van Hattem, Van der Kammen, Langman, Minkels, Nuijten, Putman, Rutjens.

De **voorzitter**: Aan de orde is motie 88a, Structurerende keuzes voor Brabant. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 49 tegen 1, daarmee aangenomen.

Voor hebben gestemd de leden Berkvens, Bijl, Boon, Van den Broek, Brouwers, Buiks, Damen, Deckers, Frenken, Gremmen, Hamerslag, Van Hattem, Havermans, Van Hazendonk, Heijmans, Hordijk, Jansen, Van der Kammen, Koevoets, Koopman, Van de Langenberg, Langman, Lauwen, Leeger, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Van Miltenburg, Van Nostrum, Nuijten, Van Nuland, Van der Pluijm, Putman, Van Raak, Rijvers, Roelofs, Rutjens, Schellekens, Schipper, Sheikkariem, Spapens, Stoot, Tolsma, Van de Ven, Vossen, Van den Wildenberg, Zwart.

Tegen heeft gestemd het lid Minkels.

De **voorzitter**: Dan ga ik naar motie in 89, Tussentijdse evaluatie Beleidskader Leefomgeving. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 49, tegen 1, daarmee aangenomen.

Voor hebben gestemd de leden Berkvens, Bijl, Boon, Van den Broek, Buiks, Damen, Deckers, Frenken, Gremmen, Hamerslag, Van Hattem, Havermans, Van Hazendonk, Heijmans, Hordijk, Jansen, Van der Kammen, Koevoets, Koopman, Van de Langenberg, Langman, Lauwen, Leeger, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Minkels, Van Miltenburg, Van Nostrum, Nuijten, Van Nuland, Van der Pluijm, Putman, Van Raak, Rijvers, Roelofs, Rutjens, Schellekens, Schipper, Sheikkariem, Spapens, Stoot, Tolsma, Van de Ven, Vossen, Van den Wildenberg, Zwart.

Tegen heeft gestemd het lid Brouwers.

De **voorzitter**: Is er iemand die behoefte heeft aan een stemverklaring? Ja, ik zie de heer Rutjens.

De heer **Rutjens** (JA21): Dank u wel, voorzitter. Motie 88 vinden we eigenlijk volstrekt onvoldoende, maar het is een begin, vandaar dat we toch voor hebben gestemd.

De **voorzitter**: Andere stemverklaringen? Ja, de heer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dank, voorzitter. Ik had in het debat ook al aangegeven dat motie 88 eigenlijk een afzwakking is van de kritiek die er is op het Statenvoorstel. Desalniettemin stemmen we toch voor. En bij motie 89 vinden we het prima dat er eerder een evaluatie plaatsvindt, maar het moet niet alleen gericht zijn op die Kaderrichtlijn Water maar het moet in de breedte.

De **voorzitter**: Andere stemverklaringen? Nee, ik zie geen handen. Dan gaan we naar Statenvoorstel 51/23. Daar gaan we, zoals gevraagd, eerst over de motie stemmen en daarna pas over het ontwerpbesluit. Als eerste is aan de orde motie M90. De stemming daarover is geopend. De stemming is gesloten. Voor 7, tegen 43 en daarmee verworpen.

Voor hebben gestemd de leden Boon, Van Hattem, Van der Kammen, Langman, Minkels, Nuijten, Rutjens.

Tegen hebben gestemd de leden Berkvens, Bijl, Van den Broek, Brouwers, Buiks, Damen, Deckers, Frenken, Gremmen, Hamerslag, Havermans, Van Hazendonk, Heijmans, Hordijk, Jansen, Koevoets, Koopman, Van de Langenberg, Lauwen, Leeger, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Van Miltenburg, Van Nostrum, Van Nuland, Van der Pluijm, Putman, Van Raak, Rijvers, Roelofs, Schellekens, Schipper, Sheikkariem, Spapens, Stoot, Tolsma, Van de Ven, Vossen, Van den Wildenberg, Zwart.

De **voorzitter**: Vervolgens gaan we naar motie M91, De provincie is geen flexhuisjesmelker. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 7, tegen 43 en daarmee verworpen.

Voor hebben gestemd de leden Boon, Van Hattem, Van der Kammen, Langman, Minkels, Nuijten, Rutjens.

Tegen hebben gestemd de leden Berkvens, Bijl, Van den Broek, Brouwers, Buiks, Damen, Deckers, Frenken, Gremmen, Hamerslag, Havermans, Van Hazendonk, Heijmans, Hordijk, Jansen, Koevoets, Koopman, Van de Langenberg, Lauwen, Leeger, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Van Miltenburg, Van Nostrum, Van Nuland, Van der Pluijm, Putman, Van Raak, Rijvers, Roelofs,

Schellekens, Schipper, Sheikkariem, Spapens, Stoot, Tolsma, Van de Ven, Vossen, Van den Wildenberg, Zwart.

De **voorzitter**: Motie M92 is aan de orde, Geen azc Hermenzeil. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Wederom voor 7, tegen 43 en daarmee verworpen.

Voor hebben gestemd de leden Boon, Van Hattem, Van der Kammen, Langman, Minkels, Nuijten, Rutjens.

Tegen hebben gestemd de leden Berkvens, Bijl, Van den Broek, Brouwers, Buiks, Damen, Deckers, Frenken, Gremmen, Hamerslag, Havermans, Van Hazendonk, Heijmans, Hordijk, Jansen, Koevoets, Koopman, Van de Langenberg, Lauwen, Leeger, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Van Miltenburg, Van Nostrum, Van Nuland, Van der Pluijm, Putman, Van Raak, Rijvers, Roelofs, Schellekens, Schipper, Sheikkariem, Spapens, Stoot, Tolsma, Van de Ven, Vossen, Van den Wildenberg, Zwart.

De **voorzitter**: Dan ga ik naar Statenvoorstel 51/23 zelf. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 43, tegen 7 en daarmee aangenomen.

Voor hebben gestemd de leden Berkvens, Bijl, Van den Broek, Brouwers, Buiks, Damen, Deckers, Frenken, Gremmen, Hamerslag, Havermans, Van Hazendonk, Heijmans, Hordijk, Jansen, Koevoets, Koopman, Van de Langenberg, Lauwen, Leeger, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Van Miltenburg, Van Nostrum, Van Nuland, Van der Pluijm, Putman, Van Raak, Rijvers, Roelofs, Schellekens, Schipper, Sheikkariem, Spapens, Stoot, Tolsma, Van de Ven, Vossen, Van den Wildenberg, Zwart.

Tegen hebben gestemd de leden Boon, Van Hattem, Van der Kammen, Langman, Minkels, Nuijten, Rutjens.

De **voorzitter**: Heeft er iemand behoefte aan een stemverklaring? De heer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dank, voorzitter. Vanwege het verwerpen van de moties was onze fractie genoodzaakt tegen dit Statenvoorstel te stemmen.

De **voorzitter**: Ik zie geen andere handen. Dan ga ik naar Statenvoorstel 41/23, Eerste wijziging Verordening hoor- en adviescommissie voor bezwaarschriften en klachten Noord-Brabant. Als eerste is aan de orde amendement A13a, Hoorzitting klachten openbaar. De stemming is geopend. Dat is een fraaie uitslag. Voor 50, tegen niemand en daarmee aangenomen. Unaniem dus.

Voor hebben gestemd de leden Berkvens, Bijl, Boon, Van den Broek, Brouwers, Buiks, Damen, Deckers, Frenken, Gremmen, Hamerslag, Van Hattem, Havermans, Van Hazendonk, Heijmans, Hordijk, Jansen, Van der Kammen, Koevoets, Koopman, Van de Langenberg, Langman, Lauwen, Leeger, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Van Miltenburg, Minkels, Van Nostrum, Nuijten, Van Nuland, Van der Pluijm, Putman, Van Raak, Rijvers, Roelofs, Rutjens, Schellekens, Schipper, Sheikkariem, Spapens, Stoot, Tolsma, Van de Ven, Vossen, Van den Wildenberg, Zwart.

De **voorzitter**: Vervolgens is aan de orde ontwerpbesluit Statenvoorstel 41/23 zelf. De stemming is geopend. Voor 49, tegen 1 en daarmee aangenomen.

Voor hebben gestemd de leden Berkvens, Bijl, Boon, Van den Broek, Brouwers, Buiks, Damen, Deckers, Frenken, Gremmen, Hamerslag, Van Hattem, Havermans, Van Hazendonk, Heijmans, Hordijk, Jansen,

Van der Kammen, Koevoets, Koopman, Van de Langenberg, Langman, Lauwen, Leeger, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Van Miltenburg, Minkels, Van Nostrum, Nuijten, Van Nuland, Van der Pluijm, Putman, Van Raak, Rijvers, Roelofs, Rutjens, Schellekens, Schipper, Sheikkariem, Spapens, Stoot, Tolsma, Van de Ven, Vossen, Van den Wildenberg, Zwart.

Tegen heeft gestemd het lid Minkels.

De **voorzitter**: Is er iemand die behoefte heeft aan een stemverklaring? Nee, dat is niet het geval. Dan gaan we naar Statenvoorstel 49/23, Wijziging omgevingsverordening. Het ontwerpbesluit is aan de orde. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 43, tegen 7 en daarmee aangenomen.

Voor hebben gestemd de leden Berkvens, Bijl, Van den Broek, Brouwers, Buiks, Damen, Deckers, Frenken, Gremmen, Hamerslag, Havermans, Van Hazendonk, Heijmans, Hordijk, Jansen, Koevoets, Koopman, Van de Langenberg, Lauwen, Leeger, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Van Miltenburg, Van Nostrum, Van Nuland, Van der Pluijm, Putman, Van Raak, Rijvers, Roelofs, Schellekens, Schipper, Sheikkariem, Spapens, Stoot, Tolsma, Van de Ven, Vossen, Van den Wildenberg, Zwart.

Tegen hebben gestemd de leden Boon, Van Hattem, Van der Kammen, Langman, Minkels, Nuijten, Rutjens.

De **voorzitter**: Heeft iemand behoefte aan een stemverklaring? Nee, dat is niet het geval. Dan ga ik een aantal zaken kort opnoemen, waarbij het voorstel is om te stemmen bij acclamatie. Dat is Ontwerpbesluit Statenvoorstel 62/23, dat gaat over de fractievergoedingen, Ontwerpbesluit Statenvoorstel 40/23, notulen van 26 mei en 30 mei. Dan notulen van 16 juni, 22 juni, 7 juli en de lijst ingekomen stukken Provinciale Staten 27 oktober 2023. Kunt u akkoord gaan met acclamatie? Ja, dat is het geval. Dan zijn we bijna klaar.

Sluiting

We zijn aan het einde gekomen van deze vergadering. Ik wil graag eenieder danken voor de inbreng. We zien elkaar volgende week vrijdag alweer. Dat zal in het teken staan van de begroting. Ja, u mag best wel even blijven zitten, want ik heb de vergadering nog niet gesloten. Ik verzoek de sprekers uw stempasje te laten liggen op tafel en ik nodig u uit om in de foyer nog eventjes een hapje of een drankje te doen. Ik wens u natuurlijk een heel fijn weekend toe en tot volgende week.

De voorzitter sluit de vergadering om 16:55 uur.